

Evaluering af designuddannelserne under Kulturministeriet

2000

Design

© 2000 Danmarks
Evalueringinstitut
Trykt hos Vester Kopi

Eftertryk med
kildeangivelse er tilladt

Bestilles hos:

Statens Information
Publikationsafdelingen
Postboks 1103
1009 København K

T 33 37 92 28

F 33 37 92 80

E sp@si.dk

H www.si.dk

Kr. 50,- inkl moms

ISBN 87-601-8797-2

Forord	5
1 Indledning	7
1.1 Formål	7
1.2 Evalueringsgruppen og projektledelse	8
1.3 Præsentation af uddannelsesområdet	8
1.3.1 Danmarks Designskole	10
1.3.2 Designskolen i Kolding	11
1.3.3 Arkitektskolen i Aarhus	11
1.3.4 Kunstakademiets Arkitektskole	12
1.3.5 Glas- & Keramikskolen på Bornholm	13
1.4 Dokumentationsmaterialet	13
1.5 Rapportens opbygning	14
2 Resumé	15
3 Analyse og anbefalinger	23
3.1 Evaluerings- og selvevalueringsprocessen	23
3.2 Designbegrebet	25
3.3 Faglig profil, visioner og prioriteringer	27
3.3.1 Danmarks Designskole	27
3.3.2 Designskolen i Kolding	29
3.3.3 Arkitektskolen i Aarhus	30

3.3.4	Kunstakademiets Arkitektskole	31
3.3.5	Glas & Keramikskolen på Bornholm	32
3.3.6	Generelle anbefalinger vedrørende faglig profil, visioner og prioriteringer	33
3.4	Arbejdsdeling og samarbejde mellem designuddannelserne	34
3.5	Forskning og forskningspotentialet	36
3.5.1	Forskningsbegrebet	36
3.5.2	Danmarks Designskole	37
3.5.3	Designskolen i Kolding	39
3.5.4	Arkitektskolen i Aarhus	41
3.5.5	Kunstakademiets Arkitektskole	42
3.5.6	Glas & Keramikskolen på Bornholm	43
3.5.7	Generelle vurderinger og anbefalinger vedr. forskning på designuddannelserne	43
3.6	Titulatur	44
3.7	Målsætninger, fagligt indhold og struktur	45
3.7.1	Danmarks Designskole	45
3.7.1.1	Målsætning	45
3.7.1.2	Fagligt indhold	47
3.7.1.3	Uddannelsens struktur	50
3.7.2	Designskolen i Kolding	51
3.7.2.1	Målsætninger	51
3.7.2.2	Fagligt indhold	52
3.7.2.3	Struktur	54
3.7.3	Arkitektskolen i Aarhus	56
3.7.3.1	Målsætning	56
3.7.3.2	Fagligt indhold	57
3.7.3.3	Struktur	58
3.7.4	Kunstakademiets Arkitektskole	59
3.7.4.1	Målsætninger	59
3.7.4.2	Fagligt indhold	60
3.7.4.3	Struktur	61
3.7.5	Glas & Keramikskolen på Bornholm	62
3.7.5.1	Målsætninger	62

3.7.5.2	Fagligt indhold	64
3.7.5.3	Struktur	64
3.7.6	Generelle vurderinger og anbefalinger vedr. målsætninger, fagligt indhold og struktur	65
3.8	Studieformer, praktik og bedømmelses-forhold	66
3.8.1	Danmarks Designskole	66
3.8.2	Designskolen i Kolding	68
3.8.3	Arkitektskolen i Aarhus	69
3.8.4	Kunstakademiets Arkitektskole	70
3.8.5	Glas & Keramikskolen på Bornholm	71
3.8.6	Generelle vurderinger og anbefalinger om undervisning, studieformer, praktik og bedømmelsesformer	72
3.9	De studerende	73
3.9.1	Optagelse	73
3.9.2	Studiemiljø	75
3.9.3	Studievejledning	77
3.9.4	Studietid og frafald	78
3.10	Ledelse og organisatoriske forhold	79
3.10.1	Danmarks Designskole	80
3.10.2	Designskolen i Kolding	81
3.10.3	Arkitektskolen i Aarhus	83
3.10.4	Kunstakademiets Arkitektskole	84
3.10.5	Glas & Keramikskolen på Bornholm	86
3.11	Økonomiske forhold	87
3.12	Faciliteter og bygninger	90
3.13	Undervisergruppen	91
3.14	Intern evaluering	94
3.14.1	Danmarks Designskole	94
3.14.2	Designskolen i Kolding	95
3.14.3	Arkitektskolen i Aarhus	95
3.14.4	Kunstakademiets Arkitektskole	97

Design

3.14.5 Glas & Keramikskolen på Bornholm	98
3.15 Arbejdsmarkedet og erhvervslivet.	98
3.16 Nationalt og internationalt samarbejde	105
3.16.1 Samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner i Danmark	105
3.16.2 Merit for studerende	106
3.16.3 Internationalt samarbejde	107
Appendiks A	109
Appendiks B	112
Appendiks C	115
Appendiks D	118
Appendiks E	119
Appendiks F	121

I denne rapport fremlægges evalueringen af designuddannelserne under Kulturministeriet. Kulturministeriet er opdragsgiver og evalueringen er iværksat af Danmarks Evalueringsinstitut der er en selvstændig institution under Undervisningsministeriet. Danmarks Evalueringsinstitut bidrager gennem evaluering til udvikling og synlighed i det danske uddannelsessystem – fra folkeskole over ungdomsuddannelser til videregående uddannelser.

Evalueringen af designuddannelserne under Kulturministeriet er gennemført i et samarbejde mellem Danmarks Evalueringsinstitut, en faglig evalueringsgruppe og følgegrupper på de involverede uddannelsesinstitutioner. Undervisere, studerende og administrativt personale på uddannelserne har deltaget i henholdsvis udarbejdelsen af selvevalueringsrapporterne og ved institutionsbesøgene.

Rapportens analyser og anbefalinger vil indgå i Kulturministeriets videre arbejde og samtidig danne grundlag for uddannelsesinstitutionernes fortsatte arbejde med udvikling og sikring af kvaliteten på uddannelserne.

Evalueringen af designuddannelserne under Kulturministeriet er igangsat foråret 1999 efter anmodning af Kulturministeriet. Evalueringen omfatter designuddannelserne på Danmarks Designskole, Designskolen i Kolding, Glas & Keramikskolen på Bornholm, Kunstakademiets Arkitektskole og Arkitektskolen i Aarhus.

1.1 Formål

I henhold til kommissoriet er formålet med evalueringen "med udgangspunkt i uddannelsernes målsætninger at belyse uddannelseskvaliteten gennem en analyse dels af væsentlige aspekter ved uddannelserne på de berørte institutioner, dels af de vilkår som uddannelserne fungerer under."

Evalueringen skal inddrage:

- Organisatoriske/studiestrukturelle vilkår
- Administrative/økonomiske vilkår
- Undervisergruppens sammensætning, herunder ansættelsesforhold
- Studieopbygning, herunder optagelseskriterier, afstigningsmuligheder og mulighed for merit på de øvrige designuddannelser
- Uddannelsesforløb, herunder uddannelsens længde
- Fagligt indhold, herunder de håndværksmæssige og teoretiske aspekter
- Praktikordninger
- Studieformer
- Pædagogisk udvikling og efteruddannelse
- Evaluerings-, prøve- og eksamensforhold
- Internationaliseringsaspektet i uddannelsen, herunder spørgsmålet om titulatur
- Dimittendernes ansættelsesforhold

- Eksterne relationer med nationale og internationale uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet
- Kvalitetssikring af undervisningen

Herudover skal evalueringen belyse og indeholde forslag til en arbejdsdeling mellem institutionerne for så vidt angår uddannelsesudbudet. Endvidere skal evalueringen afdække i hvilket omfang skolerne har et forskningspotentiale, forstået som de vilkår og rammer som eksisterer for forskning, herunder bl.a. lærergruppens sammensætning og uddannelse i forhold til relevante forskningsområder, samt i hvilken grad undervisningen inddrager resultaterne af forskning og kunstnerisk udviklingsarbejde. Yderligere uddannelsesaspekter kan inddrages i det omfang de pådrager sig særlig opmærksomhed.

1.2 Evalueringsgruppen og projektledelse

I samråd med opdragsgiver har Danmarks Evalueringsinstitut nedsat en evalueringsgruppe med det faglige ansvar for evalueringen, herunder de anbefalinger og konklusioner som er givet i rapporten med udgangspunkt i dokumentationsmaterialet.

Evalueringsgruppens sammensætning er som følger:

- Prorektor Bente Kristensen, Handelshøjskolen i København (formand)
- Direktør Peter Bysted, Bysted A/S
- Programansvarlig Håkan Edeholt, Malmø Høgskola
- Professor Per-Olaf Fjeld, Arkitekthøjskolen i Oslo
- Kunsthåndværker Ursula Munch-Petersen

Danmarks Evalueringsinstitut har haft det praktiske og metodiske ansvar for evalueringen, herunder indsamling og bearbejdning af dokumentationsmateriale, kontakt til evalueringsgruppen samt til institutioner med flere. Evalueringsrapporten er skrevet af evalueringskonsulent Michael Andersen og evalueringsmedarbejder Marie Louise Widding.

1.3 Præsentation af uddannelsesområdet

I det følgende vil der blive redegjort for de fem uddannelsesinstitutioners institutionelle rammer hvorefter en redegørelse for hver enkelt uddannelsesinstitutionens struktur og optagelsesprocedurer vil følge.

Samtlige fem uddannelsesinstitutioner er (i varierende omfang) reguleret ved Lov nr. 289 af 27. april 1994¹ om videregående uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet. Som den eneste af institutionerne er Designskolen i Kolding fortsat en selvejende institution hvorfor Designskolen i Kolding kun delvist er underlagt ovenstående bestemmelser. Af loven fremgår de fire statsinstitutioners opgaver som følger:

“§2. Kunstakademiets Arkitektskole og Arkitektskolen i Aarhus har som højere uddannelsesinstitutioner til opgave på kunstnerisk og videnskabeligt grundlag at give uddannelse i arkitektur indtil det højeste niveau samt at udøve kunstnerisk udviklingsvirksomhed og på videnskabeligt grundlag at drive forskning inden for arkitekturen.

§7a. Danmarks Designskole har til opgave at give uddannelse indenfor kunsthåndværk, design og beslægtede fag.

§7b. Glas & Keramikskolen på Bornholm har til opgave at give uddannelse inden for glas og keramik. Skolen kan herudover give uddannelse i andre fag inden for kunsthåndværk”.

For Designskolen Kolding gælder det at den er omfattet af lovens kapitel 3 vedrørende uddannelse og forskning, kapitel 6 vedrørende økonomiske forhold samt kapitel 7 + 7a (kun for selvejende institutioner), efter hvilken Kulturministeriet bl.a. skal godkende institutionens vedtægter samt i øvrigt kan fastsætte nærmere regler vedrørende vilkår for tilskud, antal studerende, kontrol og tilsyn med institutionen m.v.

Som nedenstående tabel viser, er der stor forskel på antallet af ansøgere og på hvor mange af disse der bliver optaget på de respektive uddannelsesinstitutioner.

¹ Senest ændret ved Lov nr. 142 af 17. marts 1999

Tabel 1
Antal ansøgere og optagne samt optagelseskvotient i 1999

	Antal ansøgere	Antal optagne	Optagne i % af ansøgere
Danmarks Designskole	1110	117	10,5%
Designskolen i Kolding	315	86	27,3%
Glas & Keramikskolen på Bornholm	56	23	41%
Kunstakademiets Arkitektskole*	660	237	35,9%
Arkitektskolen i Aarhus*	540	230	42,6%

* Tallene for Kunstakademiets Arkitektskole og Arkitektskolen i Aarhus er det samlede antal ansøgere og optagne heriblandt designafdelingerne.

I det følgende vil de enkelte uddannelsesinstitutioners struktur og optagelsesprocedurer blive beskrevet. Overordnet kan man inddele uddannelsesinstitutionerne i to områder: Designskolerne med Danmarks Designskole og Designskolen i Kolding og arkitektskolerne med Kunstakademiets Arkitektskole og Arkitektskolen i Aarhus. Herudover er der Glas & Keramikskolen på Bornholm der ikke umiddelbart kan placeres i et af disse områder grundet skolens særlige struktur og formål.

1.3.1 Danmarks Designskole

Uddannelsen på Danmarks Designskole er femårig med mulighed for at tage afgang efter 3½ år².

Uddannelsen er opbygget således at alle studiestartere begynder på et fælles basisår der har til formål at "skabe fælles fundament for uddannelsen som designer, udvikle de studerendes kreative og kunstneriske evner, bearbejde holdninger og skabe forståelse for deres rolle og ansvar som udøvende designere"³. Efter basisåret begynder de studerende institutstudiet der har et omfang af to år. De studerende har mulighed for at afstige efter institutstudiet med et uddannelsesbevis såfremt de godkendes til oprykning til studiet tredje del, men muligheden benyttes kun af ganske få studerende (ca. to hvert år). Uddannelsesbeviset giver dog ikke meritoverførsel til fortsættelse på andre studier bortset fra Designskolen i Kolding. Studiets tredje del er speciale- og afgangsstudie der har et omfang af et halvt til to år.

² Hvis den studerende indstiller sig til afgang efter godkendt afslutning af anden del, går der yderligere et halvt år inden endelig afgang

³ Studiehåndbogen 1999/2000

Optagelsen på Danmarks Designskole tager udgangspunkt i tilmeldelsen til optagelsesprøven hvor ansøgerne vedlægger en mappe til forvurdering indeholdende relevante arbejder. Danmarks Designskole udvælger på baggrund af mapperne et vist antal ansøgere ud til optagelsesprøve på skolen, der varer i fire dage og består af løsning af opgaver samt en personlig samtale. På baggrund af mappen, optagelsesprøven og samtalen udvælges det endelige antal optagne.

1.3.2 Designskolen i Kolding

Uddannelsen på Designskolen i Kolding er femårig og består af en etårig grunduddannelse med tværgående basiskurser i form af teori og faglig introduktion. Herefter kommer den toårige anden del af uddannelsen hvor de studerende begynder på den faglige del indeholdende tekniske og kunstneriske studier såvel specifikt fagligt som tværfagligt. De studerende har mulighed for afstigning efter gennemførelse af andendelen hvor Designskolen i Kolding udsteder et liniebevis. Knap hver femte studerende har i 1999 benyttet sig af denne mulighed. Nogle af disse studerende vælger at færdiggøre studiet enten på en anden skole i udlandet eller på Danmarks Designskole. På den toårige tredjedel specialiserer de studerende sig indenfor deres faglige område hvor de ligeledes har mulighed for praktik- eller udenlandsophold. Herudover arbejder de studerende på deres indstillings- og afgangsprojekter. De studerende har mulighed for at tage afgang i løbet af tredjedelens to år.

Ved ansøgning om optagelse på Designskolen i Kolding anbefaler skolen at ansøgeren i mindst to år har arbejdet med tegning, form og farve eller har lignende kreativ erfaring. Ved tilmeldingen til optagelsesprøven tilsendes ansøgerne et antal hjemmeopgaver der skal løses og vedlægges tilmeldingen. Disse hjemmeopgaver udgør grundlaget for udvælgelsen af ansøgere til optagelsesprøven. Selve optagelsesprøven varer i tre dage hvor ansøgeren løser opgaver på skolen og indkaldes til personlig samtale. Skolen udvælger på baggrund af forvurderingen, optagelsesprøven og samtalen hvilke ansøgere der optages.

1.3.3 Arkitektskolen i Aarhus

Uddannelsen på arkitektskolen er femårig og er opdelt i en første og anden del hvor førstedelen omfatter de to første studieår og andendelen de tre sidste studieår. Førstedelen er fælles for alle studerende og skal bl.a. give de studerende en almen arkitektfaglig forståelse og viden. Ved overgangen til studiets anden del søger de studerende om optagelse på den ønskede afdeling inden for skalaområderne: planlægning, bygningskunst eller design. Optagelsen på afdelingen afhænger af om den studerende efter afslutningen på førstedelen er blevet godkendt af skolen. På anden del af studiet specialiserer den studerende sig således indenfor den valgte afdelings

felt. Der er ingen afstigningsmuligheder under studieforløbet der afsluttes med et afgangsprøjt i 5. studieår.

I lighed med andre videregående uddannelser optager Arkitektskolen i Aarhus de studerende gennem kvote 1 og kvote 2. Via kvote 1 optages 60% af de studerende på baggrund af deres adgangsgivende gymnasiale eksamen, mens 40% af de studerende optages gennem kvote 2 på baggrund af indleverede hjemmeopgaver udarbejdet i fællesskab af arkitektskolerne samt en optagelsesprøve.

De to arkitektskoler samordner deres optag af studerende via kvote 2 og udarbejder i fællesskab en informationsbrochure blandt andet indeholdende formuleringen af hjemmeopgaverne. Ansøgerne udvælges på baggrund af hjemmeopgaverne til optagelsesprøven der afholdes over tre dage hvorefter det endelige antal ansøgere udvælges.

Arkitektskolerne samarbejder ligeledes om afholdelsen af optagelsesprøven der afholdes samtidig således at ansøgere via kvote 2 kun kan søge én af arkitektskolerne.

1.3.4 Kunstakademiets Arkitektskole

Uddannelsen på Kunstakademiets Arkitektskole er femårig og opdelt i en toårig første del og en treårig anden del. Uddannelsen tager afsæt i en afdelingsbaseret uddannelsesmodel. Den studerende vælger fra studiets start på hvilken af de elleve studieafdelinger, herunder design, hun/han ønsker at studere. Formålet med førstedelen er at give de studerende en grundlæggende tilegnelse af arkitektfagets forudsætninger og oplæring i fagets metoder. Ved overgangen til andendelen på tredje studieår tilrettelægges et forløb - det såkaldte midtvejsstudie - hvor den studerende kan fordybe sig i særlige emner. Den studerende opfordres til at tage dette studieår på en anden studieafdeling end den valgte. De to sidste studieår har hovedvægt på specialisering og afgang, og den studerende kan vælge at specialisere sig på den påbegyndte specialisering (studieafdeling) eller fortsætte på en anden. Der er ikke mulighed for afstigning i løbet af studiets fem år.

I lighed med andre videregående uddannelser optager Kunstakademiets Arkitektskole via den koordinerede tilmelding; 60% af de studerende optages gennem kvote 1 og 40% via kvote 2. Studerende der søger gennem kvote 1 optages på baggrund af deres adgangsgivende gymnasiale eksamen, mens studerende der søger optagelse gennem kvote 2 optages på baggrund af løste hjemmeopgaver samt en optagelsesprøve.

1.3.5 Glas- & Keramikskolen på Bornholm

Uddannelsen på Glas & Keramikskolen på Bornholm er treårig og de studerende vælger ved optagelse en af de to faglinier. På 3. semester udarbejder de studerende et midtvejsprojekt således at skolen kan vurdere om de studerende har tilstrækkelig faglig forståelse for deres fagområde. Studiet afsluttes med et afgangprojekt.

Forudsætning for optagelse på skolen er en baggrund i en faglig og/eller teoretisk relevant oplæring i mindst tre år efter endt folkeskole. Selve ansøgningen skal vedlægges frihåndstegninger og eventuelt fotos af egne værker hvorudfra skolen udvælger de ansøgere der kvalificerer sig til optagelsesprøven tilrettelagt af skolen. Optagelsesprøven foregår over to dage og består såvel af praktiske opgaver som af en personlig samtale. Ansøgningen og optagelsesprøven danner grundlaget for den endelige udvælgelse af studerende. Det er afgørende for skolen at man er i stand til at rekruttere bredt geografisk for således at sikre et tilstrækkeligt studentergrundlag.

1.4 Dokumentationsmaterialet

Der er i forbindelse med evalueringen af designuddannelserne blevet udarbejdet et omfattende dokumentationsmateriale. Det omfatter følgende:

Forundersøgelse

Danmarks Evalueringsinstitut gennemførte i foråret 1999 en forundersøgelse baseret på allerede eksisterende materiale såsom bekendtgørelser, studieordninger og vejledninger samt andet baggrundsmateriale. Ligeledes blev der afholdt et informationsmøde i juni 1999 på Danmarks Evalueringsinstitut for samtlige involverede uddannelsesinstitutioner.

Selvevalueringsrapporter

Hver uddannelsesinstitution har i efteråret 1999 udarbejdet en udførlig selvevalueringsrapport, som er udformet på baggrund af en vejledning fra Danmarks Evalueringsinstitut og evalueringsgruppen, og som indeholder kvalitative såvel som kvantitative spørgsmål. Selvevalueringsrapporterne beskriver en lang række for uddannelserne relevante forhold og vilkår samt styrker og svagheder ved disse. Herudover har hver uddannelsesinstitution vedlagt undervisernes CV'er som supplement til selvevalueringsrapporten.

Arbejdsmarkedsundersøgelse

Da evalueringen ikke blot skal belyse uddannelserne, men også arbejdsmarkedsforholdene, har Danmarks Evalueringsinstitut i december 1999 gennemført en arbejdsmarkedsundersøgelse. Undersøgelsen baserer sig på oplysninger fra Danmarks Statistik vedrørende dimittenders arbejdsmarkedsforhold. Dimittender der er dimitteret i 1994, 1995 eller 1996 danner grundlaget for undersøgelsen, der belyser deres tilknytning til arbejdsmarkedet i 1997.

Institutionsbesøg

Evalueringsgruppen og Danmarks Evalueringsinstitut har i januar 2000 gennemført besøg af en dags varighed på uddannelsesinstitutionerne. På arkitektskolerne var der separate møder med ledelse, følgegruppe, undervisere og studerende. På designskolerne og Glas & Keramikskolen på Bornholm var der separate møder med følgegruppen, studerende og ledelse samt institut/afdelingsmøder med undervisere, værkstedspersonale og studerende. Ved møderne har der været mulighed for at drøfte en lang række spørgsmål som blandt andet har været foranlediget af selvevalueringsrapporterne og af arbejdsmarkedsundersøgelsen.

En uddybende beskrivelse af evalueringsmetoden, dokumentationsmaterialet og institutionsbesøgene findes i appendiks vedrørende evalueringsmetode og datagrundlag.

1.5 Rapportens opbygning

Det centrale i rapporten er analyse og anbefalinger som findes i kapitel 3. Kapitel 1 indeholder en indledning mens kapitel 2 indeholder et resumé. Kapitel 4 er en engelsk oversættelse af dele af kapitel 1, hele kapitel 2 samt en præsentation på engelsk af evalueringsområdet og den anvendte evalueringsmetode. Til sidst i rapporten er der en række appendiks omfattende evalueringens kommissorium, en fortegnelse over deltagerne i evalueringen, en præsentation af den anvendte evalueringsmetode m.v.

Arbejdsdelingen og samarbejdet designuddannelserne imellem

De fem videregående designuddannelser under Kulturministeriet er meget forskellige og illustrerer dermed bredden i designfaget i Danmark. Hvor man på arkitektskolerne først og fremmest uddanner arkitekter og ser design som processer der forgår i relation til rum, så betoner designskolerne med sine solide rødder i håndværket, den tekniske og kunstneriske håndtering af materialerne som det afgørende udgangspunkt for formgivning og produktudvikling.

Som udgangspunkt finder evalueringsgruppen det værdifuldt at der på dansk grund findes designuddannelser der spænder fra arkitektskolernes traditionsbundne, arkitektfaglige og generelt analytiske tilgang til designbegrebet til designskolernes håndværks- og materialeorienterede udgangspunkt. Begge tilgange har hver for sig og i kombination været med til at understøtte en ligefrem og funktionalistisk designtradition som er blevet et særkende for Danmark.

Samtidig finder evalueringsgruppen det dog tvingende nødvendigt at der i den fremtidige udvikling af designuddannelserne i Danmark bevidst og målrettet satses på at skabe en fornyet og integreret udvikling. Det kan sikre dansk design en position i et samfund hvor det virtuelle rum paradoksalt nok er en realitet og hvor designerens traditionelle rolle er under dramatisk forandring.

Evalueringsgruppen finder det hensigtsmæssigt at der findes såvel en arkitektskole som en designskole i både Øst- og Vestdanmark. Det forekommer ligeledes fornuftigt at der på alle disse fire skoler er mulighed for at specialisere sig i retning af fremstilling af unika, i retning af industriel design eller at vælge en bestemt kombination heraf.

Det må efter evalueringsgruppens mening overvejes nærmere hvilke fag og specialer der skal være adgang til på de fire skoler, ligesom det bør overvejes at redefinere de forskellige specialeinddelinger såsom Møbel eller Industriel Design. Informationsteknologi bør være en væsentlig og integreret del af alle designuddannelserne, mens f.eks. specialet Visuel Kommunikation kunne være koncentreret ét sted i Østdanmark og ét sted i Vestdanmark. Dette ville indebære såvel ressourcemæssige fordele som et større studentergrundlag på institut- eller

fagområdeniveau, ligesom en større faglig tyngde ville kunne tiltrække internationale gæstelærere og derved styrke den internationale dimension i uddannelsen.

Glas- & Keramikskolen på Bornholm falder udenfor denne arbejdsdeling idet der er tale om en anden type skole der i stedet for en designfaglig eller arkitektfaglig tilgang har karakter af at være en videregående håndværksmæssig specialuddannelse indenfor keramik og glas. En uddannelse med en stærkt specialiseret profil vil formentlig også fremover kunne tiltrække studerende fra hele Skandinavien, især hvis man i højere grad formår at styrke den teoretiske fordybelse og det reflekterede personlige udtryk.

Såvel Glas- & Keramikskolen på Bornholm som Designskolen i Kolding har ytret ønsket om at udvide uddannelsen med smykkedesign eller ædelmetal. Da der er tale om et lille fagområde, der dog har en eksistensberettigelse, bør uddannelsen efter evalueringsgruppens vurdering kun etableres et sted i Danmark. Såfremt Kulturministeriet ønsker et sådant speciale på en af de evaluerede skoler, anbefales det at dette placeres på Designskolen i Kolding.

En meget udviklet arbejdsdeling skolerne imellem hvor de studerende relativt let kunne blive overført mellem skolerne ville forudsætte en indbyrdes tilnærmelse af strukturen, f.eks. i form af forskellige varianter af en tre plus to model som kendes på Undervisningsministeriets område⁴. En sådan tilnærmet struktur kan åbne op for at man, efter de første tre år med et bevis i form af f.eks. en udførlig studiejournal der dokumenterer det pågældende niveau, kan specialisere sig indenfor en bredere vifte af uddannelsesstilbud på landets arkitekt- og designskoler. Hertil kommer at international udveksling ville blive nemmere med en sådan strukturændring der dog ikke må være til hinder for at der fortsat kan være forskellige profiler på skolerne f.eks. i forhold til vægtningen af det håndværksmæssige og det teoretiske. Det skal dog understreges at besøgene på skolerne ikke på nogen måde gav anledning til at tro at en sådan model er et ønske blandt ansatte og studerende på designuddannelserne.

Evalueringsgruppen ønsker at understrege at hensigten med forslaget om en tilnærmelse af strukturen skolerne imellem alene er at styrke fleksibiliteten og meritmulighederne indenfor designuddannelserne, mens gruppen ikke ønsker at være fortalere for indførelse af en bachelorgrad på designområdet.

⁴ Et medlem af evalueringsgruppen er ikke enig i anbefalingen vedrørende etablering af en afstigningsmulighed efter tredje år på arkitektuddannelserne på grund af mulige konsekvenser for arkitektuddannelsernes helhedsstruktur

Samarbejdet mellem designskolerne og arkitektskolerne er ikke omfangsrigt hvilket evalueringsgruppen ser som et problem. Det er gruppens vurdering at et udvidet samarbejde vil kunne gavne designuddannelserne på både design- og arkitektskolerne. Evalueringsgruppen anbefaler at skolerne i højere grad prioriterer udviklingen af både arbejdsdelingen og samarbejdet i forhold til såvel undervisnings- og forskningsmiljøerne som den værksteds- og håndværksmæssige kapacitet.

Samarbejdet kan med fordel omfatte andre uddannelsesinstitutioner end designuddannelserne. I den henseende er et af de mest lovende eksempler på nationalt samarbejde det virtuelle Center for Integreret Design som er et tværfagligt og tværinstitutionelt forskningsbaseret samarbejde mellem bl.a. Arkitektskolen i Aarhus, Aalborg Universitet og Danmarks Tekniske Universitet. Et andet godt eksempel på tværgående samarbejde er et etårigt tværfagligt afgangskursus ved navn Integreret Design som involverer Danmarks Designskole, Danmarks Tekniske Universitet samt Handelshøjskolen i København.

Generelt set er der ikke større problemer forbundet med at få merit mellem de to arkitektuddannelser eller mellem de to designskoler. Mellem Designskolen i Kolding og Danmarks Designskole er der formelt set ubegrænset meritoverførsel idet skolerne gensidigt har anerkendt studieforløbene som ækvivalente. Det er derimod langt vanskeligere at få merit mellem designuddannelserne og arkitektuddannelserne. Meritmulighederne mellem Glas & Keramikskolen på Bornholm og de øvrige skoler fungerer heller ikke tilfredsstillende. Derfor anbefaler evalueringsgruppen at der igangsættes et målrettet arbejde for på kort sigt at forbedre mulighederne for at få merit. På længere sigt vil en grundlæggende forbedring af meritmulighederne mellem alle skolerne dog forudsætte strukturelle og indholdsmæssige ændringer på disse.

Forskning og forskningspotentiale

Ifølge kommissoriet skal evalueringen af designuddannelserne afdække omfanget af skolernes forskningspotentialer. Evalueringsgruppens grundlag herfor er først og fremmest selvevalueringsrapporterne, møderne i forbindelse med besøgene samt de af skolerne indsendte CV'er for underviserne. CV'erne er generelt set ret uensartede og afdækker kun i utilstrækkelig grad kvalitative forhold. Derfor har Evalueringsgruppen valgt at fokusere på lærernes uddannelsesmæssige baggrund samt skolernes egne oplysninger om deres forskningsaktivitet til belysning af forskningspotentialet på designskolerne.

Således har kun et mindretal af de fastansatte undervisere på designskolerne en kandidatgrad, mens de øvrige undervisere ikke har uddannelser fra forskningsbaserede undervisningsinstitutioner. Dette viser alt andet lige at forskningspotentialet på designskolerne

formelt set på baggrund af uddannelsesbaggrund er spinkelt. Det skal dog understreges at CV'erne også dokumenterer at lærerne på designskolerne har en betydelig designfaglig erfaringsbaggrund i form af udstillinger, publikationer og meget andet. Denne erfaringsbaggrund er meget værdifuld ikke kun i forhold til undervisningens kvalitet, men også som en del af udgangspunktet for forskning.

For arkitektskolernes vedkommende har evalueringsgruppen taget ad notam at disse er forskningsinstitutioner og dermed har forskningspotentiale. En nærmere belysning af forskningens kvalitet fordrer en egentlig forskningsevaluering og det ligger udenfor denne evalueringens rammer⁵.

Meget af den teori som der i dag undervises i på designuddannelserne handler om kunsthistorie, materialekundskab og lignende samt for arkitektuddannelsernes vedkommende arkitekturteori. Desuden findes der refleksioner over praktiske erfaringer. Men der synes at være et stort udækket behov for at udvikle en områdespecifik teoridannelse som går mere i dybden for at forstå designprocessen og som kan fungere vejledende i forhold til metoder og praksis. Dette ikke mindst i betragtning af den hurtige forandringsproces med hensyn til de samfundsmæssige forventninger til designernes kompetencer.

Som forudsætninger for at designskolerne kan blive forskningsinstitutioner må nævnes en dybere designmetodisk tilgang til studiet, et bredere tværfagligt samarbejde, en forskningsmæssig opkvalificering af det nuværende personale samt en rekruttering af forskere. Der er behov for at udvikle et tværfagligt designsprog og et udbygget samarbejde med andre forskningsinstitutioner. Der findes dog allerede i dag et begrænset, men perspektivrigt samarbejde med flere uddannelsesinstitutioner.

Såfremt designuddannelserne blev forskningsbaserede ville det være nødvendigt at tilsikre den nødvendige balance mellem indøvelsen af teknikker, materialekendskab samt metodisk og teoretisk indsigt. Det vil desuden være påkrævet at reducere antallet af gæstelærere til fordel for flere fastansatte undervisere med forskningsforpligtelse.

Der vil gradvist kunne ske en styrkelse af forskningspotentialet på designuddannelserne i det omfang de nyansatte har forskningserfaring fra en ph.d.-uddannelse. Også derfor er det vigtigt at ph.d.-uddannelsen prioriteres højt på arkitektskolerne. I modsætning til Kunstakademiets Arkitektskole har man på Arkitektskolen i Aarhus haft let ved at rekruttere kvalificerede ansøgere til ph.d.-stillinger. Evalueringsgruppen anbefaler Kunstakademiets Arkitektskole at prioritere indsatsen for at tiltrække ph.d.-studerende indenfor designområdet højere.

⁵ Begge arkitektskoler har været genstand for forskningsevalueringer i løbet af 1998-99. Se note 7, s. 23

Det anbefales at designskolerne udvikler et forskningspotentiale i samarbejde med arkitektskolerne såvel som med andre uddannelsesinstitutioner, herunder udarbejder strategier for rekruttering af forskere. De ansættelses- og ressourcemæssige forudsætninger for etableringen af et forskningsmiljø må aftales mellem Kulturministeriet og de enkelte skoler. Endvidere bør der arbejdes hen imod at indføre en anerkendt grad efter fem års uddannelse med titulaturen MA i Design hvilket må ske parallelt med at skolerne udvikler deres forskningspolitik.

Evalueringsgruppen anbefaler at der etableres et landsdækkende forskningsudvalg, med midler fra Kulturministeriet, der har til opgave at fordele forskningsmidler efter konkrete ansøgninger fra designuddannelserne. Hensigten med en sådan ordning er at hæve det generelle niveau for forskning indenfor designfaget i almindelighed og i særdeleshed at forbedre grundlaget for at gøre designskolerne til forskningsinstitutioner. Evalueringsgruppen ser samtidig forskningsudvalget som et naturligt omdrejningspunkt for et øget samarbejde mellem designuddannelserne i Danmark. Af hensyn til samarbejdet mellem arkitektskolerne og designskolerne bør midlerne til et sådant forskningsudvalg ikke tilvejebringes ved at beskære den nuværende forskningsbevilling til arkitektskolerne.

Målsætninger, fagligt indhold og struktur

Evalueringsgruppen anbefaler at såvel designskolerne som arkitektskolerne udarbejder klarere profiler for deres uddannelser og for arkitektskolerne også for deres forskning på designområdet. Endvidere finder evalueringsgruppen at en større grad af strategisk bevidsthed med valgte prioriteringer, udformning af handlingsplaner, opstilling af succeskriterier samt fastlagte procedurer for opfølgning ville styrke de strategiske overvejelser som er indeholdt i selvevalueringsrapporterne.

Designskolerne og Kunstakademiets Arkitektskole kan - efter evalueringsgruppens vurdering - have gavn af at prioritere arbejdet med deres målsætninger med henblik på at gøre disse konkrete og operationelle samt at sikre sammenhængen mellem disse og studieplanerne m.v.

Det anbefales at der sker en målrettet styrkelse af de teoretiske elementer i uddannelserne på designskolerne, herunder i kunst- og designhistorie samt filosofi og samfundsfag. Evalueringsgruppen opfordrer desuden designskolerne til at styrke det tværfaglige samarbejde.

Endvidere anbefales det at Glas & Keramikskolen på Bornholm – jævnfør bekendtgørelsens §2 – i højere grad prioriterer "en teoretisk skoling" af de studerende med henblik på refleksioner over formgivning, æstetik og samfundsmæssig produktanvendelse såvel som analytiske metoder i denne forbindelse. Evalueringsgruppen anbefaler at det i højere grad gøres frivilligt at deltage i kurser og forelæsninger for at styrke de studerendes selvstændighed og mulighed for fordybelse.

Det anbefales at der på design- og arkitektskolerne arbejdes med en tilnærmelse af strukturen som allerede nævnt for herigennem at lette muligheden for at skifte mellem uddannelser og skoler såvel i Danmark som internationalt⁶. En sådan struktur lægger op til en mere klar skelnen mellem et mere alment design- eller arkitektfagligt grundniveau og et i forhold til f.eks. materialer, teknikker eller genstande mere specialiseret niveau.

Studieformer og praktik

Evalueringsgruppen finder det rigtigt at arkitekt- og designuddannelserne prioriterer projektarbejdsformen ikke mindst af hensyn til de studerendes muligheder for at kunne arbejde i teams efter endt uddannelse. Projektorienteret gruppearbejde anvendes dog i et noget mere varierende omfang. Det anbefales at man på alle uddannelserne bibeholder prioriteringen af projektarbejdsformen samt sikrer at projektorienteret gruppearbejde indgår blandt studieformerne som et fast element.

Evalueringsgruppen finder at designuddannelsernes karakter gør det hensigtsmæssigt at anvende mere kvalitative bedømmelsesformer end det traditionelle karaktersystem. Disse må dog samtidig have en væsentlig informationsværdi for eventuelle aftagere. Der er fra skolerne gode erfaringer med blandt andet studiejournaler, og man kunne overveje f.eks. web-baserede og kontinuerligt opbyggede filer med de studerendes arbejder. Evalueringsgruppen anbefaler at designuddannelserne både af hensyn til de studerende og aftagerne overvejer bedømmelsesformerne herunder studiejournaler med regelmæssige skriftlige vurderinger af de studerendes arbejder.

Det anbefales at praktikken generelt prioriteres højere og formaliseres med henblik på at blive et reelt tilbud til alle studerende. Skolerne bør opbygge, vedligeholde og informere de studerende om et kontaktnet til relevante praktiksteder. Praktikken bør hænge tættere sammen med undervisningen og bør efterfølgende evalueres. Praktikpladser bør besøges og godkendes af skolen, og erfaringer fra praktik bør samles og formidles til studerende og undervisere.

Optagelse, studietid og frafald

Evalueringsgruppen finder det hensigtsmæssigt at der anvendes optagelsesprøver ved optagelse til designskolerne, men finder at kriterierne kan gøres mere klare for potentielle ansøgere og mere målrettede i forhold til uddannelsernes krav. På arkitektuddannelserne kan optagelsesprøver sikre at der fortsat lægges vægt på andre forhold end høje karakterer ved optagelsen. Evalueringsgruppen har desuden noteret sig at der i den daglige undervisning efter nogle få år

⁶ Jf. note 4, s. 16

tilsyneladende ikke kan identificeres forskel på studieegnheden afhængig af om man er optaget via optagelsesprøve eller ej.

Samlet set er frafaldet på designuddannelserne på et - efter evalueringsgruppens vurdering - rimeligt lavt niveau, og studietiden er på designskolerne tæt på de normerede fem år. Derimod har arkitektuddannelserne en studietid der oftest overstiger de normerede fem år.

Organisatoriske forhold

Generelt set synes de formelle organisatoriske strukturer at være hensigtsmæssige, men der synes dog at være behov for at skolerne forbedrer kommunikationen mellem studerende, ansatte og ledelse i forhold til de mere overordnede problemstillinger vedrørende uddannelsernes indhold og form. Den overordnede struktur på Kunstakademiets Arkitektskole med én designafdeling og ti arkitekturafdelinger bør dog efter evalueringsgruppens vurdering tages op til fornyet overvejelse.

På Glas & Keramikskolen på Bornholm er der behov for at man i stedet for at bruge kræfter på en ny struktur, fokuserer på hvad det er der gør at man ikke kan få møderne i studierådet og i afdelingerne til at fungere efter hensigten, og hvorfor de studerende ikke er tilfredse med kommunikationen på skolen. Der må desuden nedsættes et samarbejdsudvalg og udarbejdes en personalepolitik.

Undervisning og kvalitetssikring

Det anbefales at skolerne generelt med undtagelse af Glas & Keramikskolen på Bornholm prioriterer ansættelse af flere faste undervisere højere således at en større del af undervisningen på alle fagområder varetages af fastansatte undervisere, og således at brugen af gæstelærere i højere grad har karakter af at være et værdifuldt supplement.

Underviserne mangler generelt set formelle pædagogiske kvalifikationer og er derfor afhængig af pædagogisk efteruddannelse. Det anbefales derfor at alle undervisere på designuddannelserne sikres løbende pædagogisk efteruddannelse samt at man ved fremtidig rekruttering prioriterer at ansætte undervisere der udover et højt fagligt niveau også har dokumenterede pædagogiske kvalifikationer.

Det anbefales at kvalitetssikringsmekanismerne i højere grad formaliseres på designuddannelserne. Det er dog evalueringsgruppens indtryk at den interne kvalitetssikring på Arkitektskolen i Aarhus fungerer tilfredsstillende og udgør et funktionelt redskab for studienævnet.

Beskæftigelsesforhold

Set i lyset af den store fokus der gennem flere år har været på designområdet og den statslige satsning på området, finder evalueringsgruppen arbejdsløshedstallene for nyuddannede kandidater alarmerende høje. Det anbefales derfor:

At erhvervslivet gennem forskellige former for samarbejde i højere grad bliver gjort opmærksom på de kvalifikationer som dimittenderne har.

At skolerne i forbindelse med undervisning, herunder også i erhvervsrettede fag, og erhvervsvejledning gør mere ud af at forberede de studerende på arbejdsmarkedet og erhvervslivet.

At der sættes mere fokus på holdninger i relation til de vilkår der eksisterer på arbejdsmarkedet og mulighederne for at forene et aktuelt lønarbejde med ønsket om en dag at blive selvstændig eller at få "ønskejobbet".

At der udarbejdes og iværksættes handlingsplaner på de enkelte skoler med henblik på at øge beskæftigelsen for dimittenderne.

Internationalisering

I evalueringsrapporten ses der nærmere på en række indikatorer for internationalisering, og det fremgår at det er mere almindeligt at udenlandske studerende opholder sig ved de danske designuddannelser end omvendt. Dernæst ses det modsatte forhold for lærernes vedkommende: Ved arkitektuddannelserne er det almindeligt at lærerne har længerevarende ophold i udlandet, mens det kun er ved Arkitektskolen i Aarhus at man anvender gæstelærere i længerevarende perioder.

Evalueringsgruppen anbefaler på den baggrund at designuddannelserne styrker den internationale udveksling af undervisere og studerende. Såvel designskolerne som arkitektskolerne må i større grad end hidtil prioritere anvendelsen af gæstelærere fra udlandet og søge at øge antallet af studerende som i en periode læser i udlandet.

3.1 Evaluerings- og selvevalueringsprocessen

Evalueringen af designuddannelserne under Kulturministeriet blev igangsat i foråret 1999 med planlagt afslutning senest den 1. marts 2000. På baggrund af et ønske fra designuddannelserne om forlængelse af selvevalueringsprocessen med aflevering af selvevalueringsrapporterne den 1. december 1999, blev evalueringens afslutning udskudt til den 1. maj 2000.

Evalueringen af designuddannelserne har været præget af en række forhold som kort skal opsummeres:

- De fem uddannelsers store forskellighed og dermed evalueringsområdets betydelige heterogenitet: Fra skoler med udspring i håndværket og til arkitektskolerne med deres mere teoretiske og forskningsbaserede tilgang.
- En vis evalueringstræthed på arkitektskolerne som følge af tidligere evalueringer⁷. Denne træthed oplevede evalueringsgruppen tydeligst på Kunstakademiets Arkitektskole.
- Glas & Keramikskolen på Bornholm er så ny at den endnu ikke har uddannet dimittender.
- De store ændringer, styringsmæssigt, organisatorisk og indholdsmæssigt, på de to designskoler samt Kunstakademiets Arkitektskole indenfor de sidste par år.
- For tre af skolernes vedkommende problematisk inddragelse af de studerende i selvevalueringsprocessen: På Kunstakademiets Arkitektskole deltog de studerende ikke, på Arkitektskolen i Aarhus deltog de studerende ikke aktivt og på Glas & Keramikskolen på Bornholm var de studerende utilfredse med forløbet af selvevalueringsprocessen.

⁷ *Evalueringscenteret for de Videregående Uddannelser stod i 1996-97 for en evaluering af arkitektuddannelsen i Aarhus og i 1997-98 for en evaluering af Kunstakademiets Arkitektskole. I begge tilfælde med Kulturministeriet som opdragsgiver. Desuden er forskningen ved Kunstakademiets Arkitektskole blevet evalueret i begyndelsen af 1999 og forskningen ved Arkitektskolen i Aarhus blev evalueret i 1998-1999*

En væsentlig del af en evaluering som denne er selvevalueringsprocessen. Den tilvejebringer ikke blot et dokumentationsgrundlag for evalueringen i form af en selvevalueringsrapport, men processen tjener også som et vigtigt redskab til kvalitetsudvikling på den enkelte institution. Skal selvevalueringsprocessen have konsekvenser i dagligdagen er det derfor en væsentlig forudsætning at alle grupper af personale og studerende inddrages i processen.

Det må konstateres at skolerne har grebet selvevalueringsprocessen meget forskelligt an - ikke mindst i forhold til hvor bred inddragelsen af personale og studerende har været. Som to yderligheder i denne henseende kan nævnes på den ene side Danmarks Designskole, der har satset på en meget bred inddragelse af såvel personale som studerende i hele processen, og på den anden side Kunstakademiets Arkitektskole, der ikke har inddraget de studerende i processen. På den baggrund var det knapt så overraskende at de studerende på Danmarks Designskole mente at selvevalueringsrapporten gav et præcist og fyldestgørende billede af skolen, mens de studerende på Kunstakademiets Arkitektskole havde svært ved at forholde sig til deres skoles selvevalueringsrapport.

Følgegruppen på Danmarks Designskole har bestået af tyve personer repræsenterende såvel ansatte, ledelse som studerende. Herudaf blev en redaktionsgruppe på fem personer nedsat med det formål at skrive selvevalueringsrapporten. Selve selvevalueringsprocessen begyndte med suspension af al undervisning mandag den 13. september 1999 for at studerende og ansatte kunne afholde stormøde vedrørende evalueringen i Cirkusbygningen i København. Herefter fortsatte grupper af ansatte og studerende med at drøfte spørgsmål fra vejledningen til selvevalueringen. Redaktionsgruppen har på baggrund af disse diskussioner og fem afholdte møder i følgegruppen skrevet selvevalueringsrapporten der er uddelt til samtlige ansatte og studerende. Selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole er en grundig og gennembearbejdet rapport der analyserer både svage og stærke sider ved uddannelsen.

Følgegruppen på Designskolen i Kolding har bestået af elleve personer repræsenterende såvel studerende, ansatte som ledelse. Følgegruppen har i selvevalueringsrapporten valgt en gruppeopdelt fremstilling der er en opsummering af de forskellige gruppers holdninger vedrørende området hvilket gør det vanskeligt for udenforstående at identificere udsagnenes repræsentativitet. Besøget efterlod dog det indtryk at rapporten, der er uddelt til alle på skolen, gav et dækkende billede af uddannelsen. Selvevalueringsrapporten fremstår derfor som noget ufærdig og der mangler samlede vurderinger og refleksioner som kunne have øget dens informationsværdi.

Arkitektskolen i Aarhus nedsatte en følgegruppe på seks personer bestående af såvel ansatte som studerende. De to repræsentanter for de studerende har ikke kunnet afse tid til at deltage i

følgegruppens møder, men er løbende blevet orienteret om selvevalueringsrapportens indhold. Følgegruppen har på baggrund af møder med underviserrepræsentanter fra designafdelingerne skrevet rapporten. Selvevalueringsrapporten, der er udleveret til alle på skolen, er en grundig rapport der analyserer både svage og stærke sider ved uddannelsen.

Følgegruppen på Kunstakademiets Arkitektskole bestod af seks personer fra undervisergruppen der har stået for udformningen af selvevalueringsrapporten. Selvevalueringsrapporten fra Kunstakademiets Arkitektskole var meget generel og ikke tilstrækkelig præcis i forhold til de designfaglige problemstillinger. Dette blev der til en vis grad efterfølgende rettet op på for så vidt angår visioner om udviklingen af den uddannelsens faglige profil⁸. På besøget gav såvel undervisere som studerende udtryk for at de ikke havde været inddraget i selvevalueringsprocessen.

På Glas & Keramikskolen på Bornholm bestod følgegruppen af syv personer repræsenterende såvel ansatte, ledelse som studerende. Følgegruppen har i fællesskab stået for udarbejdelsen af selvevalueringsrapporten. Selvevalueringsrapporten analyserer i nogen grad de svage og stærke sider ved uddannelsen i det omfang det grundet skolens alder er muligt.

De studerende gav i forbindelse med besøget udtryk for at de i for ringe omfang havde været inddraget i processen og endda havde haft problemer med at få almindelig adgang til den færdige rapport. De studerende der havde læst rapporten mente ikke at den gav et retvisende billede af skolen.

3.2 Designbegrebet

Der findes forskellige definitioner af begrebet design. En almindelig anvendt definition som svarer til den engelske betydning af ordet er "at give form". En anden og langt mere snæver definition man kan møde er "formgivning af industrielt producerede varer", også kaldet produktdesign. I regeringens Designredegørelse kan man læse at "Design er udtryk for en kreativ proces der integrerer et produkts fysiske egenskaber med æstetiske hensyn"⁹. Mens man på arkitektuddannelserne kan møde den opfattelse at design er "et aspekt af arkitekturen der

⁸ Danmarks Evalueringsinstitut modtog sidst i januar 2000 et brev fra professor Anders Brix Pedersen hvor de nærmere hensigter for Afdelingen for design bliver præsenteret. Efterfølgende er det blev præciseret at der ikke kun er tale om et individuelt bidrag, men at indholdet dækker afdelingens synspunkter

⁹ Erhvervsministeriet: "Regeringens Designredegørelse", 1999, s. 20

prioriterer typen frem for stedet"¹⁰. Nobelpristageren Herbert Simon har sammenlignet designfaget med og dermed afgrænset det fra naturvidenskaberne ved at påpege at hvor disse "are concerned with how things are" så er design "concerned with how things ought to be, with devising artifacts to attain goals"¹¹.

Evalueringsgruppen ønsker ikke at lægge sig fast på en bestemt definition, men vil blot præcisere at der er meget forskellige opfattelser af designbegrebet. Dog synes det klart at design handler om målrettet formgivning med såvel fysiske som æstetiske aspekter.

Kulturministeriet og Miljø- og Energiministeriet nedsatte i dec. 1997 et udvalg til sikring af det traditionelle håndværk¹². I rapporten fremhæves det at "håndværksfagene skal præge udviklingen af dansk design inden for relevante områder" og at "meget design hviler på håndværksmæssige færdigheder". Endelig finder udvalget "at håndværkselementet skal indgå som parameter i (den) evaluering(en) af designuddannelserne"¹³.

Evalueringsgruppen er enig i at håndværket er en væsentlig del af designfaget, men det er lige så vigtigt at pointere at design dels også har andre rødder, dels er et fag med en selvstændig profil. Det var således i forbindelse med besøgene på skolerne særdeles tydeligt at konstatere designfagets ophav i hhv. håndværket og arkitektfaget, mens det tilsyneladende kniber mere med at acceptere design som et fag med en selvstændig platform.

Hvor man på arkitektskolerne ser design som en proces der foregår relateret til rum, så betoner de skoler der har solide rødder i håndværket, materialerne og håndværket som det afgørende udgangspunkt for formgivning og produktudvikling. Samtidig befinder disse uddannelser sig i et samfund hvor der sker en stadigt hurtigere forandring i synet på hvad et produkt er, hvad der skaber værdi hos kunderne og hvordan de bagvedliggende processer skal udformes. Dette skal sammenholdes med at stadig flere (industri-) produkter i dag på den ene side fremstilles i andre materialer end dem som kunsthåndværkerne normalt arbejder med, og på den anden side forbruges eller anvendes i et mere diffust rum, jf. det globale marked. Dette udgør ikke mindst en udfordring for designere for hvem det at forstå og det at være med til at udforme produkter til en fremtidig usikker kontekst forventes at være en kernekompetence. Dette fordrer blandt andet at designeren qua sin uddannelse opnår viden indenfor områder som produktions- og præsentationsteknikker.

¹⁰ *Selvevalueringsrapporten fra Kunstakademiets Arkitektskole, s. 6, fremhæver denne definition*

¹¹ *The Sciences of the Artificial, 1969, p. 58-59*

¹² *Styrkelse af det gode håndværk – Ideer og forslag, 1998*

¹³ *Do, s. 59-60*

Ud fra besøgene på skolerne at dømme, virkede det som om at man kun i begrænset omfang har arbejdet med strategier for forandringer i designprofessionen. Og i denne forbindelse syntes det ligeledes at være et generelt problem at informationsteknologi på skolerne i højere grad opfattes alene som et nyt redskab i gamle processer frem for noget der også indebærer forandringer i designprocesserne. For designeren indebærer IT helt nye muligheder i forhold til interaktivitet og funktionalitet. Endvidere får de studerende med Internettet tilsvarende nye muligheder for at arbejde sammen og kommunikere.

3.3 Faglig profil, visioner og prioriteringer

Fokus i dette afsnit vil være på de forskellige uddannelsesinstitutioners faglige profil og på hvorledes disse udmønter sig i visioner og prioriteringer for den pågældende uddannelsesinstitution.

3.3.1 Danmarks Designskole

Danmarks Designskole opstod som følge af en sammenlægning i 1989 af Skolen for Boligindretning og Skolen for Brugskunst hvor sidstnævnte har rødder tilbage til bl.a. Tegneskolen for Kvinder (1875) og Kunsthåndværkerskolen (1933). Danmarks Designskole har således solide rødder i en håndværksmæssig tradition hvilket den ønsker at holde fast i samtidig med at designfagets teoretiske og metodiske aspekter prioriteres højere bl.a. gennem kunstnerisk udviklingsarbejde og forskning.

Med den nye rektor som en drivkraft¹⁴ har man på skolen fra sidste del af 1999 samtidig med selvevalueringsprocessen igangsat en forandringsproces med betydelig bredde og dybde. Målene for denne proces er at skærpe uddannelsens faglige og teoretiske profil, at forbedre undervisningens pædagogiske kvalitet og at demokratisere beslutningsprocesserne. Der er iværksat et omfattende strategisk arbejde som blandt andet i indeværende år skal munde ud i fireårige handlingsplaner.

Danmarks Designskole ser det som sin mission "at give de studerende kvalifikationer inden for designområderne: Rum, Produkt og Kommunikation med henblik på professionel beskæftigelse inden for disse områder. Desuden har Danmarks Designskole som videregående uddannelse til opgave at fremme udvikling og forskning inden for design." Målet er således klart; Danmarks

¹⁴ *Gøsta Knudsen tiltrådte sin stilling pr. den 1. august 1999*

Designskole ønsker at udvikle sig til en videregående uddannelsesinstitution med forskning for derved at være nationalt og internationalt konkurrencedygtig og for derved at kunne arbejde på samme vilkår som sine samarbejdspartnere.

Skolen her endnu ingen klar designprofil, men den nære kontakt til materialer og de gode værksteder anses som en styrke ved uddannelsen.

En rekruttering af forskere og et større samarbejde med forskningsmiljøer er efter evalueringsgruppens vurdering en forudsætning for en mere permanent prioritering af det teoretiske og analytiske arbejde. Den manglende forskningsmæssige status giver problemer også i forhold til andre designskoler i udlandet, herunder meritmæssige problemer for de studerende. Samarbejdet med og kontakten til erhvervslivet synes at være relativt uudviklet, hvilket efter evalueringsgruppens vurdering kan være en del af forklaringen på den store arbejdsløshed blandt dimittenderne.

Under besøget på Danmarks Designskole fik evalueringsgruppen en række forskellige svar på spørgsmålet om hvilke opgaver der især skulle prioriteres i den nærmeste fremtid. I uprioriteret rækkefølge blev følgende fremhævet:

- Behovet for strukturændringer hvor man bl.a. havde overvejet en model hvor man samlede indholdet i det nuværende basismodul med fælleslaboratoriet¹⁵ med henblik på at etablere en "stamme" igennem hele studiet til sikring af det teoretiske, metodiske og kommunikationsmæssige fællesstof.
- Behovet for mere forskning og kunstnerisk udviklingsarbejde tæt på de enkelte fagområder med det perspektiv at Danmarks Designskole bliver en forskningsinstitution dog uden at dette bliver på bekostning af håndværket. Dette ses som en forudsætning for at teoridannelse og vidensudvikling kan finde sted som grundlag for undervisningen.
- Større inddragelse af og bedre kommunikation mellem alle grupper af personale og studerende på skolen.
- En udvidet anvendelse af informationsteknologi.
- Et øget samarbejde med erhvervslivet.

¹⁵ Fælleslaboratoriet varetager blandt andet den tværfaglige undervisning samt afholder kurser inden for mere teoriprægede fag som filosofi, kunst- og designhistorie. Jævnfør afsnit 3.7.1.2 om det faglige indhold

Hertil kommer de præciseringer som fremgår af selvevalueringsrapporten med hensyn til behovet for en forbedring af løn- og ansættelsesforhold således at man kan tiltrække kvalificeret arbejdskraft samt udvikling af en personalepolitik der sigter mod efteruddannelse og et godt arbejdsmiljø. Skolen ønsker i den forbindelse at der indledes forhandlinger med Kulturministeriet med henblik på indgåelse af en resultatkontrakt.

Evalueringsgruppen er enig med skolen i prioriteringen af de ovenfor anførte mål idet det dog må bemærkes at en prioritering af forskningen vil have konsekvenser for balancen mellem teori og praksis.

Det anbefales at det strategiske arbejde fastholdes og at der i forbindelse med de planlagte handlingsplaner formuleres klare succeskriterier samt procedurer for opfølgning.

3.3.2 Designskolen i Kolding

I januar 1996 blev den daværende Kunsthåndværkerskole under Kolding Tekniske Skole en selvstændig, selvejende institution med egen rektor, bestyrelse og vedtægter. Skolen lægger vægt på det materiale- og håndværksmæssige udgangspunkt for designuddannelsen¹⁶, og prioriterer samspillet med erhvervslivet og det øvrige samfund højt. Man opfatter design som formgivning af materialer, og sigter generelt mod det personlige udtryk på et højt kunstnerisk niveau. Skolen tilstræber at forene det fagspecifikke udgangspunkt med tværfagligt samarbejde og lægger op til at de studerende kan vælge at orientere sig i retning af såvel unika som industriel produktion. I forhold til tidligere synes det håndværksmæssige dog at være blevet nedtonet til fordel for en vægtning af det personlige designmæssige udtryk.

Samtidig er skolen sig meget bevidst at uddannelsen på den ene side står med en særlig kultur, viden og kunnen som det er vigtigt at bevare og videreudvikle, og på den anden side med nogle ændrede vilkår hvor det bliver vigtigt at vælge de centrale værdier ud og koble dem til de nye behov og forudsætninger i en fortløbende udviklingsproces.

Generelt synes der at være en god overensstemmelse mellem information om uddannelsen og den daglige undervisning, men det er dog uheldigt at skolen kalder et fagområde for "keramik og glas" og dermed udadtil signalerer at man har en glasafdeling, når den studerende ikke kan tage afgang i glas, men kun kan inddrage glas som et supplement til keramikundervisningen.

¹⁶ Med hensyn til fagområder jævnfør afsnit 3.7.2.2

Man bør derfor efter evalueringsgruppens mening ændre navnet på "Afdeling for Keramik og glas" til det i forhold til virkeligheden på skolen mere korrekte navn "Afdeling for Keramik".

Skolens manglende forskningsmæssige status opleves som et problem på skolen bl.a. i forhold til andre europæiske skoler, herunder i forbindelse med de studerendes meritmuligheder. Men det er ifølge evalueringsgruppen et åbent spørgsmål hvordan forskning i givet fald kan forenes med skolens håndværksmæssige udgangspunkt og medarbejderstabens nuværende faglige forudsætninger.

Siden 1999 tilbydes Industriel Design som en fuld femårig uddannelse, og det synes som om at lærerkræfterne er bevidste om den modsætning der kan være mellem "det personlige udtryk" som skolen i øvrigt lægger megen vægt på og så det fokus på brugernes præferencer som almindeligvis er karakteristisk inden for Industriel Design. Fagområdet Industrielt Design har fremført at de studerendes faglige profil ikke i tilstrækkelig grad ruste de studerende til et samarbejde med industrien.

Evalueringsgruppen anbefaler derfor at det faglige indhold for Industrielt Design - især set i lyset af at denne er ny – rettes til således at uddannelsen i højere grad giver de studerende den nødvendige bredere faglige profil i forhold til det fremtidige arbejdsmarked.

3.3.3 Arkitektskolen i Aarhus

Design delen på Arkitektskolen i Aarhus er dels forskningsbaseret, dels præget af den analytiske og helhedsorienterede arkitektfaglige tilgang til designbegrebet. Man orienterer sig i stigende grad mod det industrielle på bekostning af det håndværksmæssige, og prioriterer samarbejde, herunder tværfagligt samarbejde, højt.

Institutionens mission er som højere uddannelsesinstitution på kunstnerisk og videnskabeligt grundlag at give uddannelse i arkitektur indtil det højeste niveau samt at udøve kunstnerisk udviklingsvirksomhed og på videnskabeligt grundlag at drive forskning inden for arkitekturen.

Grundlæggende mente følgegruppen at alt hvad arkitekter laver er design, og at grænsen mellem arkitektur og design er flydende. Men en afgørende forskel i forhold til designskolerne hænger sammen med grunduddannelsen på arkitektuddannelsen der giver de studerende en grundlæggende arkitektonisk og mere teoretisk-analytisk tilgang.

Inden for designområdet er det på kort sigt Arkitektskolen i Aarhus' strategi at opbygge stærke forskningsmiljøer inden for Industriel Design, Komponent Design, Kommunikations Design og

bygningsrelateret design idet disse forskningsfelter allerede er indarbejdet i Dansk Center for Integreret Design (CID)¹⁷.

Man har store forventninger til dette nye tværfaglige og tværinstitutionelle samarbejde. På sigt kan dette initiativ være medvirkende til en nytænkning og omstrukturering af den traditionelle arkitektfaglige og designfaglige opdeling.

Evalueringsgruppen ser det nye center for integreret design som en meget perspektivrig nyskabelse indenfor de danske designuddannelser der kan danne forbillede for nye måder at arbejde sammen på - på tværs af fag og institutioner.

Det anbefales at Arkitektskolen i Aarhus nøje følger det ny centers udvikling, støtter centeret ressourcemæssigt og at de opnåede resultater formidles såvel internt som eksternt.

3.3.4 Kunstakademiets Arkitektskole

Også på Kunstakademiets Arkitektskole betones det at man uddanner arkitekter og ikke designere. De studerende der vælger designaspektet bliver således arkitekter med afgang i design. Designdelen på Kunstakademiets Arkitektskole er dels forskningsbaseret, dels præget af den analytiske og helhedsorienterede arkitektfaglige tilgang til designbegrebet. Ved besøget fremhævede følgegruppen endvidere at tværfagligheden er arkitektuddannelsens adelsmærke.

Institutionen bærer præg af at befinde sig i et vadeded hvor man på den ene side knytter an til en gammel arkitektfaglig tradition og på den anden side er skolen nu i færd med at forny uddannelsens indhold og form.

Afdelingen for Design er etableret ved sammenlægning af de tidligere 3 afdelinger grafisk design, industriel design og møbel- og rumkunst. I undervisningsplanen for studieåret 1999/2000 pointeres det at der er "behov for at et arkitektfagligt helhedssyn præger designdebatten (..) På denne baggrund har afdelingen formuleret et integreret, tværfagligt designområde på arkitektfagligt grundlag. Vores synsvinkel søger at præcisere fagområdets position ved bl.a. følgende formulering: "Afdelingens faglige udgangspunkt er arbejdet med de aspekter af arkitektonisk formgivning der prioriterer typen frem for stedet." "

¹⁷Arkitektskolen i Aarhus er værtsinstitution for CID der er et tværfagligt samarbejde mellem Arkitektskolen i Aarhus, Aalborg Universitet og Danmarks Tekniske Universitet med det formål ud fra et multidisciplinært udgangspunkt at udvikle fremtidens designfaglighed i tæt dialog med produktionsmetoder. I CIDs regi er tre ph.d.-studerende ansat på Arkitektskolen i Aarhus og tilsvarende er tre ph.d.-studerende ansat på Aalborg Universitet

Der er således på designafdelingen overvejelser i gang vedrørende en ny strukturering af afdelingens arbejdsfelt og integration af nye interessesfærer. Hvor man tidligere skelnede mellem de tre områder møbel- og rumkunst, industriel design og grafisk design, forsøger man nu at sammentænke disse under to synsvinkler: hhv. systemets synsvinkel og det arkitektoniske rums synsvinkel. Desuden arbejdes der med integration af nye interessesfærer såsom systemdesign der dækker over sammensatte produktsystemer såvel som grafiske systemer, stor-skala-design der indskrives sig i byen og det åbne landskab, design til det arkitektoniske rum samt informationsgrafik og multimediers anvendelse i forbindelse hermed. Skolen gør gældende at den særlige styrke ligger i at fokusere på forhold som indskrives sig i rum og større sammensatte systemer.

Evalueringsgruppen anbefaler at Kunstakademiets Arkitektskole intensiverer forandringsprocesserne gennem en styrkelse af samspillet mellem de faglige enheder - studieafdelingen for design, Institut for Design og Institut for Visuel Kommunikation. Herved vil dialogen mellem forskningen og undervisning kunne fremmes.

3.3.5 Glas & Keramikskolen på Bornholm

Skolen ligger i Nexø på Bornholm hvor der dels er et begrænset udbud af videregående uddannelser, dels en håndværksmæssig lokal tradition og dels et generelt behov for arbejdspladser. Disse forhold er en del af baggrunden for den lokal opbakning og mediemæssige opmærksomhed som udgør et stort aktiv for skolen. Den overordnede målsætning med uddannelsen lyder som følger:

“Glas- og keramikuddannelsen har til formål på baggrund af et solidt håndværksmæssigt kendskab til arbejdet med teknik og materialer at give de studerende kvalifikationer til på et højt kunstnerisk niveau at udforme og udvikle glas- eller keramikunsthåndværket. Gennem en personlig indleven i håndværkets konkrete arbejde med materialer, teknik og form og gennem en teoretisk skoling skal de studerende gives de nødvendige tekniske, æstetiske og analytiske forudsætninger for at kunne løse opgaver inden for glas- eller keramik og hermed beslægtede materialer¹⁸”.

Skolen lægger vægt på en avanceret, men relativ snæver håndværksmæssig indlæring med fokus på materialerne og håndværket. I betragtning af skolens målsætning om at give de studerende kvalifikationer til på højt kunstnerisk niveau at udforme og udvikle glas- eller keramikerkunsthåndværket, giver skolen ikke indtryk af at have et særligt sprogligt reflekterende

¹⁸ Bekendtgørelse nr. 669, §2

formgivningsmiljø. Rektor understregede da også i forbindelse med besøget at de opfatter uddannelsen som en professions-skole med speciale i keramik og glas hvor fokus er på form og farve snarere end på idéerne bag udformningen. Hertil efterlyste de studerende mere åbenhed og vilje til debat fra skoles side vedrørende uddannelsens målsætninger, indhold og form.

Evalueringsgruppen anbefaler at skolen prioriterer dialog mellem ansatte og studerende om uddannelsens målsætninger, indhold og form.

Det er et ønske fra skolen at studietiden udvides fra de nuværende tre år til fire eller fem år. Den ekstra tid skulle efter ledelsens opfattelse i givet fald bruges til at øge fleksibiliteten, fordybelsen og den personlige udvikling.

Det er evalueringsgruppens vurdering at der er brug for at skolen lægger større vægt på teoretisk fordybelse og personlig kunstnerisk udvikling sammen med en udvikling af det håndværksmæssige. Der er desuden behov for at skolen for at kunne leve op til bekendtgørelsens formål, præciserer indhold og form som videregående kunstnerisk uddannelsesinstitution.

Evalueringsgruppen kan ikke på det foreliggende grundlag anbefale en studietidsforlængelse men anbefaler i stedet et mere udviklet samarbejde mellem designuddannelserne.

3.3.6 Generelle anbefalinger vedrørende faglig profil, visioner og prioriteringer

Det er evalueringsgruppens opfattelse at det både af hensyn til de studerende ved valg af uddannelsessted samt af hensyn til både nationale og internationale samarbejdspartnere vil være en fordel for den enkelte institution med en skarpere profilering og en klarere identitet.

Evalueringsgruppen anbefaler at såvel designskolerne som arkitektskolerne udarbejder klarere profiler for deres uddannelser og for arkitektskolerne også for deres forskning på designområdet. Endvidere finder evalueringsgruppen at en større grad af strategisk bevidsthed med valgte prioriteringer, udformning af handlingsplaner, opstilling af succeskriterier samt fastlagte procedurer for opfølgning ville styrke de strategiske overvejelser som er indeholdt i selvevalueringsrapporterne.

3.4 Arbejdsdeling og samarbejde mellem designuddannelserne

Dette afsnit fokuserer på hvorledes en eventuel arbejdsdeling mellem de forskellige designuddannelserne kan udvikles¹⁹.

De fem uddannelser, sådan som de tager sig ud i dag, kan ses i forhold til et spektrum der går fra erhvervsskoler baseret på håndværksmæssig indlæring som den ene pol og til akademiske uddannelser med vægt på analyse, teori og forskning som den anden pol. Glas & Keramikskolen på Bornholm ligner således mest en traditionel erhvervsskole, dog med en høj grad af specialisering, mens arkitektskolerne udgør den modsatte pol. De to designskoler befinder sig herimellem, om end de i disse år i færd med at bevæge sig hen imod en højere prioritering af det mere generelle, analytiske og teoretiske. Det er i denne sammenhæng at behovet for forskning og forskningsbaseret undervisning aktualiseres.

Som udgangspunkt finder evalueringsgruppen det konstruktivt at der findes såvel arkitektskoler med en arkitektfaglig og mere generel analytisk tilgang til designfaget som designskoler med et håndværksmæssigt og mere materiale-orienteret udgangspunkt. Hvor arkitektskolerne i høj grad orienterer sig i forhold til rummet, helheder, systemer og ofte i stor skala, så arbejder designskolerne mere med teknik, materialer og formgivning – i skala en til en.

Når dertil lægges en lokalisermæssig skelnen mellem Øst- og Vestdanmark, fremstår det som hensigtsmæssigt at der findes såvel en arkitektskole som en designskole i både Øst- og Vestdanmark.

Det der derfor i højere grad efter evalueringsgruppens mening bør overvejes er hvilke håndværksmæssige fag og specialer der bør være adgang til på de fire skoler. Meget taler for at der kun bør være en afdeling for møbel og en afdeling for visuel kommunikation i hhv. Østdanmark og Vestdanmark. Dette ville indebære såvel ressourcemæssige fordele som et større studentergrundlag på institutniveau.

En meget udviklet arbejdsdeling skolerne imellem hvor de studerende relativt let kunne blive overført mellem skolerne ville forudsætte en indbyrdes tilnærmelse af strukturen, f.eks. i form af forskellige varianter af en tre plus to model som kendes på Undervisningsministeriets område²⁰. En sådan tilnærmet struktur kunne åbne op for at man efter de første tre år med et afstigningsbevis

¹⁹ Se kapitel 3.16 med hensyn til samarbejdet med andre uddannelsesinstitutioner samt de studerendes meritmuligheder

²⁰ Se note 4, s. 16

kunne specialisere sig indenfor en bredere vifte af muligheder på landets arkitekt- og designskoler. Hertil kommer at international udveksling ville blive nemmere med en sådan strukturændring der dog ikke må være til hinder for at der fortsat kan være forskellige profiler på skolerne f.eks. i forhold til vægtningen af det håndværksmæssige og det teoretiske. Det skal dog understreges at besøgene på skolerne ikke på nogen måde gav anledning til at tro at en sådan model er et ønske blandt ansatte og studerende på designuddannelserne.

Sammenhængen mellem arkitektuddannelserne og designuddannelserne bør udvikles væsentligt, og det anbefales at man nærmere overvejer hvilke specialer, herunder indenfor områderne "møbel" og "visuel kommunikation", der skal udbydes på hvilke skoler i hhv. Østdanmark og Vestdanmark.

Glas & Keramikskolen på Bornholm falder udenfor denne arbejdsdeling idet der er tale om en anden type skole der i stedet for en designfaglig eller arkitektfaglig tilgang har karakter af at være en videregående håndværksmæssig specialuddannelse indenfor keramik og glas. En uddannelse med en sådan stærkt specialiseret profil vil formentlig også fremover kunne tiltrække studerende fra hele Skandinavien, især hvis man formår i højere grad at styrke den teoretiske fordybelse og det reflekterede personlige udtryk.

Samarbejdet mellem designskolerne og arkitektskolerne er ikke omfangsrigt hvilket bekymrer evalueringsgruppen. Det er gruppens vurdering at et udvidet samarbejde vil kunne gavne både design- og arkitektskolerne. Det er dog også gruppens indtryk at der i nogen grad - måske især på Kunstakademiets Arkitektskole - hersker en selvforståelse og omverdensopfattelse som kan være en barriere i forhold til at udvikle samarbejdet med andre uddannelsesinstitutioner. Dette giver sig udtryk i at der sættes spørgsmålstegn ved om der i det hele taget er fordele ved et nationalt samarbejde.

Det anbefales at samarbejdet skolerne imellem generelt set udvikles til fordel for alle skolerne. Samarbejdet bør omfatte såvel forskning og udvikling som undervisning og merit.

Glas & Keramikskolen på Bornholm og Designskolen i Kolding har ytret ønsket om at udvide deres fagområder med smykkedesign eller ædelmetal.

Evalueringsgruppen anbefaler at såfremt der skal etableres et nyt speciale i ædelmetal eller smykkedesign bør placeringen være ved Designskolen i Kolding hvor specialet passer godt ind i skolens fagprofil.

3.5 Forskning og forskningspotentialer

Ifølge kommissoriet skal denne evaluering afdække omfanget af skolernes forskningspotentialer. Derfor vil der kort indledes med en afklaring af forskningsbegrebet og dernæst vil forskningspotentialer på designskolerne blive vurderet. Herefter følger en belysning af forhold vedrørende forskning på arkitektskolerne og endelig følger evalueringsgruppens generelle vurderinger og anbefalinger vedrørende forskning på designuddannelserne.

Evalueringsgruppens grundlag for en vurdering af forskningspotentialer på designskolerne er først og fremmest selvevalueringsrapporterne, møderne i forbindelse med besøgene samt de af skolerne indsendte CV'er for underviserne. CV'erne er ret uensartede og afdækker i utilstrækkelig grad kvalitative forhold²¹. Derfor har evalueringsgruppen valgt for så vidt angår designskolerne at fokusere på lærernes uddannelsesmæssige baggrund til belysning af forskningspotentialer.

For arkitektskolernes vedkommende har evalueringsgruppen taget ad notam at disse er forskningsinstitutioner og dermed har forskningspotentialer. Forskningen på Arkitektskolen i Århus blev evalueret i 1997-1998 og forskningen på Kunstakademiets Arkitektskole blev evalueret året efter. Selvom evalueringsrapporterne indeholder en del kritiske bemærkninger vedrørende forskningen på designområdet, fremgår det af det til evalueringsgruppens fremsendte materiale og af besøgene på skolerne at der arbejdes målbevidst med at rette op på de kritisable forhold.

3.5.1 Forskningsbegrebet

Da det kan være hensigtsmæssigt at skelne klart mellem de to begreber "videnskabelig forskning" og "kunstnerisk udviklingsarbejde" tilslutter evalueringsgruppen sig nedenstående definition af de to begreber²².

"Videnskabelig forskning er kognitiv i sit sigte, det vil sige, at den har til formål at indsamle og udvikle ny viden om det område den retter sig imod. Videnskaben har institutionel status i vores samfund, udgør en særlig diskurs, som er styret af bestemte konventioner vedrørende den erhvervede videns karakter og fremstilling."

²¹ Det fremgår således f.eks. af CV'erne at man har deltaget i bestemte udstillinger eller publiceret designfagligt stof. En vurdering af forskningen på denne baggrund ville forudsætte en nærmere analyse af værker m.m., og dette har evalueringsgruppen ikke set sig i stand til. På den anden side har CV'erne dog givet et generelt indtryk af undervisergruppens meget store erfaringsgrundlag

²² Evaluering af forskningen ved Kunstakademiets Arkitektskole 1996-1998

Mens:

“Kunstnerisk udviklingsarbejde betegner processer, der fra den kunstneriske skabens eget ståsted, så at sige “indefra” reflekterer denne skaben, med henblik på at udvikle og kvalificere den. Kunstnerisk udviklingsarbejde har altså til formål at kvalificere den kunstneriske produktion, (...) Men kunstnerisk udviklingsarbejde er ikke af den grund det samme som kunst: kunst udgøres principielt af færdige værker, mens kunstnerisk udviklingsarbejde dokumenterer sine forudsætninger og rummer en refleksion over den kunstneriske skabelsesproces i alle dens bestanddele”

3.5.2 Danmarks Designskole

Dette afsnit fokuserer på evalueringsgruppens vurdering af forskningspotentialer på Danmarks Designskole.

Danmarks Designskole er ikke en forskningsinstitution om end dette er et udtalt ønske af flere grunde. Den forskning Danmarks Designskole kunne tænke sig udviklet adskiller sig fra kunstnerisk udviklingsarbejde, og ligger primært indenfor formgivning i tæt kontakt til materialerne, refleksion over designverdenen, bearbejdning og dokumentation af håndværksmæssige erfaringer samt refleksioner over æstetisk udviklingsarbejde.

De indsendte CV'er dokumenterer et bredt designfagligt erfaringsgrundlag i forhold til beskæftigelse, udstillinger, publikationer etc. Dette gælder såvel gruppen af fastansatte som de mange gæste- og timelærere²³. Den følgende tabel viser de fastansatte undervisere fordelt på uddannelsesmæssig baggrund. Dette kan bidrage til en belysning af skolens forskningspotentialer om end en mere præcis vurdering af dette ville kræve en nærmere kvalitativ undersøgelse af hver enkel underviser.

²³ Ifølge selvevalueringsrapporten var der 38 fastansatte undervisere incl. fem institutledere, seks laboratorieledere samt en koordinerende inspektør, mens der var 302 timelærere ansat på Danmarks Designskole i 1999. I april 2000 har skolen opslået et større antal faste stillinger der vil kunne ændre den aktuelle profil blandt underviserne

Tabel 2**Uddannelsesbaggrund for fastansatte undervisere²⁴ på Danmarks Designskole**

	Antal	%-fordeling (af 37)
Håndværksmæssig uddannelse	4	11%
Mellemlang videregående uddannelse eller BA	2	5%
Afgang fra designskole	16	43%
Afgang fra arkitektskole	12	32%
Afgang fra Kunstakademi ¹	1	3%
Kandidatgrad fra anden højere læreanstalt (ingeniører)	4	11%
Personer i alt ²	37	105%

Note 1: Afgang fra Kunstakademi dækker over billedhugger- og maleruddannelsen

Note 2: To undervisere er registreret under både designskole og arkitektskole. Derfor er kolonnesummen 105%

Som det ses har knap halvdelen af de fastansatte undervisere en lang videregående uddannelse – typisk fra en arkitektskole. Men generelt set har kun et mindretal af undviserne uddannelser eller erfaringer fra institutioner med forskning. Dette viser alt andet lige at forskningspotentialet formelt set på baggrund af uddannelsesbaggrund er spinkelt.

Evalueringsgruppen er enig med ledelsen på Danmarks Designskole i at det vil tage tid, kræve penge og omdisponering af kræfter før skolen vil være på et akademisk forskningsniveau. Fra ledelsens side blev det yderligere fremhævet at det er væsentligt at sondre mellem forskning og kunstnerisk udviklingsarbejde.

Endvidere vurderer evalueringsgruppen at der som forudsætning for at kunne blive en forskningsinstitution blandt andet kræves en dybere designmetodisk tilgang til studiet og et bredere tværfagligt samarbejde. Desuden er der behov for at udvikle et tværfagligt designsprog og for et udbygget samarbejde med andre forskningsinstitutioner. Der findes dog allerede i dag et begrænset, men perspektivrigt samarbejde med flere uddannelsesinstitutioner, bl.a. Danmarks Tekniske Universitet og Handelshøjskolen i København. Det vil herudover være påkrævet at reducere antallet af timelærere til fordel for flere fastansatte undervisere med forskning og at foretage en forskningsmæssig opkvalificering af det nuværende personale.

²⁴ Inklusiv institutledere og laboratorieledere, men eksklusiv koordinerende inspektør, værkstedsassistenter og edb-medarbejdere

Evalueringsgruppen anbefaler at samarbejdet med andre uddannelsesinstitutioner og med erhvervslivet intensiveres og at en udvidelse af kontaktfalden både nationalt og internationalt opprioriteres. Endvidere må forholdet mellem timelærere og fastansatte undervisere, som skal være med til at tegne den fremtidige profil for skolen, afklares ud fra en mere langsigtet strategisk plan.

3.5.3 Designskolen i Kolding

Dette afsnit fokuserer på evalueringsgruppens vurdering af forskningspotentialer på Designskolen i Kolding.

På Designskolen i Kolding oplevede man det som et problem at der ikke var afsat ressourcer til systematisk dokumentation af den håndværksmæssige viden. Hertil kommer at der manglede tid til kompetenceudvikling. Begge problemer ville en allokering af forskningsressourcer principielt set kunne medvirke til at løse. Der er dog allerede i et vist omfang taget initiativer til samarbejde med eksterne parter omkring forskningsprojekter, blandt andet samarbejder skolen med Arkitektskolen i Aarhus, Århus Universitet, Syddansk Universitet og Danmarks Tekniske Universitet.

De indsendte CV'er dokumenterer et bredt designfagligt erfaringsgrundlag i forhold til beskæftigelse, udstillinger, publikationer etc. Dette gælder såvel de fastansatte som de mange gæste- og timelærere. Den følgende tabel viser et udsnit af både fastansatte og eksterne undervisere fordelt på uddannelsesmæssig baggrund. Gruppen af eksterne undervisere er medtaget idet antallet af fastansatte undervisere er meget lille i forhold til studenterbstanden. Tabellen kan bidrage til afdækningen af skolens forskningspotentialer om end en mere præcis vurdering af dette ville kræve en nærmere kvalitativ undersøgelse af hver enkel underviser.

Tabel 3
Oversigt over fastansatte og eksterne underviseres uddannelsesbaggrund²⁵

	Fastansatte		Eksterne	
	<i>Antal</i>	<i>%-fordeling</i>	<i>Antal</i>	<i>%-fordeling</i>
Håndværksmæssig uddannelse	3	27%	2	4%
Mellemlang videregående uddannelse	3	27%	3	7%
Afgang fra designskole	6	55%	28	61%
Afgang fra arkitektskole			4	9%
Afgang fra Kunstakademi ¹			7	15%
Kandidatgrad fra anden højere læreanstalt			4	9%
I alt ²	11	109%	46	105%

Note 1: Afgang fra Kunstakademi dækker over billedhugger- og maleruddannelsen

Note 2: Da flere af underviserne har mere end en uddannelse er disse registreret under flere kategorier, derfor er de absolutte tal i denne række antallet af undervisere og ikke summen af ovenstående kolonner. F.eks. er de 11 fastansatte kategoriseret i alt 12 gange. Procenttallene er i procent af antal undervisere dvs. hhv. 11 og 46

Som det ses af tabellen er gruppen af undervisere - for så vidt at udsnittet er repræsentativt - kun i meget begrænset omfang uddannet på forskningsbaserede uddannelsesinstitutioner. Dette viser alt andet lige at forskningspotentialet formelt set på baggrund af uddannelsesbaggrund er meget spinkelt.

På Designskolen i Kolding så ledelsen forskning som nødvendig for udviklingen af faget med særligt henblik på teoridannelse, dokumentation og udvikling i tilknytning til håndværk og materialer. Man savnede diskussioner af designbegrebet samt forholdet mellem teori og håndværk idet man dog ønsker at fastholde skolens håndværks- og materialebaserede fundament.

Det er evalueringsgruppens opfattelse at de indledte samarbejder med de nævnte forskningsinstitutioner er lovende og perspektivrige, men de samme forhold som nævnt under Danmarks Designskole gør sig ligeledes gældende for Designskolen i Kolding før en egentlig forskningsstrategi, som led i skolens overordnede strategi, vil kunne udarbejdes. Det er dog evalueringsgruppens opfattelse at Designskolen i Kolding har gode udviklingsmuligheder.

²⁵ Tabellen omfatter i alt 57 ansatte ud af i alt 170 mulige

Evalueringsgruppen anbefaler at samarbejdet med andre uddannelsesinstitutioner og med erhvervslivet intensiveres og at en udvidelse af kontaktfladen både nationalt og internationalt opprioriteres. Endvidere må forholdet mellem fastansatte og eksterne undervisere, som skal være med til at tegne den fremtidige profil for skolen, afklares ud fra en mere langsigtet strategisk plan hvor andelen af fastansatte undervisere øges.

3.5.4 Arkitektskolen i Aarhus

Dette afsnit belyser forhold vedrørende forskningen på Arkitektskolen i Aarhus.

Arkitektskolen i Aarhus er en forskningsinstitution²⁶ med for tiden 12 ph.d.ere heraf 5 indenfor designområdet. Af de fem vil de tre være indenfor Dansk Center for Integreret Design²⁷ med følgende forskningsområder:

- Informationsteknologi som formgenererende værktøj i integrerede designprocesser
- Designteori og integrerede designprocesser
- Formpotentialet i ny betonteknologi

Endvidere har Arkitektskolen i Aarhus følgende to ph.d.-projekter indenfor designområdet:

- Det multifunktionelle køkken
- Materiale, konstruktion, form

Arkitektskolen i Aarhus har haft let ved at rekruttere kvalificerede ansøgere. Således var der ved opslag i okt. 1999 i alt 23 ansøgere til et enkelt ph.d. stipendiat, heraf to udlændinge. Som man skriver i selvevalueringssrapporten er skolens problem "ikke at rekruttere til opslåede ph.d.-stipendier, men at skaffe stipendier nok til de potentielle ansøgere."

Med det generationsskifte som er på vej vil der ske en styrkelse af forskningspotentialet i det omfang de nyansatte vil have forskningserfaring fra deres ph.d.-uddannelse.

På Arkitektskolen i Aarhus skelner man eksplicit mellem undervisning, arkitektonisk udviklingsarbejde og forskning, hvor forskningen skal kunne leve op til almindelige forskningskrav,

²⁶ Af kommissoriet fremgår det at denne evaluering skal "afdække i hvilket omfang skolerne har et forskningspotentiale". For så vidt at Arkitektskolen i Aarhus er en forskningsinstitution er vi ikke gået nærmere ind på dette forhold for denne skoles vedkommende

²⁷ Tilknyttet samme center er der afsat ligeledes tre ph.d.-studerende ved Aalborg Universitet

mens udviklingsarbejdet i højere grad handler om at finde individuelle formudtryk. Underviserne er forpligtet til at udvikle deres undervisning indenfor den tid der sættes af til undervisning, og dette falder således ikke ind under hverken forskning eller udvikling. Hvis en underviser ønsker at forske kan den pågældende underviser ansøge Arkitektskolen i Aarhus om ressourcer til dette. Der er således ikke tale om en individuel forskningsforpligtelse.

Da forskningen indenfor designområdet har et begrænset omfang og da en relativ stor del af undervisningen varetages af eksterne undervisere uden forskning, må man generelt sige at undervisningen på designafdelingerne på Arkitektskolen i Aarhus ikke er forskningsbaseret. Ledelsen på Arkitektskolen i Aarhus forklarede evalueringsgruppen under besøget at skolen står midt i et paradigmeskift med det perspektiv at forskningen i højere grad skal integreres i uddannelsen. Men dette kræver såvel ressourcer som nye lærerkræfter.

3.5.5 Kunstakademiets Arkitektskole

Dette afsnit belyser forhold vedrørende forskningen på Kunstakademiets Arkitektskole.

Kunstakademiets Arkitektskole er en forskningsinstitution²⁸ med for tiden 15 ph.d. studerende hvoraf flere arbejder med projekter med designmæssige aspekter. Der er fra og med den 1. januar 2000 indskrevet en enkelt forskerstuderende ved Institut for Design. Ifølge selvevalueringsrapporten er det et på skolen erkendt problem at det er vanskeligt at rekruttere forskerstuderende²⁹, og man opfatter det ikke som et udtryk for en manglende prioritering fra skolens side, men måske som et udtryk for at "stillinger i erhvervet frem for en treårig teoretisk uddannelse med en beskedent aflønning" er mere attraktive for potentielle ansøgere. Ph.d.-studerende rekrutteres gennem fagpressen, mens man ikke har benyttet sig af muligheden for at rekruttere kandidatstuderende direkte på skolen.

Evalueringsgruppen anbefaler Kunstakademiets Arkitektskole at prioriterer indsatsen for at tiltrække ph.d.-studerende indenfor designområdet højere.

²⁸ Af kommissoriet fremgår det at denne evaluering skal "afdække i hvilket omfang skolerne har et forskningspotentiale".

For så vidt at Kunstakademiets Arkitektskole er en forskningsinstitution er vi ikke gået nærmere ind på dette forhold for denne skoles vedkommende. Der henvises i øvrigt til evalueringen af forskningen på Kunstakademiets Arkitektskole, 1996-98, fra marts 1999

²⁹ Der var således kun tre ansøgere til nævnte opslag til en ph.d.-uddannelse på designområdet

Ifølge ledelsen var et af argumenterne for at gå over til den nye struktur med en opsplitning af undervisning og forskning³⁰ at give rum for forskningen, idet de gamle institutter både havde ansvaret for forskningen og undervisningen hvilket gik udover forskningen. Ledelsen gav i øvrigt under besøget udtryk for at Kunstakademiets Arkitektskole var åben overfor muligheden af et samarbejde med Danmarks Designskole hvis denne skulle prioritere forskning højere.

3.5.6 Glas & Keramikskolen på Bornholm

Evalueringsgruppen vurderer at der på det foreliggende grundlag ikke er basis for etablering af forskning på Glas & Keramikskolen på Bornholm. Såfremt der på Glas- og Keramikskolen skal etableres et forskningspotentiale, vil der skulle ansættes forskere og ændres væsentligt i uddannelsens indhold og form.

3.5.7 Generelle vurderinger og anbefalinger vedr. forskning på design-uddannelserne

Meget af den teori som der i dag undervises i på designuddannelserne handler om kunsthistorie, materialekundskab og lignende samt for arkitektuddannelsernes vedkommende arkitekturteori. Desuden findes der mere almene refleksioner over praktiske erfaringer. Men der synes at være et stort udækket behov for at udvikle en områdespecifik forskning og teoridannelse som går mere i dybden for derved at kunne forstå designprocessens grundlæggende metodik og praksis. Ikke mindst i betragtning af den hurtige forandringsproces med hensyn til de samfundsmæssige forventninger til designernes kompetencer.

Såfremt designuddannelserne blev forskningsbaserede ville det være nødvendigt at sikre den nødvendige balance mellem indøvelsen af teknikker, materialekendskab og en metodisk og teoretisk indsigt.

Ifølge selvevalueringsrapporterne er der allerede på de to designskoler ansatser til et samarbejde mellem designskolerne og andre uddannelsesinstitutioner i Danmark. Det fremgår dog også at dette i mindre grad er tilfældet i forhold til arkitektskolerne.

Det anbefales derfor at designskolerne udvikler et forskningspotentiale herunder udarbejder strategier for rekruttering af forskere i samarbejde med såvel arkitektskolerne som andre uddannelsesinstitutioner i Danmark. Ligeledes skal et egentligt forskningsmiljø på designskolerne opbygges baseret på såvel egne forudsætninger som eksterne samarbejdspartners erfaringer. De

³⁰Undervisningen er organiseret i 11 studieafdelinger og forskningen i 6 institutter. Jf. også afsnit 3.7 om målsætninger, fagligt indhold og struktur

ansættelses- og ressourcemæssige forudsætninger for etableringen af et forskningspotentiale og -miljø må aftales mellem Kulturministeriet og de enkelte skoler.

Evalueringsgruppen ønsker at pointerer vigtigheden af at samarbejdet mellem designskolerne og arkitektskolerne er dobbeltsidet; hvor samarbejdet udvikles således at designskolerne i højere grad knyttes til forskningsmiljøerne på arkitektuddannelserne, skal skolerne ligeledes i højere grad samarbejde om de værksteds- og håndværksmæssige aspekter i designuddannelsen.

Evalueringsgruppen anbefaler at der etableres et landsdækkende forskningsudvalg, med midler fra Kulturministeriet, der har til opgave at fordele forskningsmidler efter konkrete ansøgninger fra designuddannelserne. Hensigten med en sådan ordning er at hæve det generelle niveau for forskning indenfor designfaget i almindelighed og i særdeleshed at forbedre grundlaget for at gøre designskolerne til forskningsinstitutioner. Evalueringsgruppen ser samtidig forskningsudvalget som et naturligt omdrejningspunkt for et øget samarbejde mellem designuddannelserne i Danmark. Af hensyn til samarbejdet mellem arkitektskolerne og designskolerne bør midlerne til et sådant forskningsudvalg ikke tilvejebringes ved at beskære den nuværende forskningsbevilling til arkitektskolerne.

3.6 Titulatur

Kandidaterne fra arkitektuddannelserne opnår titlen Cand. Arch. Titlen giver ret til betegnelsen arkitekt maa. som er en beskyttet titel der udstedes ved medlemskab af Danske Arkitekters Landsforbund. Studerende fra designlinierne kan efter anmodning og vurdering kalde sig MDD som betyder Medlem af Danske Designere. Titlen Cand. Arch. er anerkendt, om end den kan give anledning til problemer med anerkendelse i udlandet, ikke mindst i USA, hvor man kan blive mødt med krav om dokumentation for uddannelsens indhold.

Dimittender fra designskolerne kaldes designere eller evt. kunsthåndværkere, men da der ikke er tale om beskyttede titler, har de kun en begrænset informationsværdi. Dette kan især være et problem i forhold til sammenligneligheden med uddannelser i udlandet hvor man kan opnå titlen MA i design eller kan møde de mere specifikke betegnelser som f.eks. Graphic Designer, Textile Designer og lignende.

Det anbefales at der arbejdes hen imod at indføre en anerkendt grad efter fem års uddannelse på designskolerne tituleret som MA i Design. Dette må ske parallelt med at designskolerne udvikler

deres forudsætninger for at opbygge et bæredygtigt forskningsmiljø og udarbejder en egentlig forskningsstrategi.

3.7 Målsætninger, fagligt indhold og struktur

Dette kapitel er struktureret således at der for hver af de fem uddannelsesinstitutioner først vil blive fokuseret på målsætninger, dernæst på det faglige indhold og til sidst på uddannelsernes struktur.

3.7.1 Danmarks Designskole

Dette afsnit vil først fokusere på de formulerede målsætninger, dernæst på det faglige indhold for til sidst at fokusere på uddannelsernes struktur.

3.7.1.1 Målsætning

Den overordnede målsætning for Danmarks Designskole er beskrevet i studieordningen der tillige angiver overordnede mål for henholdsvis basisstudiet og institutstudierne. I studiehåndbogen har de enkelte institutters fagområder formuleret detaljerede og udførlige målsætninger for det konkrete undervisningsforløb på hvert semester og mere generelle målsætninger for selve semesteret.

Danmarks Designskole har som overordnet målsætning

”Uddannelsens formål er at give de studerende kvalifikationer inden for designområderne rum, produkt og kommunikation med henblik på professionel beskæftigelse indenfor disse områder. Gennem uddannelsen søger skolen, ud fra en helhedsbetragtning at give de nødvendige æstetiske, etiske, tekniske og analytiske forudsætninger at kunne løse designopgaver på et kunstnerisk videnskabeligt og humanistisk grundlag.

Desuden har Danmarks Designskole som videregående uddannelse til opgave at fremme udvikling og forskning inden for design”.

Studieordning 1999-2000

Ligeledes har Danmarks Designskole i 1997 udarbejdet et curriculum der beskriver dels de generelle mål for uddannelserne dels de enkelte målsætninger for hvert semester indenfor de enkelte fagområder. Formålet med curriculum er at skabe et fælles undervisningsgrundlag for alle studerende på en årgang - uanset fagligt retning - for således at kunne give bedre mulighed for tværgående samarbejder.

Det er indtrykket at formuleringerne af målsætningerne, såvel de overordnede for selve uddannelsen, basis- og institutstudierne som de mere specifikke delmålsætninger for de enkelte semestre og projekter/kurser, giver den studerende en meget god og grundig indførelse i formålet med studiet både på det overordnede niveau og i forhold til udarbejdelsen af det enkelte projekt.

Eksempler på institut- og projektmålsætninger

Målsætning for Institut for Visuel Kommunikation

"...Gennem uddannelsen (...) introduceres de studerende til computerteknologi. (...)

Essensen i uddannelsen er kommunikation - for os især den visuelle kommunikation gennem billedet og skriften. Det er vigtigt at understrege værdien af den originale idé - af kommunikationsdesign med et meningsfyldt indhold så det ikke kun bliver overflade og stil. Det er derfor instituttets opgave at fremme forståelsen for værdien af det klare budskab og at udvikle hver enkelt studerendes unikke visuelle udtryk ..."

Projektmålsætning

"Mål: indlæring af elementære grafiske layoutregler og håndværk. Uddybelse af designprocessen: Systematisk og kreativt arbejde med visuel kommunikation med henblik på de trykte medier. Samspil mellem tekst og billede. Specifik fortolkning af et budskab ved hjælp af illustration".

I selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole påpegedes det dog at målbeskrivelserne i curriculum er for bredt og uklart formulerede således at disse ikke udgør et operationelt redskab i forhold til udarbejdelse af studieplaner, semesteropgaver m.m. Herved er den ønskede effekt med tværfaglige samarbejder ikke blevet understøttet, men har nærmest haft den modsatte effekt. Selvevalueringsrapporten påpeger endvidere at både undervisere og studerende efterlyser en sammenhæng mellem curriculums målbeskrivelser og undervisningsaktiviteterne. Ligeledes fremhæves det at skolerådet (konstitueret i efteråret 1999) har besluttet at igangsætte en revision af curriculum for at imødegå disse problemer.

Evalueringsgruppen ønsker at understrege vigtigheden af dette arbejde og opfordrer skolerådet til at prioritere revisionen af curriculum således at der skabes overensstemmelse mellem curriculum og studieplaner m.m.

3.7.1.2 Fagligt indhold

I det følgende vil der komme en summarisk oversigt over det faglige indhold af fagområderne på de forskellige institutter samt Basisstudiet og Fælleslaboratoriet på Danmarks Designskole.

Ifølge selvevalueringsrapporten består undervisningen på **Basisstudiet** blandt andet af fag vedrørende designmetode/designproces, stil- og designhistorie, skriftlig formulering, projektformulering, foto, computer, tredimensionel form, farvelære, komposition, tegning samt ideudvikling relateret til valgt område.

På **Institut for Produkt** ligger fagområderne beklædning, tekstil, keramik og glas samt industrielt design. Indenfor fagområdet beklædning arbejder de studerende blandt andet med formgivning, syteknik, strik, designprocesser, materiale- og farvelære, stil- og dragthistorie samt bæredygtighed. På fagområdet tekstil indeholder undervisningen blandt andet mønstertegning, trykteknikker, materiale- og farvelære, tekstilhistorie, bæredygtighed, efterbehandlinger samt arbejde med tekstile konstruktioner som væv, strik og beslægtede discipliner. På fagområdet keramik og glas er det faglige indhold blandt andet centeret omkring formgivning, farvelære, dekorationsteknikker, modellfremstilling, brændingsmetoder, bearbejdning af materialet med forskellige metoder. For fagområdet industrielt design er det kendetegnende at det ikke er bearbejdning af et bestemt materiale der er i fokus. Derimod undervises der i design-, kultur-, og industrihistorie, betjeningsdesign, kulturanalyse m.m.

Desuden får de studerende på alle fagområderne en indføring i materiale- og produktionsforståelse og undervises i redskabsdisciplinerne tegne- og modelteknik samt relevante edb-programmer.

På **Institut for Rum og Møbel** ligger fagområderne rumdesign, møbeldesign og scenografi. Indenfor fagområdet rumdesign undervises der i farve- og materiale- og møblerings-planlægning, materialekendskab, akustik- og klimalære samt belyningsplanlægning. Indenfor fagområdet møbeldesign er hovedvægten af undervisningen på materialelære og konstruktionsteknikker, derudover undervises de studerende i indpasning i rummet, serieproduktion af unika, konstruktion af møbler til industriel produktion samt i konstruktion af specialinventar. På fagområdet scenografi er en side af undervisningen knyttet til den teater- og filmmæssige side af uddannelsen og der undervises derfor i storyboard, anvendt dramaturgi og film- og teaterhistorie.

Den anden side af undervisningen fokuserer på opøvelsen af de studerendes evner indenfor iagttagelses- og konstruktionstegning, teatermaleri, lys-, design- samt kostumelære.

For alle tre fagområder gælder det at de studerende tillige undervises i modellerings-, visualiserings og konstruktionsteknikker i 3D.

I selvevalueringsrapporten påpeges det at **Institut for Visuel Kommunikation** ikke er opdelt i egentlige fagområder, men at undervisningen er tilrettelagt indenfor faglige specialer. Disse er grafisk tilrettelæggelse og illustration, fotografi, reklame, klassisk animation, emballage, offentlig information/kulturel identitet og virtuelt design. Ved læsning af skolens hjemmeside kan man endvidere se at undervisningen dækkende de faglige specialer blandt andet er identitetsdesign, designmanagement, skilte- og udstillingsdesign, illustration, holdnings- og oplysningskampagner, computergrafik, reklamestrategier, markedsføring, kommunikations-teori, materialelære samt livscyklusanalyse.

Fælleslaboratoriet varetager blandt andet den tværfaglige undervisning på Danmarks Designskole. Fælleslaboratoriets undervisning foregår som fælles introduktioner til semesterforløbene og omfatter blandt andet samfundsforhold, filosofi, kulturhistorie, kunst- og designhistorie, økonomi og etnologi. Herudover kan den studerende tilmelde sig et tværfagligt undervisningsforløb med fokus på økonomi og afsætning via Integreret Design, hvor Danmarks Designskole samarbejder med Handelshøjskolen i København og Danmarks Tekniske Universitet.

De studerende gav ved besøget udtryk for tilfredshed med det faglige niveau på basisstudiet, men de oplevede mange praktiske problemer omkring undervisningen som kunne mindskes gennem bedre koordination og mere samarbejde de forskellige undervisergrupper imellem, f.eks. omkring brugen af værksteder. I forhold til undervisningen på institutstudierne var de studerende ikke helt tilfredse med det faglige indhold. De studerende efterlyste kurser med mere teoretisk indhold f.eks. designhistorie, designteori og lignende.

Det anbefales at der sker en målrettet styrkelse af de teoretiske elementer i uddannelsen, dels indenfor fag som kunst- og designhistorie, dels ved at de studerende gives en dybere teoretisk forståelse af designprocessen og af praksis.

En anden problemstilling der fremhæves i selvevalueringsrapporten er behovet for kontinuerlige forelæsninger fra Fælleslaboratoriet. Desuden er der et behov for at disse forelæsninger ikke er indholdsmæssigt for brede således at de kan støtte curriculum's oplæg til semestrenes undervisningsemner.

Evalueringssgruppen opfordrer Fælleslaboratoriet til at rette sine udbud af forelæsninger ind i forhold til curriculum - efter den forestående revision af denne - således at uddannelsesstilbudene understøtter helheden i uddannelserne på Danmarks Designskole.

Størstedelen af ressourcerne til IT allokeres på Danmarks Designskole til Institut for Visuel Kommunikation grundet dette instituts behov for at kunne følge med udviklingen indenfor området. Samtidig er undervisningen på de andre institutter ikke integreret med undervisningen på Institut for Visuel Kommunikation hvilket er medvirkende til en utilstrækkelig brug af IT på de fagområder der ikke hører ind under Institut for Visuel Kommunikation.

Evalueringssgruppen er enig med Institut for Visuel Kommunikation i behovet for at nytænke brugen af informationsteknologi i forhold til de forskellige fagområder og undervisere med henblik på at udarbejde en handlingsplan for udbredelsen af informationsteknologi på hele Danmarks Designskole.

På Danmarks Designskole har man udover rækken af institutter og Basisstudiet det såkaldte Fælleslaboratorium hvis formål er at tage sig af mere generelle teoretiske og pædagogiske problemstillinger samt at styrke tværfagligheden og kontakten til arbejdsmarkedet. I betragtning af fællestrækkene med Basisstudiet, undrer det evalueringssgruppen at der ikke er et tættere samarbejde mellem disse to dele af uddannelsen. På besøget fremhævede undervisere på Fælleslaboratoriet at dette var uheldigt i forhold til uddannelsens helhed hvorfor de ville arbejde på at få igangsat et samarbejde med basisstudiet.

En anden problemstilling i forhold til det faglige indhold, der ligeledes har rødder i uddannelsesinstitutions struktur, er med hensyn til tværfaglighed. I selvevalueringssrapporten påpeges det at der er mange muligheder for tværfagligt samarbejde på tværs af institutterne, men at disse muligheder ikke udnyttes. I de få tilfælde hvor der er samarbejde, er dette foranlediget af de studerende selv. Ifølge selvevalueringssrapporten er der forskellige holdninger til tværfaglighed; nogle efterlyser en højere grad af tværfagligt tilrettelagte studier på institutstudiet mens andre ønsker en styrkelse af en faglig specialisering. Endelig er der kun få studerende der i dag skifter mellem institutterne hvilket er med til at give en noget statisk struktur når der ikke er mere samarbejde på tværs.

Evalueringssgruppen finder det uheldigt at omfanget af tværfagligt samarbejde ikke er større og opfordrer skolen til at iværksætte tiltag til styrkelse af dette.

3.7.1.3 Uddannelsens struktur

Uddannelserne på Danmarks Designskole er opdelt i tre dele hvor første del, basisstudiet, er fælles for alle studerende og giver dem en grundlæggende forberedelse til de videre institutstudier. Anden del, institutstudiet, og tredje del, afgangsstudiet, forløber på institutterne. Der er afstigningsmulighed efter en bestået anden del og afgangsmulighed i løbet af tredje del.

3. del	2 år	Produkt	Rum	Kommunikation
2. del	2 år			
1. del	1 år	Basisstudiet		

Basisstudiet har for så vidt en god funktion i forhold til at etablere et bredt vidensgrundlag hos de studerende, men både i selvevalueringsrapporten og på besøget påpegede de studerende at der er problemer med sammenhængen mellem basisstudiet og institutstudierne af såvel pædagogisk som af faglig art.

De studerende udtrykte på besøget ønske om at basisstudiet ændres således at det kommer til at rette sig mere mod det senere institutstudie. Derved kan der blandt andet afbødes for den frustration som mange studerende oplever ved studiestart; at de ikke kommer til at arbejde med det specifikke fagområde på det første studieår.

Det er evalueringsgruppens opfattelse at det er nødvendigt at styrke sammenhængen mellem basisstudiet og institutstudierne således at basisåret ikke opleves som givende et for ringe udbytte. Et skridt i den retning kunne være de overvejelser Danmarks Designskole har gjort sig om en ny struktur hvor strukturen på basisstudiet så at sige vendes om således at det bliver til et femårigt forløb der kører parallelt og integreret med institutstudierne. Dette ville sikre en bedre sammenhæng mellem institutstudierne og det fælles grundlag, basisstudiet giver de studerende. "Den fælles stamme" skulle således bestå af almene fag såsom tegnelære, designteori, metodelære m.v.

Evalueringsgruppen anbefaler at der arbejdes videre med en ny struktur hvor en række fællesfag udgør en stamme igennem studiets fem år for herigennem at styrke sammenhængen i uddannelsen såvel som en højere prioritering af almene redskabsfag samt teoretiske og metodiske fag. Der vil dog stadigvæk være behov for en bredere rettet første del på uddannelsen.

3.7.2 Designskolen i Kolding

Dette afsnit vil først fokusere på de formulerede målsætninger dernæst, på det faglige indhold for til sidst at fokusere på uddannelsens struktur.

3.7.2.1 Målsætninger

Den overordnede målsætning står i studiehåndbogen der ligeledes indeholder målsætninger for de enkelte fagområder. Disse målsætninger er af varierende kvalitet; på nogle fagområder er der ikke formuleret eksplicitte målsætninger mens andre fagområder har formuleret meget korte målsætninger der har en meget overordnet karakter og ikke direkte relaterer sig til fagområdet.

Den overordnede målsætning for Designskolen i Kolding

”Uddannelsens formål er at give de studerende kvalifikationer på et videregående niveau inden for kunsthåndværker- og designområdet. Herunder er formålet at give de studerende de nødvendige tekniske, æstetiske, etiske og analytiske forudsætninger for at kunne løse opgaver på et kunstnerisk, videnskabeligt og humanistisk grundlag.

Uddannelsens formål er desuden, som videregående uddannelsesinstitution, at fremme udvikling og forskning inden for kunsthåndværk og design”.

Fagområdet interaktivt multimedie har dog formuleret klare målsætninger for området hvor der i forlængelse heraf gives konkrete eksempler på f.eks. hvilke arbejdsredskaber de studerende skal arbejde med i det kommende studieår:

Uddrag af målsætningen for fagområdet Interaktivt multimedie

” ...Det er vores ambition for uddannelsen:

At formgive på basis af mediets digitale potentiale som først og fremmest defineres af computernes evne til at behandle data og ikke nødvendigvis af de programmer som ofte benyttes til produktion af interaktivt medie.

At fokusere på aktuelle og fremtidsrettede teknologiske formater. Følgende formater er i fokus i studieåret 1999/2000: Internet multimedie, herunder animation, lyd og video etc.....”

Fagområdet tekstil har formuleret målsætninger der relaterer sig til uddannelsens tre dele hvilket giver den studerende en oversigt over sin uddannelse. Dog er disse målsætninger af generel karakter.

Uddrag af målsætningen for fagområdet Tekstil

“...Målet for 1.del: At give den studerende indsigt i fagets grundlæggende metoder og udtryksformer (...)

Målet for 2. del: At udvikle kunstnerisk selvstændighed samt metodik herunder evnen til at foretage research, at ideudvikle, eksperimentere, analysere og vurdere (...).”

I studiehåndbogen er semesterplanen for de enkelte fagområder ligeledes trykt og der er i varierende omfang formuleret delmålsætninger for de enkelte kurser/fag på de fleste fagområder. Dette er dog ikke tilfældet på fagområdet mode hvor semesterplanen består af specifikke delmålsætninger for hvert semester opdelt på hvilke tekniske, tekstile, designmæssige og teoretiske færdigheder den studerende skal opnå på de pågældende semestre. Ligeledes har fagområdet interaktivt multimedie til dels opdelt semesterplanen i emner som virkemiddel, medieredskaber, designfase og teori. På fagområdet tekstil er det overordnede mål med det pågældende semester formuleret i semesterplanen i sammenhæng med formuleringer om opgaver, tillæring af redskaber m.m.

Evalueringsgruppen anbefaler at hvert fagområde formulerer klare og specifikke målsætninger. Disse målsætninger bør være af en sådan karakter at den studerende får et overblik over hvilke færdigheder det forventes at den studerende opnår på de enkelte semestre.

3.7.2.2 Fagligt indhold

I det følgende vil der blive fokuseret på det faglige indhold på de enkelte fagområder:

På **grunduddannelsen** er undervisningen koncentreret omkring form og farve, filosofi, proces og metode samt præsentation.

Under Produktgruppen ligger følgende fagområder:

På **fagområdet keramik og glas** skal de studerende blandt andet arbejde med ideudvikling, skitsering og funktionsanalyse. Derudover skal de studerende arbejde med materialelære,

formgivningsteknikker, gipsstøbning og dekoration. Herudover kan visse projekter udføres i andre materialer end keramik såsom glas, beton og metal.

På **fagområdet mode** bliver de studerende blandt andet undervist i tilskæring, anatomisk tilskæring, drapering, materiale- og farvelære. Derudover kommer de studerende til at beskæftige sig med æstetiske, etiske, metodiske og tekniske aspekter af faget samt med ideer til en præsentation af tøjet.

På **fagområdet tekstil** bliver de studerende undervist indenfor tre hovedområder; tryk, væv og strik. Derudover er konstruktion i tekstile materialer, form og farve, mønstre, struktur og stoflighed centrale arbejdsfelter. De studerende har mulighed for både at arbejde med industrielle produkter og med unika.

På **fagområdet industrielt design** er grundlaget for de studerendes undervisning en arbejdsproces "der tager udgangspunkt i dybtgående research og analyse". Udgangspunktet er ikke bestemte materialer eller fremstillingsprocesser, men at tage udgangspunkt i problemløsning og brugerens behov. De studerende bliver undervist i form- og farvelære, får kendskab til forskellige materialer og bearbejdningsteknikker. Desuden undervises der i tegning, modellering samt visualisering af designløsninger ved hjælp af informationsteknologi.

Under Institut for Visuel Kommunikation ligger følgende fagområder:

På **fagområdet interaktivt multimedie** er det primære fokusområde samspillet mellem form, funktion og teknik. Der bliver i studiehåndbogen gjort opmærksom på at undervisningen er under konstant udvikling, men at de i studieåret 1999/2000 blandt andet vil fokusere på følgende områder: Internet multimedie, animation, lyd og video, Cd-rom multimedie, Internet database, Internet Community samt interaktiv 3D præsentation – virtuel reality, digital animation og interaktivt tv.

På **fagområdet grafisk design** undervises der blandt andet i følgende discipliner; identitetsdesign, informationsdesign, logo & symbol, tegn, piktogram, lexigrafi, sikkerhedsgrafik, emballage, udstillingsdesign, design af tidsskrift og plakat, skriftdesign, typografi, foto, video, web-design, tegning og illustration, interaktivt multimedie, kommunikation, designmetode samt produktion.

På **fagområdet illustration** bliver de studerende undervist i beskrivende og fortolkende illustration og undervises derfor i følgende discipliner: tegning, teknikforsøg, illustration, lexigrafi, avis- og bladtegning, bogomslag, grafisk design, skrift, typografi, grafisk fotografure, foto, interaktivt multimedie, kommunikation, bogtilrettelæggelse, produktion samt animation.

Fælles for alle fagområderne er en teoretisk undervisning hvilket Institut for Form og Teori er ansvarlig for. Undervisningen foregår som tværgående fælles forelæsninger og omfatter et pensum indenfor filosofi, idé-, kunst-, stil- og designhistorie. Derudover er der forelæsninger med fælles faglige emner.

Ifølge selvevalueringsrapporten er både undervisere og studerende generelt tilfredse med det faglige niveau på de forskellige fagområder og ligeledes er den generelle vurdering af balancen mellem bredde og dybde i uddannelsen, at denne er tilfredsstillende om end et mindretal efterlyser mere tid til fordybelse.

Det anbefales at der sker en målrettet styrkelse af de teoretiske elementer i uddannelsen, dels indenfor fag som kunst- og designhistorie, dels ved at de studerende gives en dybere teoretisk forståelse af designprocessen og af praksis.

En anden problemstilling i forhold til det faglige indhold, der ligeledes har rødder i uddannelsesinstitutions struktur, er tværfaglighed. I selvevalueringsrapporten påpegedes det at den tværfaglige del af studiet forudsætter et godt samarbejde mellem de forskellige fagområder hvilket er tidskrævende hvorfor det fortsat er vanskeligt at få det tværfaglige samarbejde til at fungere optimalt. På besøget vurderede de studerende desuden at omfanget af tværfagligt samarbejde var begrænset og påpegede yderligere at de ikke blev opfordret til dette af underviserne.

Set i lyset af at dimittenders arbejdssituation i varierende omfang kommer til at indeholde et samarbejde med såvel andre faggrupper som designere med andre specialer, og set i lyset af den faglige udvikling den studerende kan opnå gennem tværfagligt samarbejde, er det uheldigt at det tværfaglige samarbejde ikke fungerer bedre på Designskolen i Kolding.

Evalueringsgruppen anbefaler derfor at Designskolen i Kolding prioriterer det tværfaglige samarbejde højere på uddannelsen.

3.7.2.3 Struktur

Uddannelsen på Designskolen i Kolding er opbygget således at det første studieår for alle studerende foregår på grunduddannelsen hvorefter den studerende begynder på det valgte fagområde. Studiet på fagområdet er opdelt i en anden og tredje del på hver to år. Der er mulighed for afstigning efter andendelen hvilket et mindre antal studerende vælger; det gælder især studerende indenfor fagområdet interaktivt multimedie hvor beskæftigelsesmulighederne kan være relativt attraktive. I løbet af tredjedelen kan den studerende søge afgang hvilket dog oftest sker på femte studieår.

På den etårige grunduddannelse er der fokus på tværfaglighed, mens man i de følgende to år fordyber sig i det valgte område, dog samtidig med at der laves tværfaglige projekter. På de sidste to år specialiserer man sig indenfor det valgte speciale. Ifølge selvevalueringsrapporten betød strukturændringer i 1998 at fagområderne fremstår som studiets vertikale ryggrad og grunduddannelsen, den fælles teoriundervisning samt tværfaglige projekter fremstår som den fælles horisontale del af studiet.

Ved evalueringsgruppens besøg fremkom de studerende med en kritik af uddannelsens struktur, og fremhævede at der manglede kontinuitet i uddannelsen i forhold til overgangen mellem grunduddannelse og studiet på fagområdet. De studerende oplevede desuden at underviserne på fagområderne ikke kendte til de studerendes pensum på grunduddannelsen. Et kritikpunkt der ligeledes fremkommer i selvevalueringsrapporten. Hertil forklarede undervisere fra grunduddannelsen at de for at fremme sammenhængen mellem grunduddannelsen og de forskellige fagområder og for at støtte vekselvirkningen mellem teori og praksis, fra og med sidste studieår har forsøgt sig med en omstrukturering. Denne betyder at de studerende tilbringer ti uger på det valgte fagområde i løbet af grunduddannelsen hvorefter den studerende i det følgende studieår skal ti uger tilbage til grunduddannelsen.

Ifølge selvevalueringsrapporten påpeger nogle af de studerende dog at overgangen mellem grunduddannelsen og studiet på fagområdet er blevet forbedret, og det var ligeledes indtrykket på besøget at de studerende på andet år generelt var mere tilfredse med overgangene i studiet. På grunduddannelsen har man i øvrigt overvejet om det ville være hensigtsmæssigt hvis grunduddannelsen under en eller anden form fulgte de studerende gennem alle fem år.

Fagområdet multimedie skiller sig ud fra de andre fagområder i forhold til ovenstående. I selvevalueringsrapporten fremsætter de ønske om at grunduddannelsen i sin nuværende form afskaffes med mindre grunduddannelsen justeres således at den bedre imødekommer behovene på fagområdet. De studerende fra dette fagområde oplevede ikke at grunduddannelsen kunne integreres i et tilfredsstillende omfang i forhold til studierne på fagområdet.

Set i lyset af ovenstående anbefaler evalueringsgruppen at der arbejdes videre med uddannelsens struktur således at grunduddannelsen i højere grad kommer til at udgøre en integreret del af uddannelsen. Evalueringsgruppen kan således ikke støtte synspunktet om at afskaffe grunduddannelsen.

3.7.3 Arkitektskolen i Aarhus

Dette afsnit vil først fokusere på de formulerede målsætninger, dernæst på det faglige indhold for til sidst at fokusere på uddannelsens struktur.

3.7.3.1 Målsætning

Udover den overordnede målsætning er der i studieordningen (gengivet i skolehåndbogen) formuleret målsætninger for uddannelsens første og anden del. Desuden er der er formuleret målsætninger for tredje, fjerde og femte studieår.

Arkitektskolen i Aarhus har som overordnet målsætning

- at uddanne kandidater med faglig indsigt og kompetence til at beskrive, analysere og løse arkitektfaglige opgaver,
- at uddanne kandidater, som i løsningen af arkitektfaglige opgaver, er i stand til at inddrage og forene æstetiske, funktionelle, tekniske og samfundsmæssige hensyn,
- at kvalificere kandidaterne til en videre national såvel som international karriere indenfor fagets professionsfelter, herunder praksis, forskning og udvikling, formidling og undervisning.

Skolehåndbogen

Arkitektskolen i Aarhus har formuleret konkrete målsætninger i afdelingspecifikke rammeplaner som danner udgangspunkt for de årlige studieplaner. Hermed har uddannelsen fået et godt planlægningsredskab samtidig med at studerende, ansatte og andre relativt nemt kan opnå relevant information.

Målsætning for Afdeling M

“Det er afdelingens målsætning, at den studerende skal tilegne sig generelle arkitekt-faglige kvalifikationer, og oparbejde et *indgående* kendskab til møbelformgivning, både som et unikt fænomen og som en del af en rumlig bearbejdning, samt stifte bekendtskab med vilkårene for møbelproduktion såvel håndværksmæssigt som industrielt”.

Målsætning for Kommunikationsdesign

“Målet med specialet Kommunikationsdesign er at skabe et højt specialiseret fagområde, indenfor Visuel Kommunikation, der har fokus på design af kommunikation i digitale medier”.

Rammeplaner for afdelingerne

Målsætning for Afdelingen for Industriel Design

“Uddannelsens hovedsigte er at give de studerende en faglig basis, der sikrer deres evne til at fungere som industrielle designere, ikke bare på tegnestue-niveau, men også som ansatte på virksomheder. (...) De skal udvikle en arbejdsmetode, der i hovedtræk karakteriserer arkitektens traditionelle metode, men er udvidet med en højere grad af innovation og teknisk research, og et bredere kendskab til en række af materialer og processer”.

Rammeplan for afdelingen

3.7.3.2 Fagligt indhold

I det følgende vil der fokuseres på det faglige indhold på henholdsvis uddannelsens første del og på anden del på designafdelingerne.

På uddannelsernes toårige **første del** - der er fælles for alle studieretninger - er undervisningen opdelt i grundlæggende arkitekturøvelser og projektopgaver indenfor blandt andet design samt andre arkitektoniske fagområder. Undervisningen herunder øvelser ligger især indenfor rammerne af fagdisciplinerne arkitekturhistorie og -teori, arkitektonisk teknik, konstruktion og teknik, faglig kommunikation samt fagets praksis.

På **afdelingen for industrielt design** bliver de studerende undervist i arbejdsmetode (registrering, analyse, programmering og skitseringsteknik), ergonomi, universal design, brugerinterface, mekaniske konstruktioner, industrisamarbejde, transportdesign samt designteori og -historie.

På **afdelingen for møbel- og rumkunst** undervises de studerende i studier af menneskets fysik, ergonomi, fysiske og mentale behov, konstruktion, produktion, materialelære, produktionsøkonomi, lovgivning m.m. Derudover er der øvelser i arkitektonisk og teknisk bearbejdning af mindre bygninger, interiører, inventar, møbler, belysning, typografi, grafik og layout, skiltning og gadeinventar m.m.

På specialekurset **kommunikationsdesign** bliver de studerende undervist i 3D-modellering, visualisering, animation, interaktion samt formidling og produktion. Der arbejdes på afdelingen udelukkende med digitale redskaber.

På specialekurset **scenografi** bliver de studerende bl.a. undervist i storyboard, anvendt dramaturgi, kostumelære, 3D-modellering, lyssætning, animation, fortælle teknik samt film- og teaterhistorie.

3.7.3.3 Struktur

Uddannelsen på Arkitektskolen i Aarhus består af to dele: Førstedelen der er en toårig grunduddannelse fælles for alle studerende og andendelen hvor de studerende undervises på de valgte afdelinger. Fra ottende semester har de studerende mulighed for at studere særlige specialer og tage afgang i disse såfremt den studerende findes egnet. Inden for designområdet kan der tages afgang i specialerne kommunikationsdesign og scenografi.

I selvevalueringsrapporten fremgår det at uddannelsens struktur med en første og anden del er tilfredsstillende, men at strukturen "til stadighed bør være genstand for kritisk vurdering og debat". Der identificeres dog et problem med hensyn til forholdet mellem dybde og bredde i uddannelsen: Selvevalueringsrapporten vurderer at efter omstruktureringen i 1991 er de studerendes niveau efter endt første del tilfredsstillende, men da kravene til kandidaterne er vokset anses studietiden på tre år på andendelen for ikke at være tilstrækkelig. Selvevalueringsrapporten konkluderer derfor at "det kan være nødvendigt at forskyde vægtningen i uddannelsen og gøre den mere fagspecifikke del af uddannelsen længere (evt. fire år) på bekostning af den almene fællesdel (evt. 1 år)" ³¹. Ved besøget gav både de studerende og underviserne udtryk for en grundlæggende tilfredshed med den eksisterende struktur, men underviserne påpegede at tre år var for lidt til afdelingsstudierne. En udvidelse heraf ville i givet fald kunne bruges til at fremme praktikken i uddannelsen.

³¹ Selvevalueringsrapporten fra Arkitektskolen i Aarhus, side 13

Det anbefales³² at Arkitektskolen i Aarhus revurderer strukturen i uddannelsen med henblik på en 1+2+2-model: En bred etårig basis der efterfølges af to afrundede forløb med en stigende grad af specialisering, og således at der åbnes op for en afstigningsmulighed efter tredje år. En sådan tilnærmet struktur vil kunne øge mobiliteten indenfor uddannelsessystemet nationalt og internationalt³³.

I forhold til sammenhængen af uddannelsen er det evalueringsgruppens vurdering at Arkitektskolen i Aarhus tilstræber en høj grad af integration såvel designafdelingerne imellem som mellem disse og resten af skolen. Selvom man på skolen gerne så at samarbejdet afdelingerne imellem kom til fungere bedre i fremtiden, er der en række forhold der fremmer integrationen. F.eks. har man fælles teoretiske kurser på andendelen for alle studerende og særlige designteorikurser for alle studerende på designafdelingerne. Endelig giver grunduddannelsen udover en generel arkitektfaglig baggrund også de studerende mulighed for at integrere sig både fagligt og socialt.

3.7.4 Kunstakademiets Arkitektskole

Dette afsnit vil først fokusere på de formulerede målsætninger, dernæst på det faglige indhold for til sidst at fokusere på uddannelsens struktur.

3.7.4.1 Målsætninger

Den overordnede målsætning for uddannelsen ved Kunstakademiets Arkitektskole fremgår af Studieordningen sammen med delmål for uddannelsens første del, studiet midte og anden del.

³² Jf. note 4, s. 16

³³ *En sådan tilnærmet struktur kan åbne op for at man, efter de første tre år med et bevis i form af en studiejournal og et portofolio der dokumenterer det pågældende niveau, kan specialisere sig indenfor en bredere vifte af uddannelsesstilbud på landets arkitekt- og designskoler. Evalueringsgruppen ønsker at understrege at hensigten med forslaget om en tilnærmelse af strukturen skolerne imellem alene er at styrke fleksibiliteten og meritmulighederne inden for designuddannelserne, mens evalueringsgruppen ikke ønsker at være fortalere for indførelse af en bachelorgrad på designområdet*

Kunstakademiets Arkitektskole har som overordnet målsætning

”Uddannelsens formål er på kunstnerisk og videnskabeligt grundlag at opøve færdighed i at behandle arkitektoniske problemstillinger og udforme arkitektoniske projekter. Uddannelsens fagområder spænder fra by- og landskabsplanlægning over bygningskunst til design. Indøvelsen af en arkitektfaglig arbejdsproces er uddannelsens bærende element”.

Studieordningen

Formål for designstudiets første del

”Dels at introducere til arkitektstudiet som fagområde generelt, dels at indføre den studerende i fagområdet design som en specifik arkitektfaglig disciplin”.

Studieprogrammet for første delen på Designafdelingen 1999-2000

I studieprogrammet for første delen på Designafdelingen 1999-2000 gennemgås struktur og fagligt indhold for det toårige forløb med udgangspunkt i en overordnet formuleret målsætning, men der mangler specifikke målsætninger for f.eks. hvert af de to år. Herudover er der ikke formuleret specifikke målsætninger for midtvejsstudiet eller andendelen.

Evalueringsgruppen anbefaler at der formuleres specifikke målsætninger for de forskellige dele af designuddannelsen på Kunstakademiets Arkitektskole.

3.7.4.2 Fagligt indhold

På grund af strukturen på Kunstakademiets Arkitektskole, hvor de studerende selv vælger kurser som supplement til de stillede projektopgaver, er det ikke muligt i oversigtsform at gengive hvilke fag de studerende har. Kurserne består dels af undervisning i en række grundlæggende samfundsvidenskabelige, tekniske og arkitektoniske discipliner, dels af specialiseret undervisning. Det er dog muligt at give et overordnet indblik i hvilke emner der danner rammen for de stillede opgaver hvilket følger i det nedenstående.

Første del af studiet er struktureret (i 1999/2000) omkring otte opgaver med indlagte kurser. Opgaverne ligger tidsmæssigt i forlængelse af hinanden og med en stigende grad af kompleksitet til og med afgangsopgaven der kan ses som en syntese af forløbet. Opgavernes temaer er således:

- Formen og kroppen (1.år, uge 36-46)
- Typen og serien (1.år, uge 47-04)
- Strukturen og tektonikken (1.år, uge 5-12)
- Tegnet og stedet (1.år, uge 13-22)
- Lyset og rummet (2.år, uge 37-46)
- Stoffet og processen (2.år, uge 47-50)
- Ideen og problemet (2.år, uge 1-4)

Som **midtvejsstudie** udbyder designafdelingen et studie med titlen " Design, rum og menneske" hvor første periode koncentrerer sig om design i forhold til det arkitektoniske rum mens der i anden periode studeres artefakter i forhold til mennesket. På **anden del** af studiet formulerer den studerende selv for et år af gangen en overordnet plan for det afsluttende studieforløb. Studiet struktureres dog omkring et fælles tema som i studieåret 1999/2000 er "den danske folkeskole".

Som en uddybning af selvevalueringsrapporten modtog Danmarks Evalueringsinstitut efter besøget på skolen et brev der nærmere beskriver de tanker man gør sig om den faglige udvikling. Heraf fremgår det blandt andet at afdelingens studier bortset fra førstedelen fremover skal struktureres omkring et fælles tema for et år af gangen således at "afdelingens studieresultater for et år tegner konturerne af et muligt, offentligt udviklingsprojekt". I studieåret 1999/2000 er designopgaverne således "samlet omkring udvikling af ideelle rammer for folkeskolens undervisning: Bygge- og averteringssystemer til nybygning og ombygning, møbler og inventar udtænkt for en ny og frodigere pædagogisk praksis, undervisningsmidler i nye medier, udstyr og redskaber til leg, idræt og undervisning m.m."

Evalueringsgruppen finder det meget positivt at afdelingen for Design på denne måde forsøget at fokusere på væsentlige faglige genstandsområder hvorved der i bedste fald kan skabes betydelige synergieffekter der rækker udover uddannelsen selv.

3.7.4.3 Struktur

I studieåret 1999-2000 har Kunstakademiets Arkitektskole iværksat en ny struktur hvor blandt andet afdelingerne for Industriel Design, Møbel og Grafisk Design blev sammenlagt i en designafdeling. Uddannelsen er nu struktureret således at de studerende ved studiestart begynder

den første del af studiet på designafdelingen. På studiets tredje år som er studiets midte påbegynder den studerende et midtvejsstudium og opfordres til at tage dette på en anden studieafdeling. Endelig kan den studerende på studiets anden del vælge mellem at tage afgang på designafdelingen eller en anden studieafdeling.

På besøget vurderede de studerende at den nye struktur havde været gavnlige for designafdelingen. Der var nu et bedre samarbejde mellem de tre "gamle" afdelinger og den nye struktur havde givet bedre muligheder for tværgående designopgaver. De ansatte gav under besøget udtryk for at det var vigtigt at den nye struktur fastholdt arkitektuddannelsens enhedskarakter hvilket bl.a. sikres gennem midtvejsstudiet. Hvis enhedskarakteren ikke fastholdes i uddannelsen, var det undervisernes vurdering at uddannelsen ville være uden relevans og ende i en endeløs række af specialer.

Et andet problemfelt der er søgt forbedret ved den nye struktur, er forholdet mellem forskning og undervisning. Disse er nu organisatorisk skilt ad, og det er ifølge selvevalueringsrapporten forventningen at det kommer til at have den effekt at undervisningsindsatsen ikke går udover forskningsindsatsen.

Evalueringsgruppen anbefaler at Kunstakademiets Arkitektskole løbende er opmærksom på risikoen ved adskillelsen af forskning og undervisning i forhold til sin forpligtelse til at levere forskningsbaseret undervisning.

Endvidere anbefaler³⁴ evalueringsgruppen at Kunstakademiets Arkitektskole overvejer en tilnærmet struktur i uddannelsen således at der åbnes op for en afstigningsmulighed efter tredje år³⁵. En sådan tilnærmet struktur vil kunne øge mobiliteten indenfor uddannelsessystemet både nationalt og internationalt.

3.7.5 Glas & Keramikskolen på Bornholm

Dette afsnit vil først fokusere på de formulerede målsætninger, dernæst på det faglige indhold for til sidst at fokusere på uddannelsens struktur.

3.7.5.1 Målsætninger

Den overordnede målsætning for uddannelsen på Glas & Keramikskolen på Bornholm står i studieordningen og er identisk med §2 i bekendtgørelse nr. 669. Denne er igen udmøntet i reelt

³⁴ Jf. note 4, s. 16

³⁵ Jf. note 32, s.59

identiske formål m.m. for de to studieafdelinger. Den eneste forskel er brugen af ordene glas og keramik.

Formål med uddannelsen

“Glas- og keramikuddannelsen har til formål på baggrund af et solidt håndværksmæssigt kendskab til arbejdet med teknik og materialer at give de studerende kvalifikationer til på et højt kunstnerisk niveau at udforme og udvikle glas- eller keramik-kunsthåndværket. Gennem en personlig indlevelse i håndværkets konkrete arbejde med materialer, teknik og form og gennem en teoretisk skoling skal de studerende gives de nødvendige tekniske, æstetiske og analytiske forudsætninger for at kunne løse opgaver inden for glas- eller keramik og hermed beslægtede materialer”.

Bekendtgørelse nr. 669, §2

Formål for hhv. Glaslinien og Keramiklinien

“Uddannelsen på linien for” glas/keramik “har til formål at bibringe den studerende kendskab til og færdighed i samtlige tekniske, håndværks- og formgivningsmæssige discipliner. Herunder materialeforståelse, brændingsteknikker, ovenbygningsindsigt samt æstetisk og kunstnerisk forståelse.

Den studerende lærer gennem processen trin for trin at indkredse og løse et teknisk og formgivningsmæssigt problem via research, ideudvikling og målsætning til et færdigt” glasprodukt/keramisk produkt...”.

Studieordning

Målsætningerne for afdelingerne er meget bredt formulerede og giver for eksempel ikke den studerende indblik i hvilke færdigheder hun/han skal have tillært sig på de forskellige studieår. Samtidig er der en fare for at den meget brede formulerede målsætning giver en sådan fokus på totalitet i uddannelsen at ønsket om indlæring af samtlige discipliner i værste fald kommer til at foregå på bekostning af en dybere og mere målrettet forståelse i uddannelsen.

Det anbefales derfor at uddannelsen udarbejder afdelingsspecifikke målsætninger der - sammen med afdelingernes faglige indhold og struktur - gerne må være forskellige. Det bør desuden overvejes om det er hensigtsmæssigt at uddannelserne "har til formål at bibringe de studerende kendskab til og færdighed i samtlige tekniske, håndværks- og formgivningsmæssige discipliner" .

3.7.5.2 Fagligt indhold

Det faglige indhold på de to linier er formuleret helt parallelt: "På første studieår lægges hovedvægten på grundlæggende undervisning i teknik og materialeforståelse for dermed at skabe baggrund for en håndværksmæssig baggrund". Hertil kommer en række fagspecifikke discipliner såsom kemi, farvelære, diverse ovnprincipper, glassets historie, værktøjsfunktioner og formlære på glaslinien, samt geologi, fremstilling og behandling af forskellige lertyper, lerets historie, glasurteknik og glasurprøver, praktisk og teoretisk glasurkemi, herunder gasurens historie samt forskellige glasurtyper, forskellige ovntyper, ovnens historie og materiale samt diverse ovnbygningsteknikker på keramiklinien.

"På andet studieår udbygges og videreudvikles de studerendes tekniske og håndværksmæssige kvalifikationer. Hertil koncentrerer undervisningen om den kunstneriske og designmæssige baggrund samt udvikling af holdning og æstetisk sans". På tredje studieår sker der en yderligere udbygning med henblik på "udvikling af en selvstændig, professionel holdning"³⁶.

Skolens ledelse og gruppe af faste undervisere opfatter deres opgave sådan at det primært drejer sig om at bibringe de studerende kendskab til materialerne og håndværket, mens det kunstneriske nærmest er noget iboende i de studerende som man ikke i et særligt omfang forholder sig reflekteret til. Denne opfattelse deltes ikke af de studerende som efterlyste en mere teoretisk, reflekteret og formuleret tilgang til deres fag.

Det anbefales at skolen – jævnfør bekendtgørelsens §2 – i højere grad prioriterer "en teoretisk skoling" af de studerende med henblik på refleksioner over formgivning, æstetik og samfundsmæssig produktanvendelse såvel som analytiske metoder i denne forbindelse.

3.7.5.3 Struktur

Uddannelsen består af seks semestre hvoraf størstedelen af tiden foregår på en af de to faglinier. Således foregår ikke mindre end 1700 af de i alt 2126 lektioner - svarende til 80% - på faglinierne. Det fremgår af studieordningen at den "daglige undervisningstid normalt er fra kl.

³⁶ jf. studieordningen

8.15 til kl. 15.15", og at der for hvert "semester udarbejdes en skemaplan" med "forelæsninger, undervisningstimer, projektopgaver og værkstedstimer".

Tabel 4
Fordeling af lektioner på semestre og fag³⁷

Semester	1.	2.	3.	4.	5.	6.	I alt
Faglinie	350	390	210	200	350	200	1700
Tegning/farvelære	34	44	26	18	30		152
Kunst/kulturhistorie	20	30	32				82
DTP	15	15	15				45
Kommunikation		25	25	25			75
Økonomi					18	18	36
Markedsføring					18	18	36
I alt	419	504	308	243	416	236	2126

Den relativt stramme skemaplanlægning med cirka tyve ugentlige undervisningstimer sammenholdt med mødepligten og den ambitiøse målsætning om at komme igennem "samtlige" discipliner, virker ikke umiddelbart som en hensigtsmæssig model for en dybdegående, såvel praktisk som teoretisk, videregående uddannelse.

Det anbefales at uddannelsens indhold og struktur revurderes med henblik på at give mere plads til selvstændighed og fordybelse.

3.7.6 Generelle vurderinger og anbefalinger vedrørende målsætninger, fagligt indhold og struktur

Det er evalueringsgruppen vurdering at en afstigningsmulighed efter tredje studieår lægger op til en mere klar skelnen mellem et mere alment design- eller arkitektfagligt grundniveau og et i forhold f.eks. materialer, teknikker eller genstande mere specialiseret niveau. En sådan tilnærmet struktur kan åbne op for at man, efter de første tre år med et bevis i form af en studiejournal og

³⁷ Studieordningen s. 7: Lektionsplan

et portfolio der dokumenterer det pågældende niveau, kan specialisere sig indenfor en bredere vifte af uddannelsestilbud på landets arkitekt- og designskoler.

Det anbefales derfor at der indføres en struktur på designuddannelserne med en formel afstigningsmulighed efter det tredje studieår for herigennem ligeledes at lette muligheden for at skifte mellem uddannelser og skoler såvel i Danmark som internationalt.

Evalueringsgruppen ønsker at understrege at hensigten med forslaget om en tilnærmelse af strukturen skolerne imellem alene er at styrke fleksibiliteten og meritmulighederne indenfor designuddannelserne, mens gruppen ikke ønsker at være fortalere for indførelse af en bachelorgrad på designområdet.

3.8 Studieformer, praktik og bedømmelsesforhold

I dette kapitel vil der blive sat fokus på undervisning og studieformer herunder praktik samt bedømmelsesforhold for de fem skoler hver for sig. Kapitlet afsluttes med en række generelle, det vil sige ikke skole-specifikke, anbefalinger.

3.8.1 Danmarks Designskole

I selvevalueringsrapporten argumenterer man for valget af undervisningsformer således: "Målsætningen for valget af undervisningsmetoder er at kvalificere den studerende til professionel beskæftigelse indenfor design..". Derfor prioriteres den projektorienterede undervisningsform da denne "tilstræber at lægge sig så tæt som muligt op ad fagets praksis". Dog anvendes forelæsninger, øvelser m.v. som supplement blandt andet med henblik på at formidle mere alment stof eller tekniske færdigheder.

Herudover er hvert semester opdelt i to såkaldte spor hvor det ene er en af skolen formuleret projektopgave og det andet er en projektopgave som den studerende selv har formuleret. De to opgaver gennemføres parallelt. De studerende mente under besøget ikke at der var nævneværdige praktiske problemer med opdelingen i de to spor.

Evalueringsgruppen er enig med skolen i denne prioritering af undervisningsformer, og finder opdelingen i spor meget hensigtsmæssig. "Spør 2 – opgaverne" er vigtige fordi det er her den studerende især arbejder selvstændigt med stoffet.

Uddannelsen er tilrettelagt således at al undervisning på basisstudiet er skemalagt, mens undervisningsformen på institutterne de første semestre er skemalagt hvorefter der er en høj grad af selvstudie de sidste semestre. På besøget efterlyste de studerende at der også er skemalagt undervisning efter fjerde semester og at der er en bedre planlægning af f.eks. kursusudbudet. De studerende påpegede dog at dette var et dilemma: den store frihed i studiet kan opfattes som såvel en stærk som en svag side ved uddannelsen.

I forhold til koordinering af undervisningen udtrykte de studerende fra basisstudiet under besøget tilfredshed med de skriftlige opgaver, men oplevede et tidspres og et prioriteringsproblem i forhold til de øvrige gøremål. De efterlyste derfor at man i planlægningen tog højde for de skriftlige opgaver ved at sætte tid af til disse.

De studerende på Danmarks Designskole var generelt tilfredse med den vejledning de får i forbindelse med deres projekter, selvom der ved specifikke opgaver kan være problemer med at finde vejledere med de rette kompetencer. Dette problem forstærkes af det store antal timeundervisere der ikke altid har tilstrækkeligt overblik over de fastansatte vejledernes kompetencer på skolen.

Der foregår løbende bedømmelser af de studerendes indsats og niveau i forbindelse med projekter og kurser herunder en samlet vurdering ved afslutningen af hvert semester. Bedømmelserne registreres i de individuelle studiejournaler. Af eksaminer er der i alt tre: En efter andet semester der afgør om den studerende kan rykke op til et af institutterne; en efter sjette semester hvorefter der er mulighed for at afslutte uddannelsen med et uddannelsesbevis og en ved uddannelsens afslutning (afgangseksamen). Ved alle tre eksaminer benyttes karakteren "bestået/ikke-bestået". Ved afgang indkaldes studerende på 9. og 10. semester til indstilling til afgang hvilket bedømmes på grundlag af evalueringen af det pågældende semester hvor et program for afgangprojektet fremlægges. Ønsker den studerende afgang fra 7., 8. eller 9. semester skal ønsket fremsendes skriftligt sammen med et program for afgangprojektet. Herefter foretages en bedømmelse.

I selvevalueringsrapporten udtrykkes der en kritik af bedømmelsesgrundlaget der opleves som for generelt. Der efterlyses klare kriterier for og et stærkere eksternt element ved bedømmelserne. Denne kritik gælder især spor 2 opgaverne. På denne baggrund har Skolerådet besluttet at justere studieordningen blandt andet med henblik på at skabe en fælles ramme for vejledning, eksamen m.m.

Der savnes en formel praktikordning med godkendte praktikpladser på Danmarks Designskole, om end de studerende har mulighed for på eget initiativ at tage praktikophold og få dette godkendt som en del af studieforløbet. De studerende var ved besøget meget kritiske i forhold til den

nuværende håndtering af praktikken, herunder den for ringe sammenhæng mellem uddannelse og praktik. Praktik bør være en væsentlig del af uddannelsen dels af hensyn til den faglige udvikling på skolen, dels for at sikre en bedre kontakt til de studerendes kommende arbejdsmarked.

3.8.2 Designskolen i Kolding

Målet for undervisningen er ifølge rektor Birte Sandorff, at de studerende udvikler "et personligt formsprog; evnen til at generere idéer; en fortrolighed med designprocesser og dens arbejdsmetode; en faglig viden og kunnen;" samt "en teoretisk viden og forståelse af designfagets kultur- og stilhistoriske forudsætninger og vilkår i samtiden.". Som følge heraf er undervisningen som hovedregel projektorienteret med vægt på de studerendes selvstændighed. Hertil kommer, at man tilstræber et eksemplarisk princip i sin udvælgelse af fagligt stof.

Som et bidrag til at formidle teoretisk stof har man ifølge selvevalueringsrapporten fælles ugentlige forelæsninger indenfor kunst-, stil- og idéhistorie, filosofi og fagligt aktuelle temaer. Desuden er der afsat et antal uger til selvstudier fordelt over studieåret for at give de studerende mulighed for fordybelse m.m.

Undervisningen på Designskolen i Kolding omfatter således en vifte af undervisningsformer, dog anvendes gruppearbejde i meget forskelligt omfang på de forskellige dele af uddannelsen. På Keramik og Glas samt Industriel Design anvender man ikke gruppearbejde fordi man prioriterer at de studerende finder deres personlige udtryk, mens det anvendes i et vist omfang på de øvrige linier.

Evalueringsgruppen anbefaler at alle studerende i et vist omfang anvender projektorienteret gruppearbejde for herigennem at blive fortrolige med en væsentlig professionsrelevant arbejdsform.

Ifølge selvevalueringsrapporten indgik praktik "for en del år siden som en obligatorisk del af uddannelsen, men blev opgivet da det ikke var muligt at skaffe de fornødne praktikpladser inden for alle fagområderne". Skolen er grundlæggende positiv overfor praktikophold, og opfordrer de studerende til gå i praktik når de har et bestået de første to år og under forudsætning af at praktikstedet er af god kvalitet. Det kan dog ifølge de studerende være vanskeligt at finde en praktikplads. Af økonomiske grunde foretrækker nogle studerende i stedet for at tage studierelevant arbejde sideløbende med studiet eller i sommerferien.

De studerendes arbejder bedømmes hvert semester - fra næste studieår dog kun årligt - af en underviser og en censor. Der udleveres en skriftlig vurdering, og der er mulighed for at tale med en underviser efterfølgende. De studerende gav ved besøget udtryk for tilfredshed med denne bedømmelsesform. Ved sommerevalueringen skal man bestå for at kunne fortsætte på næste studieår, og det er normalt at et mindretal på max. 4-5 studerende dumper hvert år.

Ved afslutningen af hvert projekt gennemgår de studerende desuden hinandens værker hvilket lærer dem at give og modtage kritik. På fagområderne mode og tekstil har man studiejournaler, men erfaringerne med disse var ikke entydigt positive. Efter niende semester afleverer de studerende et såkaldt indstillingsprojekt der skal godtgøre om de studerende er i stand til at gennemføre et afgangprojekt. Projektet vurderes og de studerende indstilles til afgang af faglederen. Afgangsprojektet må vare op til 21 uger og bedømmes både internt og eksternt med karakteren bestået/ikke bestået. Der er på skolen almindelig tilfredshed med bedømmelsesformen.

3.8.3 Arkitektskolen i Aarhus

I selvevalueringsrapporten har man valgt at redegøre for undervisningsmetoder og studieformer for den samlede arkitektuddannelse. I den forbindelse fremhæves det, at det er uddannelsens udgangspunkt "at grundlæggende arkitekt- og designfaglig kompetence bedst etableres gennem projektarbejde hvor evnen til at håndtere komplekse formgivningsprocesser (..) opbygges". Endvidere hævdes det at man "lærer at formgive (designe) ved at øve sig i at gøre det - "learning by doing" - man lærer ikke at formgive ved blot at blive undervist i det, men frem for alt gennem vejledning under designprocessen". Som følge af projektarbejdsformen ligger man stor vægt på de studerendes egen videns- og dokumentationsindsamling.

Evalueringsgruppen er enig med følgegruppen i - som den skriver i selvevalueringsrapporten - at "vægtningen af projekt- og øvelsesopgaverne med den individuelle tegnebordsundervisning som central undervisningsform" er "af uomgængelig betydning for uddannelsens kvalitet". Dog påpeger følgegruppen, at "der generelt er et behov for at styrke undervisningen i designmetode".

Med hensyn til designafdelingerne er det følgegruppens opfattelse at "vægtningen og samspillet mellem teori og praksis er optimal på afdelingerne Industriel Design og Møbel i kraft af de tværfaglige og virksomhedsrelaterede projektarbejder, en udstrakt brug af praksislærere og et - efter omstændighederne - velfungerende afdelingsstyret praktiksamarbejde med en række danske produktionsvirksomheder".

I forhold til bedømmelsessystemet på Arkitektskolen i Aarhus er der først og fremmest en løbende vurdering af de studerendes faglige indsats og færdigheder. Herudover er der det formelle

bedømmelsessystem der indeholder en faglig bedømmelse efter første del som forudsætning for fortsættelse på studiets anden del. Hertil kommer en semestervis studieaktivitetserklæring samt pædagogisk vejledning og til sidst afgangsprøven. På Industriel Design laver de studerende desuden en portefolie med deres arbejder og det er hensigten at lægge disse ud på Internettet. Der er på skolen generel tilfredshed med bedømmelsessystemet og intet ønske om at indføre karaktersystemer som 13-skalaen.

Efter tredje studieår har de studerende mulighed for at integrere et 14 ugers lønnet praktikforløb i en virksomhed, og de seneste tre år har der været etableret 135-140 praktikpladser årligt. På Arkitektskolen i Aarhus mener man at det er svært at få tid til praktik i løbet af de ti semestre uddannelsen varer, selvom man samtidig ser praktik som meget værdifuldt. Derfor forsøger de studerende at komme i praktik i sommerperioden hvilket imidlertid ofte ikke passer virksomhederne særligt godt. De studerende ser derfor gerne at der bliver sat et semester af til praktik.

I Evalueringsrapporten vedrørende arkitektuddannelsen på Arkitektskolen i Aarhus fra Evalueringscenteret for de Videregående Uddannelser blev obligatorisk praktik anbefalet – ikke mindst på baggrund af at der kunne påvises en positiv korrelation mellem praktik og efterfølgende beskæftigelse for kandidaterne³⁸.

3.8.4 Kunstakademiets Arkitektskole

Undervisningen på Kunstakademiets Arkitektskole er centreret om projektarbejdsformen hvortil kommer forelæsninger og kurser, der ofte også har form af forelæsninger, men som i visse tilfælde tillige kobles med øvelser. Tegnebordsundervisningen, som er en form for især individuelt projektarbejde, har traditionelt spillet en stor rolle, og gør det fortsat.

Underviserne vurderer at de bruger omkring en time ugentligt pr. studerende til tegnebordsarbejde og ser dette som en meget tilfredsstillende pædagogisk form. Den er dog meget ressourcekrævende og sikrer ikke nødvendigvis at de studerende får tilstrækkelig undervisning på områder der ikke har direkte relation til deres konkrete tegneopgaver. Som følge heraf er det under overvejelse om man skulle satse på at prioritere tegnebordsarbejdet lavere til fordel for flere mindre projekter samt flere kurser.

De studerende påpegede under besøget det problem at udbudet af kurser er tilrettelagt således at de studerende ud over at følge et kursusudbud også skal løse obligatoriske projekter. Dette giver

³⁸ Evalueringsrapport, jan. 1997, s. 38-39

de studerende et vist tidspres hvilket ofte resulterer i at kurserne prioriteres højere end løsningen af projekterne.

Evalueringsgruppen anbefaler at tegnebordsarbejdet og den tætte kontakt mellem studerende og undervisere fortsat prioriteres højt. Dette må dog ske således at der sikres en rimelig balance såvel i forhold til projektarbejde i grupper som et tilstrækkeligt udbud af kurser.

De studerendes projekter bedømmes løbende i forbindelse med fremlæggelser for andre studerende, for undervisere og evt. for eksterne undervisere. Hvert halve år får de studerende en skriftlig udtalelse vedrørende deres niveau, og efter første del vurderes den studerende med hensyn til faglig modenhed til andendelen af studiet. Før påbegyndelsen af afgangssopgaven løser de fleste studerende en indstillingsopgave der forbereder dem på arbejdet med afgangssopgaven. Der var ved besøget på skolen generel tilfredshed med bedømmelsessystemet, som man mener passer godt til den projektorienterede studieform, og der er intet ønske på uddannelsen om at indføre brug af karaktersystemer som 13-skalaen.

Det er ifølge selvevalueringsrapporten almindeligt at de studerende har et semesters praktik i midten af deres studium. De studerende fremførte under besøget den vurdering at mange havde tegnestuearbejde ved siden af uddannelsen hvorfor de ikke havde det samme behov for praktik.

3.8.5 Glas & Keramikskolen på Bornholm

Ifølge selvevalueringsrapporten er der "i begyndelsen af studietiden meget færdighedsindlæring på faglinierne, som udover en grundig introduktion kræver individuel rådgivning, hjælp og vejledning samt et stort selvstændigt træningsarbejde (..)", mens den "mere teoribaserede del af undervisningen f.eks. kemi, formforståelse, farveforståelse, baseres mere på klasseundervisning med eksempler og opgaver, der skal løses individuelt eller i team".

Man har den politik på skolen at det er obligatorisk at deltage i kurser herunder gæstelærernes forelæsninger. Ledelsen begrundet dette med at det er nødvendigt at de studerende lærer de mange teknikker.

Evalueringsgruppen anbefaler at det i højere grad gøres frivilligt at deltage i kurser og forelæsninger for at styrke de studerendes selvstændighed og mulighed for fordybelse.

Ud over den daglige løbende vurdering af de studerende afholdes der semestervejledning efter 1. og 4. semester. Derudover er en bestået prøve ved afslutningen af 2. semester en forudsætning for fortsættelse på studiet. På 3. semester udfærdiger de studerende et midtvejsprojekt og studiet

afsluttes med en afgangsprøve. I forbindelse med besøget efterlyste de studerende mere systematiske, pædagogiske og udviklende evalueringer af deres arbejde. De oplevede at lærerne var for tilbageholdne med at give kritik af de studerendes arbejder og med at gå i faglig dialog med de studerende.

Ved afslutningen af 4. semester indgår der et 12 ugers praktikforløb. Såvel følgegruppen som de studerende ved besøget udtrykte stor tilfredshed med udbyttet af praktikopholdene, som har en imponerende geografisk spredning nationalt som internationalt. Dog påpegede de studerende at udbyttet primært gik på det håndværksmæssige og kun i begrænset omfang på det teoretiske. Der foregår ifølge de studerende ikke nogen evaluering af praktikopholdene, dog holdes der foredrag om erfaringer fra praktikopholdet for de øvrige studerende.

Evalueringsgruppen anbefaler at undervisningen tilrettelægges på en sådan måde at de faglige forudsætninger som de studerende møder med, nemlig en relevant dokumenteret faglig og teoretisk baggrund på sammenlagt tre år, i større grad udnyttes for at højne det kunstneriske niveau. Endvidere anbefales det at viden og erfaringer fra praktikopholdene udnyttes og fastholdes i en efterfølgende rapport som en integreret del af det samlede studieforløb.

3.8.6 Generelle vurderinger og anbefalinger om undervisning, studieformer, praktik og bedømmelsesformer

Evalueringsgruppen finder det rigtigt at arkitekt- og designuddannelserne prioriterer projektarbejdsformen ikke mindst af hensyn til de studerendes muligheder for at kunne arbejde i teams efter endt uddannelse. Projektorienteret gruppearbejde anvendes dog i et noget mere varierende omfang.

Det anbefales at man på alle uddannelserne bibeholder prioriteringen af projektarbejdsformen samt sikrer at projektorienteret gruppearbejde indgår blandt studieformerne som et fast element.

Evalueringsgruppen finder at designuddannelsernes karakter gør det hensigtsmæssigt at anvende mere kvalitative bedømmelsesformer end det traditionelle karaktersystem. Disse må dog samtidig have en væsentlig informationsværdi for såvel studerende som eventuelle aftagere. Der er fra skolerne gode erfaringer med blandt andet studiejournaler med regelmæssige skriftlige vurderinger af de studerendes arbejder. Og man kunne overveje f.eks. web-baserede og kontinuerligt opbyggede filer med de studerendes arbejder.

Evalueringssgruppen anbefaler at designuddannelserne, både af hensyn til de studerende og aftagerne, nærmere overvejer bedømmelsesformerne, herunder studiejournaler med regelmæssige skriftlige vurderinger af de studerendes arbejde, som alternativ det traditionelle karaktersystem.

Det er evalueringssgruppens vurdering at uddannelsens kobling til samfundet og især erhvervslivet er vigtigt både i forhold til det faglige udbytte studerende i praktik kan få og dimittendernes jobmuligheder. Derfor bør forholdet udbygges qua for eksempel mentorordninger, studiebesøg samt projekter udarbejdet i samarbejde med erhvervslivet.

Det anbefales at praktikken generelt prioriteres højere og formaliseres med henblik på at blive et reelt tilbud til alle. Skolerne bør – hvis de ikke allerede har det – opbygge, vedligeholde og informere de studerende om et kontaktnet til relevante praktiksteder. Praktikken bør hænge tættere sammen med undervisningen og bør efterfølgende evalueres. Praktikpladser bør besøges og godkendes af skolen og erfaringer bør systematisk opsamles og formidles.

3.9 De studerende

Dette kapitel med fokus på de studerendes vilkår er delt op i følgende fire afsnit: Det første omhandler optagelsesforhold, det andet studiemiljøet, det tredje studievejledningen og det fjerde studietid og frafald.

3.9.1 Optagelse

På Danmarks Designskole optages de studerende via en optagelsesprøve og ved vurderingen af denne i selvevalueringssrapporten og på besøget påpeges forskellige problemer. Selvevalueringssrapporten gør opmærksom på at optagelsesprøven giver de studerende forventningen om at de ved optagelse starter direkte på den valgte linie. Det er derfor for en del studerende en skuffelse at finde ud af at det første år foregår på basisstudiet. På besøget pegede repræsentanter fra basisstudiet på at der mangler klare kriterier for optagelsesprøven.

Det var dog holdningen at optagelsesprøven var at foretrække frem for optagelse på baggrund af et karaktergennemsnit da en optagelsesprøve viser de studerendes evner indenfor det specifikke felt. Ligeledes var det holdningen at sammenhængen mellem en stigende boglighed i uddannelsen og optagelsesprøven i sin nuværende form skal tages op til overvejelse.

Evalueringssgruppen vurderer at en optagelsesprøve er et relevant redskab ved optagelse af studerende, men at der er behov for at Danmarks Designskole igangsætter et videre arbejde med formulering af klare kriterier for optagelsesprøven for alle fagområder, samt at der sikres en sammenhæng mellem optagelsesprøvens kriterier og uddannelsens krav og mål hvilket der løbende bør følges op på. Det bør yderligere sikres at potentielle studerende kender uddannelsens struktur og krav.

Studerende på Designskolen i Kolding optages ligeledes via en optagelsesprøve og i selvevalueringsrapporten fremhæves flere problemstillinger vedrørende denne. De studerende påpeger at optagelseskriterierne er svære at gennemskue hvorfor de efterlyser en feedback på optagelsesprøven. Herudover ønsker de en længere interviewsamtale samt at optagelsesprøven er mere rettet mod det specifikke fagområde der søges optagelse til – eventuelt i form af at en dag af optagelsesprøven tilrettelægges af fagområderne. At der er behov for at optagelsesprøven rettes mere specifikt mod de enkelte fagområder fremhæves tillige af fagledere og undervisere fra de forskellige fagområder.

På Arkitektskolen i Aarhus optages de studerende enten via deres gennemsnit fra den gymnasiale eksamen (kvote 1) eller via optagelsesprøve (kvote 2). Det er vurderingen i selvevalueringsrapporten at optagelsesproceduren gennemgående synes at sikre at de optagne studerende er studieegnede. Dog ønskes der en diskussion af indførslen af specifikke krav til fag og niveau for ansøgere med en af de højere forberedelseksaminer da denne gruppe ofte har en studiekompetence under gennemsnittet. Ligeliges ønskes der en diskussion af muligheden for dispensation for ansøgere der har særdeles gode kvalifikationer, men ikke en adgangsgivende eksamen.

Studerende ved Kunstakademiets Arkitektskole optages ligeledes enten via deres gennemsnit fra den gymnasiale eksamen (kvote 1) eller via optagelsesprøve (kvote 2). Det er vurderingen både i selvevalueringsrapporten og på besøget at der ikke er forskel på de studerende i de to grupper både i forhold til studiestart og i forhold til overgangen mellem 1. delen og 2. delen. Dog påpeges det i selvevalueringsrapporten at en vis modenhed før studiestart er en fordel. Det forklares ligeledes i selvevalueringsrapporten at optagelsesproceduren er et tilbagevendende debattemne på Kunstakademiets Arkitektskole, men da der ikke i den daglige undervisning kan identificeres forskel på de to gruppers studieegnethed, er der en tilfredshed med de eksisterende optagelseskra. Undervisere tilsluttede sig denne holdning på besøget, men påpegede tillige at et fald i optaget af studerende skulle have den konsekvens at alle studerende skulle optages via optagelsesprøve.

De studerende ved Glas & Keramikskolen på Bornholm optages ligeledes på baggrund af en optagelsesprøve, og på besøget forklarede følgegruppen at der på skolen er en igangværende diskussion om hvorvidt kravene til optagelsesprøven skal ændres. Der var dog enighed om at det er utænkeligt at optage studerende kun på baggrund af deres gymnasiale eksamen.

3.9.2 Studiemiljø

I selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole vurderes det at der generelt set er et godt socialt og fagligt studiemiljø. Det fremhæves blandt andet at det fælles basisstudie styrker det sociale studiemiljø og virker integrerende på hele uddannelsen. Det påpeges dog at der er et generelt problem med et for stort fravær af studerende på de senere årgange. Grunden til dette kan findes i flere forhold; enkelte fagområder fortolker studieordningen således at der lægges op til selvstudium allerede fra 5.-7. semester hvilket betyder at nogle studerende vælger at arbejde et andet sted. Et andet forhold er manglen på lokaler hvor de studerende kan mødes både i forbindelse med udarbejdelsen af projekter m.m., til socialt samvær i pauser og til forskellige større sociale aktiviteter.

Lokaleproblemerne vurderes i selvevalueringsrapporten at give problemer for udviklingen af et velfungerende studiemiljø både fagligt og socialt. I forhold til det faglige miljø påpeges det endvidere at der er et stort behov for auditorier; både et stort auditorium for hele skolen og et mindre auditorium på hvert institut. Ifølge selvevalueringsrapporten arbejder Danmarks Designskole p.t. på etableringen af et stort auditorium.

Evalueringsgruppen finder det påkrævende at den nuværende prioritering og anvendelse af lokalerne tages op til revurdering.

Ifølge selvevalueringsrapporten fra Designskolen i Kolding er der blandt underviserne og de studerende delte meninger om hvorvidt der er et tilfredsstillende socialt og fagligt studiemiljø. Nogle mener at faciliteterne fordrer dette, mens andre påpeger visse mangler i form af for få lokaler til de studerendes og underviserens sociale aktiviteter såvel som mangel på lokaler til det faglige arbejde.

De studerende vurderede desuden i forbindelse med besøget at der ikke var et godt socialt studiemiljø på skolen idet der mangler en fællesskabsfølelse. Forholdene omkring det sociale studiemiljø så man som en del af baggrunden for det manglende engagement i De Studerendes Råd. Endvidere vurderedes det at problemerne omkring det sociale studiemiljø blev forstærket af de generelle kommunikationsproblemer på skolen.

Evalueringsgruppen anbefaler at ledelsen på Designskolen i Kolding i samarbejde med undervisere og DSR igangsætter et projekt med det formål at forbedre studiemiljøet i almindelighed og de studerendes sociale engagement i skolen i særdeleshed.

I selvevalueringsrapporten fra Arkitektskolen i Aarhus vurderer følgegruppen at der er et levende fagligt miljø på grund af dels studiestrukturen (den holdbaserede første del og den afdelingsbaserede anden del) dels den øvelses- og projektbaserede studieform. Dette kombineret med en udbredt tradition for sociale aktiviteter både på hold-, afdelings- og skoleniveau samt et meget aktivt SFU (Studerendes Forretnings Udvalg) bidrager til den positive vurdering af det sociale studiemiljø. Evalueringsgruppen fik ved besøget på Arkitektskolen i Aarhus ligeledes indtryk af et levende studiemiljø såvel fagligt som socialt med engagerede studerende og en god dialog mellem studerende og undervisere.

I selvevalueringsrapporten fra Kunstakademiets Arkitektskole karakteriseres det sociale studiemiljø som "afslappet og uformelt", og det vurderes at der til trods for mangel på andre centrale mødesteder udover kantinen er et levende socialt studiemiljø. Ligeledes vurderes det faglige studiemiljø omkring tegnebordene positivt, men det påpeges at der mangler gruppe- og møderum ude på afdelingerne til brug for de studerendes udarbejdelse af projekter.

Glas & Keramikskolen på Bornholm modtager i høj grad studerende fra andre dele af landet og det øvrige Skandinavien, og fremhæver i deres selvevalueringsrapporten at de også af denne grund forsøger at skabe et godt socialt studiemiljø. Der er således afsat en årlig bevilling til formål der styrker det sociale studiemiljø, og i selvevalueringsrapporten vurderes mulighederne for et godt socialt studiemiljø som værende "rimeligt tilfredsstillende". På besøget fik evalueringsgruppen det indtryk at der på mange måder var et behageligt studiemiljø og inspirerende omgivelser, men at der var store problemer i forholdet mellem de studerende og den daglige ledelse³⁹.

Det anbefales at ledelsen på Glas & Keramikskolen på Bornholm tager initiativ til grundige drøftelser af forholdet mellem studerende, ansatte og ledelse med henblik på at skabe bedre vilkår for løbende meningsudveksling og medinddragelse af alle ansatte og studerende på skolen.

³⁹ Jf. afsnit 3.10 om ledelse og organisatoriske forhold

3.9.3 Studievejledning

Studievejledning omfatter såvel eksterne forhold som informationsmøder for potentielle studerende m.v. som intern vejledning om studiemæssige og sociale forhold, praktik og udlandsophold, statens uddannelsesstøtte etc.

Da selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole blev udfærdiget var der ikke ansat en studievejleder til varetagelse af disse opgaver, hvorfor vurderingen i rapporten af studievejledningen var tilsvarende negativ. Tilsvarende beklagede underviserne på besøget at der ikke længere var en studievejledning som kunne guide de afviste aspiranter, blandt andet i forhold til hvilke kurser der ville kunne gøre dem kvalificerede til optagelse. Det var opfattelsen at mange af disse "for-kurser" ikke var gode nok. Der er dog pr. 1. marts 2000 ansat en studievejleder hvilket giver anledning til at formode at studievejledningen fremover vil blive forbedret.

På Designskolen i Kolding er der ansat en studievejleder til varetagelse af såvel den eksterne som interne studievejledning. Den generelle vurdering i selvevalueringsrapporten fra såvel studerende som undervisere af den ydede studievejledning er at den er tilstrækkelig og kompetent. Dog påpeges det af såvel studievejlederen som undervisere at studievejledning kan opleves som utilstrækkelig i de tilfælde hvor studievejlederen deltager i opsøgende arbejde, informationsmøder m.m. Det foreslås at der ansættes en ekstra person i studievejledningen for at imødegå problemet. Evalueringsgruppen foreslår at skolen nærmere undersøger behovet for yderligere studievejledning.

Ifølge selvevalueringsrapporten fra Arkitektskolen i Aarhus tilbydes der såvel ekstern som intern studievejledning af studiekontoret der er bemanded med to arkitekter samt tre til fire HK'ere. Den generelle vurdering af studievejledningen er at indsatsen er tilstrækkelig, men der fremhæves dog to problemer: For det første påpeges det at der er perioder på året hvor studievejledernes tid og ressourcer beslaglægges af andre aktiviteter end studievejledning hvilket kan gøre denne utilstrækkeligt for de studerende. For det andet har det tidligere været efterlyst at studievejledningen gør en større indsats med at informere og vejlede om de forskellige afdelingers faglige indhold. Følgegruppen vurderer i selvevalueringsrapporten at denne indsats stadig kan og bør forstærkes.

På Kunstakademiets Arkitektskole varetages studievejledningen af en uddannet arkitekt hvis opgaver hovedsageligt drejer sig om uddannelses- og studietekniske spørgsmål samt om orientering af skolens studietilbud. Det vurderes i selvevalueringsrapporten at de studerendes behov for vejledning opfyldes inden for de givne rammer, men at studievejledningen skal opprioriteres med henblik på at opnå større kapacitet til at kunne give de studerende en hensigtsmæssig vejledning i forhold til deres valg indenfor det samlede uddannelsesstilbud.

Ifølge selvevalueringsrapporten fra Glas & Keramikskolen på Bornholm har skolen ikke en egentlig studievejledning. Dette begrundes med at uddannelsen er tilrettelagt som et helhedsforløb uden til- eller fravalgsmuligheder. Hvor den studerende har behov for vejledning af mere personlig karakter foretages denne oftest af afdelingslederne eller eventuelt af rektor. Det erkendes dog også i selvevalueringsrapporten at der er visse områder hvor vejledningen, på grund af den manglende studievejlederfunktion, har været mangelfuld. Dette gør sig gældende i forhold til spørgsmål vedrørende statens uddannelsesstøtte og problemstillinger omkring hvad det vil sige at studere. Endvidere påpeger selvevalueringsrapporten at et øget samarbejde med andre designskoler både i Danmark og udlandet øger nødvendigheden af en permanent studievejledning i forhold til spørgsmål om meritoverførsel m.v.

Det er evalueringsgruppens opfattelse at der også på Glas & Keramikskolen på Bornholm - trods skolens størrelse – skal være en permanent studievejlederfunktion.

3.9.4 Studietid og frafald

På designskolerne er det muligt at slutte uddannelsen efter tre år med afgangsbetegnelse eller tage afgang i løbet af fjerde studieår, men dette benyttes kun af et lille mindretal hvorfor fokus i dette afsnit er på de studerende der tager afgang efter femte studieår.

Tabel 5
Studiegennemførelsesprocent

Procentdel af studiestartere, 1990-93, der har gennemført uddannelsen med afgangsbetegnelse inden 1. okt. 1998⁴⁰

	1990	1991	1992	1993
Designskolen i Kolding (5 år)	80	70	64	60
Danmarks Designskole (5 år)	95	93	97	85
Arkitektskolen i Aarhus på designafd. (3 år)	71	85	23	5

Note: Kunstakademiets Arkitektskole er ikke medtaget da talmaterialets karakter ikke muliggør dette, mens tal for Glas & Keramikskolen på Bornholm ikke findes på grund af skolens unge alder

⁴⁰ Se appendiks for de absolutte tal der ligger til grund for procenttallene

Tallene i tabel 5 er ikke helt sammenlignelige fordi de studerende på Arkitektskolen i Aarhus nok er startet som førsteårsstuderende i det pågældende år, men i tabellen er registreret i forhold til deres treårige forløb på en designafdeling. For designskolerne derimod er der tale om femårige forløb. Det skal også medtages at enkelte af de frafaldne fra designafdelingerne på Arkitektskolen i Aarhus kan have taget en arkitektskole fra en ikke-designafdeling.

Når disse forbehold er taget må man konstatere en relativ høj gennemførelsesgrad der dog over årene falder markant især på Arkitektskolen i Aarhus. Dette afspejler at de fleste studerende på arkitektuddannelserne bruger mere end fem år på deres uddannelse. Ser man f.eks. på året 1993 på Arkitektskolen i Aarhus var det kun en ud af nitten studiestartere, svarende til 5%, der var færdig efter fem år, mens andre femten på daværende tidspunkt stadigvæk var i gang med deres uddannelse. Forudsat at disse femten alle fuldfører deres uddannelse vil der være en høj gennemførelsesprocent, men også en lang studietid.

Danmarks Designskole har i alle fire år en meget høj gennemførelsesgrad samtidig med at den gennemsnitlige studietid for de studerende er tæt på den normerede studietid.

Designskolen i Kolding har i forhold til Danmarks Designskole en noget lavere gennemførelsesgrad der desuden igennem de fire år udviser et markant fald. På Designskolen i Kolding hvor 60% af studiestarterne fra 1993 havde gennemført uddannelsen den 1. okt. 1998, var der på samme tidspunkt ikke flere tilmeldte af de 57 studiestartere. De 40% "fracfaldne" fordeler sig med godt 15% der er overført til en anden designuddannelse, mens de resterende 25% er reelt frafaldne, dog har en enkelt af disse afsluttet med uddannelsens liniebevis.

Samlet set må gennemførelsesomfanget på designuddannelserne efter evalueringsgruppens vurdering anses for at være tilfredsstillende.

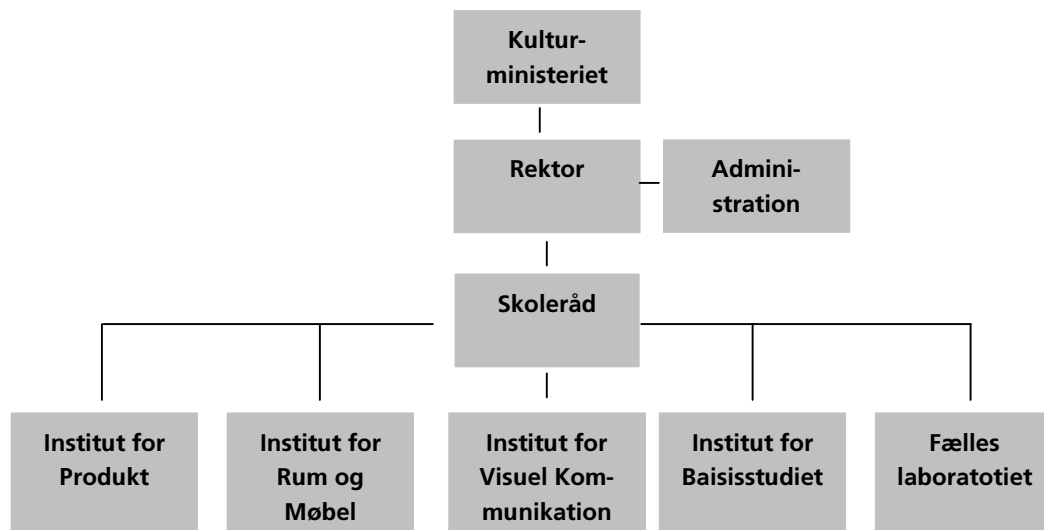
3.10 Ledelse og organisatoriske forhold

Dette afsnit fokuserer på ledelsesmæssige og organisatoriske aspekter ved designuddannelserne herunder formelle fora, personalepolitik og kommunikationen mellem de forskellige grupper; ledelse, undervisere og studerende.

3.10.1 Danmarks Designskole

Danmarks Designskole ændrede i pr. 1. juli 1999 status fra at være en selvejende institution til at være en statsinstitution. Kort tid efter fik skolen ny rektor⁴¹ og overgik herefter til en ny organisationsstruktur med et skoleråd som skolens øverste kollegiale organ. Der er endvidere etableret en fælles administration samt et studie- og forskningsnævn ved hvert af de fire institutter: Institut for Basisstudiet, Institut for Produkt, Institut for Rum og Møbel samt Institut for Visuel Kommunikation. Hver institut, hvorunder de forskellige fagområder⁴² befinder sig, ledes af en institutleder med ansvar for at Skolerådets beslutninger omsættes i praksis.

Figur 1
Organisationsdiagram for Danmarks Designskole

⁴¹ Rektor Gösta Knudsen tiltrådte som rektor d. 1. august 1999

⁴² Jf. gennemgangen under skolens faglige indhold, pkt. 3.7.1.2

Studie- og forskningsnævne, der består af valgte VIP'ere, TAP'ere og studerende, har til opgave at formulere det enkelte instituts målsætninger m.m. der godkendes endeligt af Skolerådet. Ifølge rektor har alle inklusiv rektor én stemme i Skolerådet, og man lægger i det hele taget betydelig vægt på at styrke inddragelsen af medarbejdere og studerende.

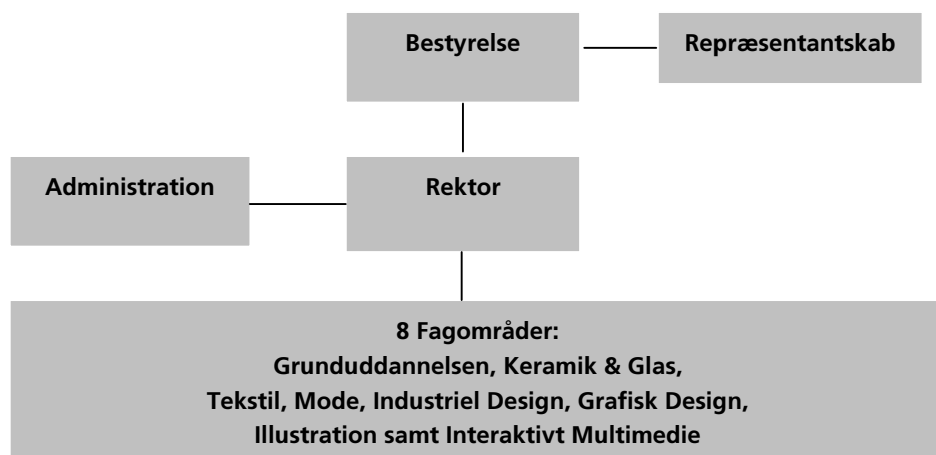
Der er ikke på nuværende tidspunkt udarbejdet en formaliseret personalepolitik, men arbejdet er i gang. Det er ledelsens mål at der udformes en værdibaseret personalepolitik med vægt på et godt arbejdsmiljø og en god dialog mellem ledelse, undervisere og studerende. Og det var indtrykket under besøget at der var en optimistisk tro på denne proces. Ligeledes blev evalueringsgruppen mødt af en optimistisk tro på fremtiden. En medvirkende årsag til denne optimisme synes at være de forhåbninger om mere åbenhed og større uddelegering og indflydelse som den nye ledelse har stillet i udsigt. De nye studie- og forskningsnævn ved institutterne blev ved besøget fremhævet som gode dialogfora.

3.10.2 Designskolen i Kolding

Designskolen i Kolding er en selvejende institution med en bestyrelse udpeget af et repræsentantskab. Skolen ledes af rektor der sammen med administrationschefen udgør den daglige ledelsesgruppe. Faglederne står for den daglige ledelse af grunduddannelsen og af de respektive fagområder. De studerende er organiseret i De Studerendes Råd og to studerende fungerer som repræsentanter både i repræsentantskabet og bestyrelsen.

Designskolen i Kolding er overordnet set opdelt i tre institutter: produktgruppen, Institut for Visuel Kommunikation og Institut for Form og Teori. Under de to førstnævnte ligger følgende fagområder: mode, tekstil, industrielt design, keramik & glas, illustration, grafiske design og interaktivt multimedie.

Figur 2
Organisationsdiagram for Designskolen i Kolding

I selvevalueringsrapporten udtrykkes der behov for en præcisering af ansvarsområder på forskellige niveauer og der efterlyses en fladere ledelsesstruktur. De studerende og en del af medarbejderne efterlyste i selvevalueringsrapporten en forbedring af kommunikationen mellem ledelsen og de studerende. Og på besøget påpegede de studerende at de ikke oplever at have nogen reel indflydelse.

En anden problemstilling er at man har en struktur med otte fagledere der som følge af en relativ lille fastlærerstab får som konsekvens at der dels er fagledere uden en gruppe faste undervisere, dels er en relativ stor administrativ belastning af faglederne. Som en afhjælpning af belastningsproblemet agter ledelsen at afsætte ressourcer til sekretærhjælp til faglederne. Det er desuden skolens erklærede mål at man fremover ønsker at ansætte flere undervisere i faste stillinger. Der er udarbejdet en formaliseret personalepolitik på Designskolen i Kolding.

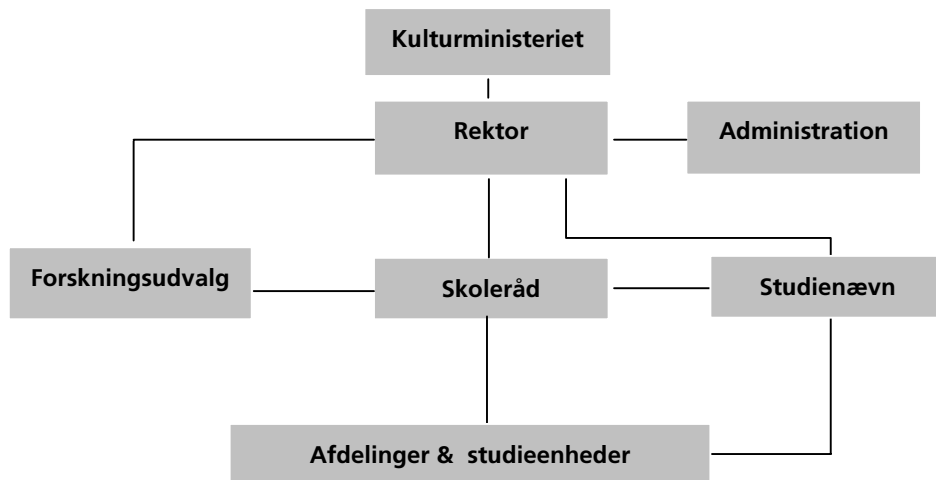
Designskolen i Kolding anbefales at præcisere ansvarsfordelingen, at sikre en bedre kommunikation mellem ansatte og studerende samt at prioritere flere fastansatte undervisere. Det anbefales endvidere at institutbetegnelsen afskaffes da institutterne ikke syntes at have nogen reel funktion.

3.10.3 Arkitektskolen i Aarhus

Skolerådet er skolens øverste kollegiale organ der fortrinsvist fungerer som et rådgivende organ der fastsætter retningslinier for skolens langsigtede virksomhed og udvikling. Rådet er sammensat af repræsentanter fra TAP, VIP, studerende, repræsentanter udpeget af Kulturministeriet samt af prorektor. Rektor er født formand og har desuden det overordnede ansvar for skolens virksomhed.

Der er etableret et studienævn som består af fire repræsentanter for underviserne og fire repræsentanter for de studerende. Studienævnet har til opgave at udarbejde forslag til studieordning og godkender ramme- og studieplaner. Derudover varetager studienævnet en række opgaver vedrørende undervisning og bedømmelse efter rektors bemyndigelse. Designuddannelserne på Arkitektskolen i Aarhus omfatter afdelingerne Industriel Design, Møbel- og Rumkunst samt Kommunikationsdesign.

Figur 3
Organisationsdiagram for Arkitektskolen i Aarhus

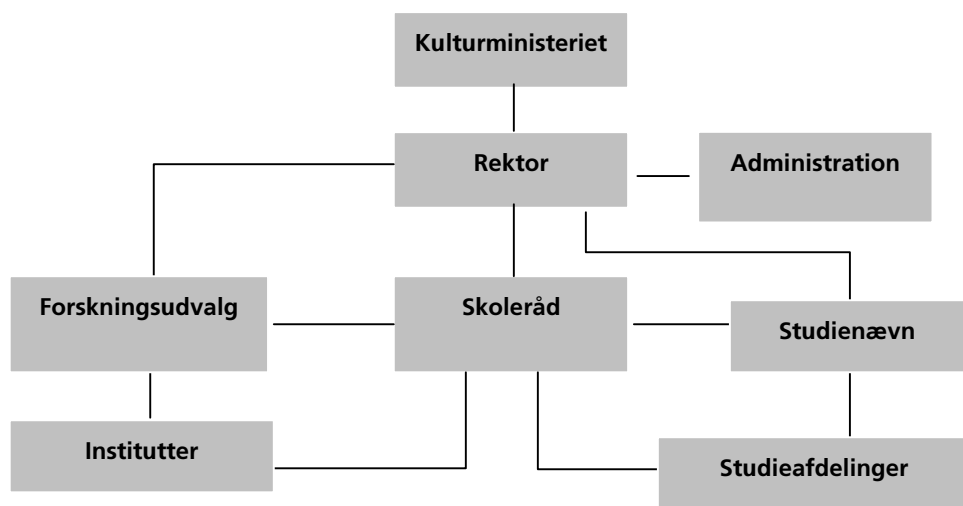
I selvevalueringsrapporten påpeges der problemer i forhold til samarbejdet mellem afdelingerne på grund af organisatoriske forhold: På andendelen af uddannelsen er de eneste formelle samarbejdsfora studienævnet og et fælles koordineringsudvalg. Problemet ligger i at studienævnet fungerer som et centralt studienævn for hele uddannelsen hvorfor nævnet har så brede og

overordnede ansvarsområder at det ikke formår at varetage decentrale og nødvendige samarbejdsopgaver mellem afdelingernes enkelte studieenheder. Det fremhæves i selvevalueringsrapporten at afdelingssamarbejdet som et resultat heraf foregår på "noget usikre og tilfældige betingelser". Der er en formaliseret personalepolitik på Arkitektskolen i Aarhus om end den er under revision i samarbejdsudvalget.

3.10.4 Kunstakademiets Arkitektskole

Rektor har den overordnede ledelse af skolen og træffer beslutninger i sager der ikke er henlagt til skolens kollegiale organer eller til kulturministeriet. Skolerådet er skolens øverste kollegiale organ og har til opgave at fastlægge retningslinier for skolens langsigtede virksomhed og udvikling. Skolerådet godkender studieordninger, forskningsplaner, budgetter, uddannelsens struktur og organisation. Rådet består af valgte repræsentanter fra undervisere, øvrige personale, studerende samt rektorat.

Figur 4
Organisationsdiagram for Kunstakademiets Arkitektskole

Samlet for Kunstakademiets Arkitektskole er der et studienævn bestående af fire repræsentanter fra henholdsvis undervisergruppen og studentergruppen. Studienævnet har til opgave at udarbejde forslag til studieordning og godkende undervisningsplaner. Studiefdelingene tager sig af undervisningen og ledes af en studieleder der udpeges af rektor. Ved hver afdeling oprettes der et afdelingsråd som har til opgave at rådgive rektor vedrørende valg af studieleder og rådgive studielederen.

Institutterne tager sig af forskningen og ledes af en institutbestyrelse. Desuden koordineres institutternes forskning af et forskningsudvalg. I forlængelse af forskningsevalueringen fra marts 1999 påpeges det i selvevalueringsrapporten at Kunstakademiets Arkitektskole i løbet af foråret 2000 forventer at udarbejde en handlingsplan for forskningen.

På besøget blev etableringen af en selvstændig studiefdeling for design grundlæggende set opfattet som et positivt tiltag af ansatte og studerende. Dog var især de studerende kritiske i forhold til den mangel på kommunikation som de oplevede, og som nogle af de ansatte forklarede med at henvise til afdelingernes tradition for selvstændighed og de manglende formelle informationssystemer på Kunstakademiets Arkitektskole. Ledelsen havde dog en helt anden opfattelse af kommunikationen, som de opfattede som god, men dog præget af "de mange bolde i luften" som følge af omstruktureringen etc.

Det er evalueringsgruppens opfattelse at der er behov for en styrket indsats i forhold til kommunikationen mellem ledelse, personale og studerende på Kunstakademiets Arkitektskole. Dette kan ske ved at aftale procedurer for kommunikationen og ved at etablere og anvende Intranet m.m.

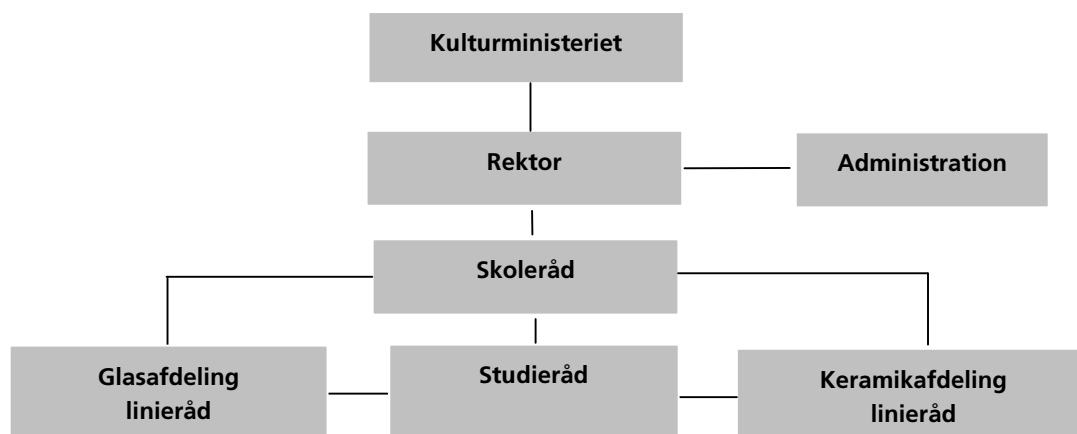
På Kunstakademiets Arkitektskole har man valgt en organisationsstruktur med 11 studiefdelinger der har ansvaret for undervisningen og 6 institutter der har ansvaret for forskningen. Selvom skolen lægger megen vægt på at betone at man uddanner arkitekter med designkvalifikationer - og ikke designere som sådan - har man valgt at have hhv. et "Institut for design" og en "Designstudiefdeling". De 10 øvrige studiefdelinger har navne som "By og land", "Bebyggelse, by og bygning", "Bygningskultur, bybygning og restaurering", "Bygning, rum og struktur", "Bygning, rum og form", "Bygning, rum og objekt" m.v. Det virker som om at der snarere er historiske og andre årsager til denne opdeling end didaktiske årsager. Forholdet mellem arkitektur og design fremstår i den forbindelse helt uklart og det virker ulogisk at detaljeringsniveauet er helt forskelligt med hensyn til de to aspekter.

Det anbefales at der overvejes en mere logisk og didaktisk begrundet organisationsstruktur som afspejler en reflekteret sammenhæng mellem arkitektur og design.

3.10.5 Glas & Keramikskolen på Bornholm

Man har fra skolens start haft et studieråd for hele skolen med deltagelse af ledelse, personale og studerende samt to afdelingsmøder, men da der har været kritik af at studierådet ikke i tilstrækkelig grad formåede at komme rundt om problemstillinger relateret til de to afdelinger, har skolen besluttet at indføre to linieråd i stedet for et studieråd.

Figur 5
Organisationsdiagram for Glas & Keramikskolen på Bornholm

Hertil kommer Skolerådet som er lovfæstet⁴³ med hensyn til sammensætning og funktion. Skolerådet består af rektor som er født formand samt ni øvrige medlemmer, heraf fire medlemmer fra lokale myndigheder og faglige organisationer, to repræsentanter for de studerende, tre personalerepræsentanter. Skolerådet kan drøfte sager der har væsentlig betydning for skolen og kan afgive udtalelse til rektor der har det overordnede ansvar for skolens virksomhed og træffer afgørelse i alle sager medmindre andet fremgår af lovtekster og lignende.

Det forekommer uhensigtsmæssigt at erstatte en struktur med et fælles studieråd samt afdelingsmøder med linieråd. En sådan ændring betyder at det alene er i Skolerådet at man

⁴³ Jf. Bekendtgørelse om styrelse af Glas & Keramikskolen på Bornholm, nr. 637 af 2. aug. 1999, §4-6

drøfter fælles forhold hvilket ikke synes at være hensigtsmæssigt i forhold til f.eks. undervisningsmæssige og pædagogiske spørgsmål af mere intern karakter. Hvis man ikke har kunnet få hhv. studieråd og afdelingsmøder til at fungere synes det at være mere sandsynligt at dette ikke skyldes strukturelle forhold.

Det anbefales at man i stedet for at bruge kræfter på en ny struktur fokuserer på årsager til problemerne med studieråds- og afdelingsmøderne.

En anden problemstilling i forhold til ledelse er forholdet mellem de studerende og undervisere/ledelse. De studerende gav ved besøget udtryk for at der manglede åbenhed og vilje til dialog på skolen hvilket stod i diametral modsætning til rektors fremhævelse af at "tynde vægge" og uformelle omgangsformer var karakteristisk for skolen. De studerende fremførte at man godt kunne være med til at drøfte faciliteter og praktiske forhold hvilket ikke var muligt i forhold til undervisning, pædagogik og de studerendes faglige udvikling. Det var tydeligt for evalueringsgruppen at der var grundlæggende problemer med kommunikationen på skolen, og at disse problemer kan hænge sammen med at ledelsen opfatter de studerende mere som elever i gammeldags forstand end som voksne og selvstændige individer der gør krav på medinddragelse på alle uddannelsens forhold.

Det anbefales at skolen etablerer et samarbejdsudvalg bl.a. med henblik på udarbejdelsen af en personalepolitik. Desuden bør det interne samarbejde og kommunikation mellem studerende, undervisere og ledelse forbedres.

3.11 Økonomiske forhold

Arkitektskolen i Aarhus, Kunstakademiets Arkitektskole, Danmarks Designskole (pr. 1.7.1999) samt Glas & Keramikskolen på Bornholm (pr. 1.7.1999) er statsinstitutioner med bevillinger som fremgår af Finansloven, mens Designskolen i Kolding er en selvejende institution som dog også finansieres med et statstilskud der fremgår af Finansloven. De tre sidstnævnte skoler blev alle overført fra Undervisningsministeriets ressort i marts 1998 til Kulturministeriet.

Økonomistyrelsen offentliggjorde i november 1999 en budgetanalyse af Kulturministeriets videregående uddannelser som der derfor henvises til. I det følgende benyttes dog en lille del af talmaterialet fra budgetanalysen med henblik på en belysning af designskolernes økonomiske forhold. De drejer sig dels om de samlede udgifter pr. studerende, dels om studenter-lærer-ratioen.

Tabel 6**Samlede udgifter pr. studerende 1995-98**

Faste priser (2000-niveau, regnskabstal) opgjort i kroner

	1995	1996	1997	1998
Arkitektskolen i Aarhus	96.581	91.969	99.781	99.376
Kunstakademiets Arkitektskole	104.717	113.976	119.235	111.322
Designskolen i Kolding		87.339	96.045	113.194
Danmarks Designskole	124.678	130.898	119.188	115.180
Glas & Keramikskolen på Bornholm			215.600	182.674

Kilde: Økonomistyrelsen: Budgetanalysen, s. 24

En umiddelbar sammenligning af tallene skal tages med flere forbehold:

- Tallene for arkitektskolerne omfatter institutionernes samlede aktiviteter, herunder forskning og indtægtsdækket virksomhed, og ikke kun de designrettede aktiviteter.
- Glas & Keramikskolen på Bornholm har haft særligt store udgifter i forbindelse med etableringen.
- Skolerne har i forskelligt omfang haft store omkostninger i forbindelse med bygningsrenoveringer og nybygninger eller flytninger.
- De to designskoler har som selvejende institutioner i perioden svaret moms, mens statsinstitutionerne får refunderet denne.

Der kan dog med disse forbehold og når der ses bort fra Glas & Keramikskolen på Bornholm, konstateres en tendens til at spredningen skolerne imellem er blevet mindre. Det fremgår desuden at udgiftsniveauet på Kunstakademiets Arkitektskole ligger i størrelsesordenen 10% over Arkitektskolen i Aarhus, og at Danmarks Designskole ligger relativt højt i forhold til de øvrige skoler.

En væsentlig variabel i forhold til udgiftsniveauet såvel som skolernes pædagogiske vilkår er den såkaldte studenter-lærer-ratio som er et mål for antal studerende pr. lærerårsværk. Denne er belyst i den følgende tabel:

Tabel 7
Antal studerende pr. underviser i 1998

Designskolen i Kolding	11,4
Danmarks Designskole	9,5
Arkitektskolen i Aarhus	7,9
Kunstakademiets Arkitektskole	7,8

Kilde: Økonomistyrelsen: Budgetanalysen, s. 24

Som det ses af tabellen har de to arkitektskoler en studenter-lærer-ratio på omtrent samme niveau, mens Danmarks Designskole ligger på et niveau der er godt 20 % højere og Designskolen i Kolding ligger på et niveau der er 45 % højere end på arkitektskolerne. En prioritering af forskning og udvikling på designskolerne vil alt andet lige betyde at studenter-lærer-ratio'en på designskolerne må forventes at udvikle sig i retning af niveauet på arkitektskolerne.

Ved at sammenligne de to forgående tabeller kan det konstateres at der ikke er nogen umiddelbar sammenhæng mellem udgiftsniveau pr. studerende og studenter-lærer-ratio'en. Således havde arkitektskolerne i forhold til designskolerne i 1998 lavere udgifter pr. studerende samtidig med at de havde en væsentlig lavere studenter-lærer-ratio der alt andet lige betyder større udgifter pr. studerende. Dette hænger i høj grad sammen den forskellige vægt de øvrige driftsudgifter har på de forskellige skoler. Alle andet lige udgør lønudgifterne således en større andel af det samlede budget på arkitektskolerne end på designskolerne⁴⁴. Danmarks Designskole bemærker i deres selvevalueringsrapport at skolen generelt har en økonomi i balance, men at "nye opgaver og satsninger, som forskningsudvikling, etablering af ordentlige auditorieforhold, nye overenskomstforhold for undervisere, IT-udviklingen m.fl." nødvendiggør "en øget økonomisk ramme fra Kulturministeriet".

Evalueringsgruppen er ikke uenig med følgegruppen i dette synspunkt, men vil dog påpege at Danmarks Designskoles bevillinger pr. studerende hidtil har ligget relativt højt i forhold til de øvrige design- og arkitektskoler.

⁴⁴ På baggrund af de oplyste tal fra selvevalueringsrapporterne kan det beregnes at lønandelen af de samlede udgifter i årene 1996-98 lå på omkring 50% på Danmarks Designskole, omkring 50-60% på Designskolen i Kolding, omkring 70% på Arkitektskolen i Aarhus og på omkring 75% på Kunstakademiets Arkitektskole. På Glas & Keramikskolen på Bornholm var andelen 35% i 1998. Tallene for arkitektskolerne er for institutionerne som helhed

Designskolen i Kolding skriver i deres selvevalueringsrapport at skolens bevilling ved overgangen til Kulturministeriet blev låst fast på et for lavt niveau der ikke modsvarer den stigning der har været i studenterbestanden siden, bl.a. som følge af udbygningen af multimedieuddannelsen.

Evalueringsgruppen er principielt set enig i at bevillingerne bør afspejle udviklingen i studenterantallet, men bemærker i den forbindelse at der fra 1996 til 1998 har været en betydelig stigning i udgiftsbeløbet pr. studerende på Designskolen i Kolding.

På Kunstakademiets Arkitektskole tildeler Skolerådet rammebeløb til hver enkelt afdelings drift som afdelingen frit disponerer over. Herudover afsætter Skolerådet midler til tværgående formål. I de seneste år har økonomien blandt andet været præget af udflytningen til Holmen.

På Arkitektskolen i Aarhus fordeles midlerne internt efter en fordelingsnøgle der baserer sig på et fast grundbeløb og et beløb pr. studerende. Hertil kommer evt. eksterne midler, og for kommunikationsdesigns vedkommende udgør denne del omkring halvdelen. Skolen har netop indkøbt et økonomistyringsprogram og forventer nu at blive bedre i stand til fremover at styre økonomien.

3.12 Faciliteter og bygninger

Danmarks Designskole har siden 1993 været beliggende i lejede lokaler på Strandboulevarden i København og disponerer over mange veludstyrede værksteder. Bygningerne bærer præg af at være bygget som hospital efter en anden tids standarder og forekommer ikke ideelle for en moderne designskole. Der mangler især større lokaler, herunder et rum hvor alle skolens studerende og ansatte kan samles. Det er desuden synd at skolens hovedindgang ikke anvendes efter sit formål og det er uhensigtsmæssigt at receptionen ikke er placeret mere centralt. Lokalitetsmæssigt ville en placering på Holmen tættere ved Kunstakademiets Arkitektskole være mere ideel. En sådan placering ville også gøre det nemmere for de to skoler at arbejde sammen om bl.a. værkstedsfaciliteterne.

Placeringen af Designskolen i Kolding i byen understreger det nære forhold til omgivelserne som man tilstræber. Skolebygningen, der er lys, enkel og funktionel, var oprindeligt en industribygning fra 1960 som i forbindelse med renoveringen i 1998 fik en glasfacade mod nord og et kantine i tre etagers højde. Huset er som helhed meget velfungerende om end det endnu ikke er helt færdigt.

Arkitektskolen i Aarhus har ligeledes en fin bymæssige placering, dog med en vis fysisk spredning som ikke er ideel. Bygningsmassen trænger generelt til vedligeholdelse, om end der også er blevet etableret nye gode lokaler indenfor de seneste år. Skolen mangler dog stadigvæk plads. Desuden savnes værksteder til plast og metal.

Placeringen af Kunstakademiets Arkitektskole på Holmen siden 1996 i et kunstuddannelsesmiljø og med inspirerende og funktionelle nyrenoverede lokaler er et stort aktiv for skolen. Skolen disponerer over et avanceret bibliotek – Byggeriets Studiearkiv – som samtidigt er sektorforskningsbibliotek og dokumentationscenter for arkitektur. Skolens IT-faciliteter synes dog ikke at være på et tilstrækkeligt højt niveau.

Glas & Keramikskolen på Bornholm er placeret i smukke omgivelser der sammen med bygningerne og faciliteterne giver mange muligheder og passer fint til uddannelsens formål. Dog mangler der lagerkapacitet og biblioteket er ikke tilstrækkeligt udbygget.

3.13 Undervisergruppen

Dette afsnit fokuserer på staben af fastansatte undervisere i forhold til sammensætningen med hensyn til køn, alder og anciennitet samt på omfanget af anvendelsen af gæste- og timelærere.

Det fremgår af tabel 8 at der på alle skolerne er et overtal af mandlige undervisere og at flertallet af lærerne er i 40erne eller 50erne. På de to designskoler er der en relativ stor anciennitetsmæssig spredning, dog således at mindst halvdelen har mere end ti års anciennitet. Til sammenligning har kun omkring 15% af de fastansatte undervisere på Arkitektskolen i Aarhus med mere end ti års anciennitet.

Tabel 8
Faste underviseres fordeling på køn, alder og anciennitet, 1998*

		Danmarks Designskole	Designskolen i Kolding	Arkitektskolen i Aarhus	Glas- og Keramik- skolen på Bornholm
Køn	Kvinde	15	4	2	1
	Mand	23	10	11	4
Alder	< - 30 år	0	0	1	0
	31- 40 år	4	4	1	2
	41 – 50år	11	4	7	3
	51 – 60 år	18	6	4	0
	61 - 70 år	5	0	0	0
Anciennitet	< - 2 år	1	5	6	5
	3 – 5 år	11	1	4	-
	6 – 10 år	7	1	1	-
	11 – 20 år	11	2	0	-
	> - 20 år	8	5	2	-

* *Kunstakademiets Arkitektskole er ikke medtaget da tallene ikke foreligger*

Den omfattende brug af eksterne undervisere indebærer både fordele og ulemper for skolerne: Fordelene knytter sig i høj grad til fleksibiliteten og de udefrakommende faglige impulser - ofte fra professionelle designere - som supplement til fastlærerstabens undervisningsudbud. Omvendt kan ulemperne være at de ikke-fastansatte lærere har meget arbejde ved siden af, og kun i begrænset omfang deltager i skolernes øvrige aktiviteter. Det sidste indebærer dels at administrative og udviklingsmæssige opgaver må fordeles på færre - fastansatte - personer, dels at det kan gå udover sammenhængen mellem de forskellige elementer af uddannelsen.

På skolerne var der ret forskellige vurderinger af fordele og ulemper ved den udbredte brug af gæste- og timelærere:

På Danmarks Designskole er antallet af timelærere tre til fire gange så stort som antallet af faste undervisere⁴⁵ og størstedelen af undervisningen varetages af disse. Skolen har traditionelt opfattet

⁴⁵ *Ifølge selvevalueringsrapporten er der i alt 38 fastansatte undervisere heraf 21 på fuld tid og 17 på deltid. Det samlede fastansatte personale inklusiv værkstedsassistenter mf. er 54 fastansatte på fuld tid og 30 fastansatte på deltid. Hertil kommer 302 timelærere. Alt i alt 331 ansatte*

et stort antal gæstelærere som en styrke, men mener nu i følge selvevalueringsrapporten at balancen er blevet for skæv. På besøget gav de studerende desuden utryk for stor utilfredshed med samarbejdet mellem de faste undervisere og timelærerne.

På Designskolen i Kolding er der kun 14 fastansatte undervisere, heraf seks fagledere, set i forhold til et samlet antal undervisere på i alt ca. 170. Hvor den mere fagrettede del af undervisningen ofte varetages af gæstelærere, sigter man efter at mere fast tilknyttede timelærere har 450 timer årligt og at disse undervisere inddrages i uddannelsen blandt andet via deltagele i møder.

På Kunstakademiets Arkitektskole der fungerer som et samlet ansættelsesområde, var de studerende generelt tilfredse med brugen af eksterne undervisere med deres tilknytning til det designfaglige arbejdsmarked.

På Arkitektskolen i Aarhus gav de ansatte udtryk for at der var brug for flere undervisere med designrelateret erfaring, men at det indenfor designområdet generelt var vanskeligt at rekruttere kvalificeret personale især på lektor- og professorniveau. Antallet af eksterne undervisere varierer meget indenfor de forskellige studieenheder, men på skolens designfaglige afdelinger har der været tradition for en udstrakt brug af deltidsansatte undervisere med erhvervstilknytning.

På Glas & Keramikskolen på Bornholm hvor 40% af den samlede undervisning varetages af timelærere/gæstelærere, så de studerende det som en fordel at der var mange gæstelærere, dels fordi de udfyldte de faglige huller som fandtes i forhold til fastlærergruppen⁴⁶, dels fordi de ofte var bedre til at vurdere de studerende.

Det anbefales at skolerne generelt med undtagelse af Glas & Keramikskolen på Bornholm prioriterer ansættelse af flere faste undervisere højere således at størstedelen af undervisningen på alle fagområder normalt varetages af fastansatte undervisere, og således at brugen af gæstelærere alene har karakter af at være et værdifuldt supplement.

Underviserne mangler generet set formelle pædagogiske kvalifikationer og har derfor i høj grad behov for pædagogisk efteruddannelse. De hidtidige erfaringer med at sende nye undervisere på pædagogiske kurser har ifølge underviserne på Danmarks Designskole ikke været entydigt gode. På den baggrund har man overvejet at lave tilrettede pædagogiske kurser for alle underviserne.

⁴⁶ På hver af de to faglinier er der ansat en afdelingsleder, en fuldtidslærer og en værkstedsassistent. Dertil kommer en fuldtidslærer i tegning, kunst/kulturhistorie og Dtp

Det anbefales at alle undervisere på designuddannelserne sikres løbende pædagogisk efteruddannelse samt at man ved fremtidig rekruttering prioriterer at ansætte undervisere med pædagogiske kvalifikationer.

3.14 Intern evaluering

Dette afsnit fokuserer på den interne evaluering og derved på den kvalitetssikring der foregår på skolerne. Fokuspunkterne vil derfor for hver af skolerne være spørgsmålet om evaluering af uddannelsen som helhed, evalueringer af dele af uddannelsen, evaluering af kursusforløb, evaluering af vejledning samt hvilke andre initiativer der er igangsat ved uddannelsen med henblik på en kvalitetssikring af denne.

3.14.1 Danmarks Designskole

Ifølge selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole er der indtil nu ikke foretaget evalueringer af uddannelsen som helhed, men alene af dele af uddannelsen: I 1996/1997 foretog CLUE⁴⁷ en undersøgelse af den pædagogiske praksis på skolen og de enkelte afdelinger har gennemført evalueringer af semestre og sammenhængen mellem disse hvilket har dannet baggrund for den videre studieplanlægning. Disse evalueringer er dog ifølge selvevalueringsrapporten ikke en del af et formaliseret og systematisk internt kvalitetssikringssystem.

De enkelte kursus- og projektføløb evalueres både mundtligt og skriftligt hvor den pågældende underviser er ansvarlig for evalueringernes gennemførelse. Svarene indsamles af laboratorielederne eller på institutkontorerne. Det fremhæves i selvevalueringsrapporten at resultaterne danner grundlag for eventuelle ændringer i det næste studieårs kurser og projekter. Dog påpeges det at disse ikke har en formaliseret form som følges af alle institutter. Det var de studerendes indtryk ved besøget at det knob med tilbagemeldingerne og opfølgningen på evalueringerne.

Evalueringsgruppen vurderer at der gøres meget for at kvalitetssikre uddannelsen, men der synes at være behov for at få disse kvalitetssikringsredskaber formaliseret således at evalueringernes ensartethed, gennemførelsen af evalueringerne samt opfølgningen på disse sikres. Herved gøres evalueringerne til operationelle kvalitetssikringsredskaber.

⁴⁷ Danmarks Lærerhøjskoles evalueringsenhed

Det anbefales derfor at Danmarks Designskole prioriterer opgaven med at formalisere den interne kvalitetssikring af uddannelsen.

3.14.2 Designskolen i Kolding

Der har ikke været foretaget evalueringer af uddannelsen som helhed, men kun af dele af uddannelsen. Således er grunduddannelsen blevet evalueret i 1990, institutoverbygningen i 1996 og hvert år evalueres uddannelsens skemaprincipper og fagområdernes skemaplaner på et to-dages uddannelsesmøde.

Af eksempler på at disse evalueringer har haft betydning for uddannelsen kan nævnes følgende:

- at grunduddannelsen blev udvidet til at omfatte et år;
- at der kom fokus på overgangsproblemer mellem 2. og 3. delen på fagområdeuddannelsen;
- og at der årligt revideres skemaprincipper og skemaer på baggrund af diskussionen på det årlige uddannelsesmøde.

Ifølge selvevalueringsrapporten afsluttes alle projekter med en gennemgang hvor en evaluering af forløbet indgår. Ved evaluering af forløbet indgår endvidere en evaluering af vejledningen af de studerende. Formen på denne evaluering bestemmes individuelt af fagområderne og gennemførelsen er fagledernes ansvar. På besøget var de studerende generelt tilfredse med evalueringsprocedurerne, men de efterlyste muligheden for at evaluere underviserne.

Det er evalueringsgruppens overordnede indtryk at Designskolen i Kolding arbejder aktivt med forskellige kvalitetssikringsredskaber, men at der er behov for at formen på projekt/kursusevalueringerne formaliseres. Ved en formalisering vil evalueringerne af de enkelte projekter/kursusforløb kunne indgå som operationelle redskaber i den samlede kvalitetssikring af uddannelsen. Samtidig vil en formalisering sikre at alle relevante emner – herunder undervisernes faglige og pædagogiske kompetencer – inddrages i den enkelte projekt/kursusevaluering.

Det anbefales at Designskolen i Kolding fortsætter sit arbejde med at formalisere evalueringerne af de enkelte projekter og kursusforløb.

3.14.3 Arkitektskolen i Aarhus

Arkitektskolen i Aarhus har ikke igangsat evalueringer af uddannelsen som helhed, men i 1998 blev der udarbejdet en uddannelsesevaluering af det daværende Evalueringscenter med Kulturministeriet som opdragsgiver.

Forskellige dele af uddannelsen evalueres en til to gange årligt af underviserne på afholdte uddannelsesseminarer. Disse seminarer har blandt andet udmøntet sig i:

- en ny undervisningsstruktur på første del
- ny studieordning
- nye rammebestemmelser m.m.

Ligeledes foretages der en såkaldt årsevaluering blandt de studerende der fokuserer på forskellige dele af uddannelsen. Årsevalueringen består af to dele: en skriftlig spørgeskemaundersøgelse hvorfra der udarbejdes et resume der danner grundlag for den anden del og den efterfølgende evalueringsdebat på studieenhederne. Studienævnet modtager resuméet af spørgeskemaundersøgelsen samt af evalueringsdebatten der således sammenfattes i en skriftlig redegørelse. Årsevalueringen bruges af studieenhederne til en løbende justering og udvikling af det faglige indhold og vejlederformen.

Herudover er der på Arkitektskolen i Aarhus igangsat løbende evalueringer af andre dele af uddannelsen hvilket er udmøntet i et bedømmelsesudvalg der årligt evaluerer den faglige bedømmelse af første del, et årligt evalueringsmøde vedrørende undervisningen på første del samt en årlig evaluering af afgangsprojekternes niveau.

De enkelte kurser evalueres både mundtligt og skriftligt. Den skriftlige evaluering har form af en spørgeskemaundersøgelse der danner udgangspunkt for den mundtlige evaluering mellem studerende og den enkelte underviser. Der gives feed-back til studienævnet om evaluerings resultat. Kursusevalueringerne fører oftest til justeringer af indholdet af kurset.

Evalueringen af vejledningen sker i forbindelse med både årsevalueringen, kursusevalueringerne samt løbende ved de ugentlige hold- og afdelingsmøder. Dette har blandt andet givet anledning til en mere fast vejledningsprocedure på nogle studieafdelinger.

Den generelle vurdering i selvevalueringsrapporten af proceduren for intern kvalitetssikring er at den bidrager til fastholdelsen af et kritisk blik på undervisningens kvalitet. Det påpeges ligeledes at evalueringsproceduren lider af den svaghed at besvarelsesprocenterne svinger mellem 30 % til 80% på forskellige studieenheder hvilket udhuler værdien af spørgeskema-metoden. Derfor er der igangsat et samarbejde med Dansk Erhvervspædagogisk Læreruddannelse (DEL) med det formål at revidere spørgeskemaernes indhold med henblik på en øgning af svarprocenten. De studerende gav ved besøget udtryk for at evalueringsprocedurerne fungerede tilfredsstillende.

Det er evalueringsgruppens indtryk at den interne kvalitetssikring af uddannelsen fungerer tilfredsstillende, og for studienævnet udgør et tilfredsstillende og funktionelt kvalitetssikringsredskab.

3.14.4 Kunstakademiets Arkitektskole

Kunstakademiets Arkitektskole har ikke igangsat evalueringer af uddannelsen som helhed, men i 1998 blev der udarbejdet en uddannelsesevaluering af det daværende Evalueringscenter for de Videregående Uddannelser med Kulturministeriet som opdragsgiver hvilket blandt andet bidrog til den omfattende omstrukturering af uddannelsen i 1999.

Der er ikke gennemført egentlige evalueringer af dele af uddannelsen, men det fremhæves i selvevalueringsrapporten at der har været to debatdage med henholdsvis første og anden del af uddannelsen som emner.

Ifølge selvevalueringsrapporten evalueres de enkelte kurser dog løbende hvilket er studienævnets ansvar. Dette foregår som spørgeskemaundersøgelser hvor spørgeskemaerne sendes hjem til de studerende. Hver studerende modtager to skemaer; ét vedrørende det enkelte kursus og ét vedrørende den studerendes afdeling. På besøget forklarede de ansatte at spørgeskemaundersøgelsens svarprocent var meget lille, og at det oftest var de nyeste studerende der var aktive på dette område. Derimod var der en tendens til at de ældre studerende skiftede studieafdeling hvis de var for utilfredse med den pågældende undervisning. Ved mødet med de studerende fremkom det synspunkt at de havde et meget ringe kendskab til spørgeskemaerne og ikke mindst formålet med disse.

De studerende påpegede endvidere at der ikke foregik regelmæssige evalueringer af de forskellige kurser. Og ved mødet med de ansatte var der en del usikkerhed om evalueringsproceduren hvor de påpegede at de ikke så resultaterne af evalueringerne hvorfor de i stedet foretrak den daglige samtale som en mundtlig evaluering af kurserne.

Af andre initiativer med henblik på intern kvalitetsudvikling har Kunstakademiets Arkitektskole gennemført interne pædagogiske seminarier for underviserne hvilket er planlagt til at fortsætte.

Det er evalueringsgruppens vurdering at den interne kvalitetssikring af uddannelsen på Kunstakademiets Arkitektskole foregår for ustruktureret, og at der er behov for at der strammes op på evalueringsproceduren.

Det anbefales at der sker en opstramning af evalueringsproceduren, f.eks. ved at spørgeskemaerne udfyldes i forbindelse med undervisningen, og ved at det sikres at den fremkomne kritik følges op.

3.14.5 Glas & Keramikskolen på Bornholm

Grundet skolens alder er der på Glas & Keramikskolen på Bornholm ikke gennemført en evaluering af uddannelsen som helhed og ligeledes er der ikke gennemført evalueringer af dele af uddannelsen.

Ifølge selvevalueringsrapporten bliver hvert afsluttede undervisningsmodul evalueret af de studerende, den ansvarlige underviser samt af afdelingslederen. Efterfølgende bliver resultatet af evalueringerne drøftet på et studierådsmøde samt et lærermøde. Evalueringerne har blandt andet medført justeringer i forhold til planlægningen af uddannelsen. Det oplyses ikke i selvevalueringsrapporten hvilken form evalueringerne har og der gives ikke en vurdering af effekten af disse.

Evalueringsgruppen anbefaler at skolen fortsætter sit arbejde med at udvikle sine evalueringsprocedurer, og herunder sikrer at de studerende har mulighed for at fremkomme med kritik og i rimelig grad kan forvente at der følges op på denne.

3.15 Arbejdsmarkedet og erhvervslivet.

I forbindelse med evalueringen er der udarbejdet en arbejdsmarkedsundersøgelse. Den er udarbejdet således at Danmarks Statistik har foretaget en række kørsler på CPR-numre fra de fire skolars dimittender fra årene 1994 til 1996 med fokus på arbejdsmarkedstilhørsforhold herunder arbejdsløshed, branchetilhørsforhold m.m. I de følgende tre tabeller sammenfattes en række af de vigtigste data vedrørende dimittenderne med hensyn til arbejdsløshed, socioøkonomisk sammensætning samt branchefordeling.

Tabel 9
Arbejdsløshed i 1997 for dimittender fra 1994-1996 fordelt på institutioner og afdelinger

Årgangene 1994-96, målt i 1997	
Designskolen i Kolding	
Visuel Kommunikation	37 %
Industriel Design	27 %
Unika	44 %
Danmarks Designskole	
Industriel Design	50 %
Kommunikation	18 %
Rum	31 %
Unika	60 %
Arkitektskolen i Aarhus	
Design	37 %
Kunstakademiets Arkitektskole	
Design	36 %
Øvrige afdelinger	25 %
Totalt	33 %
Totalt ekskl. Kunstakademiets Arkitektskole, øvrige afdelinger	37 %

Note 1: Arbejdsløshed er i tabellen defineret som arbejdsløshed i mindst halvdelen af 1997

Note 2: Se Appendiks E vedrørende de absolutte tal samt resultaterne for hhv. 1995 og 1996

Tabel 9 viser arbejdsløsheden i 1997 for samtlige dimittender fra årgangene 1994, 1995 og 1996 fordelt på skoler og afdelinger. Som det fremgår er der tale om særdeles høje arbejdsløshedstal for hele området. Af nederste række fremgår det at 37% af dimittenderne fra alle tre årgange var arbejdsløse i 1997. Selvom spredningen på skoler og afdelinger er meget stor, kan det konstateres at der generelt er tale om et stort arbejdsløshedsproblem. Arbejdsløshedstallene svinger således fra 18% på Kommunikation på Danmarks Designskole og til 60% på Unika også på Danmarks Designskole.

Man skal dog være opmærksom på at der er tale om en status for de nyuddannede dimittender, og man må formode at arbejdsløshedsandelen vil være faldende og beskæftigelsesandelen stigende over tid, men det kan disse tal ikke bidrage til belyningen af.

Af øvrige pointer kan fremhæves følgende:

- Arkitekter med afgang i design har en arbejdsløshed uanset skole på samme niveau, det vil sige 36-37%, mens opdelingen på Kunstakademiets Arkitektskole viser at dimittender fra designafdelingen har en markant højere arbejdsløshed (36%) end de øvrige arkitekter (25%).
- At Unika-afdelingerne på begge designskoler har særligt høj arbejdsløshed på hhv. 60% på Danmarks Designskole og 44% på Designskolen i Kolding.
- At afdelingerne for Industriel Design på den ene side har en meget høj arbejdsløshed i forhold til hvad man kunne forvente som følge af områdets erhvervsmæssige sigte, men på den anden side ligger på to forskellige niveauer med hensyn til arbejdsløshed: Fra 27% på Designskolen i Kolding til 50% på Danmarks Designskole.
- At der er betydelige forskelle afdelingerne imellem med hensyn til arbejdsløshed på de enkelte uddannelsesinstitutioner: På Designskolen i Kolding fra 27% til 44%, men især på Danmarks Designskole fra 18% til 60%.
- At kommunikationsafdelingen har højere arbejdsløshed end Industriel Design på Designskolen i Kolding, mens det modsatte gør sig gældende på Danmarks Designskole.

Tabel 10
Socioøkonomisk oversigt i 1997 baseret på dimittendårgangene 1994-96

Opgjort i % (tallene i parentes er angivet i absolutte tal)

	Selvstændige	Lønmodtagere		Arbejdsløse	Andre	I alt
		Højeste niveauer ¹	Øvrige			
Designskolen i Kolding						
Visuel Kommunikation	6	20	37	37	0	100 (35)
Industriel Design	12	0	44	27	17	100 (41)
Unika	5	5	30	44	17	100 (66)
Danmarks Designskole						
Industriel Design	16	2	23	50	9	100 (94)
Kommunikation	24	9	39	18	11	100 (80)
Rum	12	6	27	31	25	100 (85)
Unika	8	2	15	60	15	100 (48)
Arkitektskolen i Aarhus						
Design I	4	32	23	37	5	100 (57)
Kunstakademiets Arkitektskole						
Design	20	28	9	36	7	100 (69)
Øvrige afdelinger	6	50	5	25	14	100 (325)
Totalt	10	25	19	33	13	100 (900)
Totalt ekskl. Kunstakademiets Arkitektskole, øvrige afd.	13	11	27	37	12	100 (575)

Note 1: Niveauret refererer til Danmarks Statistiks socioøkonomiske koder 131 og 132. Dvs. lønmodtagere der enten er topledere eller har en akademisk stilling.

Sammenfattende kan det konstateres at skolernes beskæftigelsesprofil er meget forskellige:

- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Visuel Kommunikation på Designskolen i Kolding har en relativ stor andel lønmodtagere i beskæftigelse, og er den gruppe fra designskolerne med den største andel lønmodtagere på de højeste niveauer. Arbejdsløsheden er som gennemsnittet for hele designområdet.
- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Industriel Design på Designskolen i Kolding har særligt mange lønmodtagere i beskæftigelse, dog ingen på de højeste niveauer. Arbejdsløsheden er under gennemsnittet for området, mens gruppen udenfor arbejdsmarkedet er relativ stor.
- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Unika på Designskolen i Kolding har en særdeles stor andel som enten er arbejdsløse eller befinder sig udenfor arbejdsmarkedet. Af dem der er i beskæftigelse er der en stor overvægt af øvrige lønmodtagere.
- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Industriel Design på Danmarks Designskole har en meget stor gruppe arbejdsløse på halvdelen af samtlige dimittender, men har også en relativ stor gruppe af selvstændige.
- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Kommunikation på Danmarks Designskole er den gruppe med den største andel selvstændige: Hver fjerde af disse dimittender er således selvstændig, mens knapt halvdelen er lønmodtagere.
- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Rum på Danmarks Designskole har en meget stor andel der enten er arbejdsløse eller befinder sig udenfor arbejdsmarkedet. Blandt de beskæftigede er fordelingen nogenlunde som gennemsnittet for hele området.
- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Unika på Danmarks Designskole har dog rekorden med hensyn til dimittender der er arbejdsløse eller befinder sig udenfor arbejdsmarkedet. Ikke mindre end tre ud af fire er uden beskæftigelse.
- Gruppen af nyuddannede dimittender fra Arkitektskolen i Aarhus adskiller sig fra gennemsnittet ved at relativt få er selvstændige, mens omvendt relativt mange er lønmodtagere på de højeste niveauer. Arbejdsløsheden er som gennemsnittet for hele området, mens gruppen udenfor arbejdsmarkedet er relativ lille.
- De designrettede arkitekter fra Kunstakademiets Arkitektskole minder om den tilsvarende gruppe fra Arkitektskolen i Aarhus, dog med den markante forskel at en langt større andel er selvstændige, mens især gruppen af øvrige lønmodtagere er mindre. Hvor kun 4% af arkitekterne fra Århus og kun 6% af de øvrige arkitekter fra København er selvstændige, så er tallet for arkitekterne med afgang i design fra København helt oppe på 20 %.

Tabel 11
Branchefordeling i 1997 af dimittenderne fra 1994-96 fordelt på skoler

Opgjort i % (tallene i parentes er angivet i absolutte tal)

	Frem- stillings- virksom- hed	Forlyst- elser, kultur og sport	Handel	Arkitekt- virksom- hed o.l.	Anden service	Under- visning	Øvrige brancher	Udenfor brancher	I alt
Designskolen i Kolding									
Visuel									
Kommunikation	17	9	3	3	26	9	6	29	100 (35)
Industriel Design	20	0	24	0	2	12	7	34	100 (41)
Unika	12	2	3	0	2	21	14	47	100 (66)
Danmarks Designskole									
Industriel Design	23	2	5	9	9	9	19	25	100 (57)
Kommunikation	10	3	12	4	7	13	9	43	100 (94)
Rum	4	15	1	0	30	8	10	33	100 (80)
Unika	5	9	18	6	5	9	9	39	100 (85)
Arkitektskolen i Aarhus									
Design	4	8	2	0	13	13	10	50	100 (48)
Kunstakademiets Arkitektskole									
Design	3	9	1	13	23	6	12	33	100 (69)
Øvrige afdelinger	1	1	3	51	2	3	14	25	100 (325)
I alt	6	5	6	21	9	8	12	33	100 (900)
I alt ekskl. Kunstakademiets Arkitektskole, øvrige afd.									
	10	7	8	4	13	11	11	37	100 (575)

Sammenfattende vedrørende branchefordelingen kan det bl.a. konstateres:

- Designskolen i Kolding, herunder især Industriel Design, samt Industriel Design på Danmarks Designskole har en stor andel beskæftigede indenfor fremstillingsvirksomhed, mens arkitekterne generelt set samt de øvrige dimittender fra Danmarks Designskole kun marginalt finder beskæftigelse i fremstillingsvirksomheder.
- Industriel Design på Designskolen i Kolding samt Unika - og i mindre grad kommunikation - på Danmarks Designskole har en stor andel beskæftigede indenfor handel.
- Mens arkitektuddannede fra Kunstakademiets Arkitektskoles øvrige afdelinger i høj grad finder beskæftigelse indenfor arkitektvirksomhed o.l. gælder dette kun i mindre grad for arkitekterne fra designdelen på Kunstakademiets Arkitektskole og slet ikke for arkitekterne fra designdelen på Arkitektskolen i Aarhus.
- Arkitekterne fra designdelen på Kunstakademiets Arkitektskole, dimittenderne fra visuel kommunikation på Designskolen i Kolding samt fra rum på Danmarks Designskole finder i høj grad beskæftigelse indenfor anden servicevirksomhed end arkitektvirksomhed.
- Endelig er mange dimittender fra Unika på Danmarks Designskole beskæftiget med undervisning.

Designskolen i Kolding fremhævede under besøget at man har et godt samarbejde med erhvervslivet. Der foretages jævnligt virksomhedsbesøg og der laves projekter i samarbejde med industrien. Det forhold at Designskolen i Kolding er en selvejende institution med en bestyrelse og et repræsentantskab med folk fra erhvervslivet må alt andet lige også bevirke at forholdet til erhvervslivet bliver tættere end tilfældet er på de øvrige design- og arkitektskoler. Det kan på den baggrund undre at arbejdsløsheden alligevel er så høj som den faktisk er.

Evalueringsgruppen er stærkt overrasket over den meget høje arbejdsløshed blandt de nyuddannede kandidater. Og i modsætning til hvad man måske kunne forvente, synes der i høj grad at være tale om et generelt fænomen for designuddannelserne.

Det anbefales derfor:

- *At erhvervslivet gennem forskellige former for samarbejde i højere grad bliver gjort opmærksom på de kvalifikationer som dimittenderne har.*
- *At skolerne i forbindelse med undervisningen, herunder også i erhvervsrettede fag, og erhvervsvejledningen gør mere ud af at forberede de studerende på arbejdsmarkedet og erhvervslivet.*

- At der sættes mere fokus på holdninger i relation til de vilkår der eksisterer på arbejdsmarkedet idet der tilsyneladende eksisterer en vis "kræsenhed" med hensyn til hvilke jobs dimittenderne ønsker at tage. Mange har et ønske om at blive selvstændige eller venter på det "rette job".
- At der udarbejdes og iværksættes handlingsplaner på de enkelte skoler med henblik på at øge beskæftigelsen for dimittenderne.
- At uddannelserne gennem forskellige former for samarbejde med erhvervslivet får disse inddraget som referencegrupper i forhold til uddannelsernes videre udvikling.

3.16 Nationalt og internationalt samarbejde

Dette kapitel vil først kortfattet belyse samarbejdet mellem designuddannelserne og andre uddannelser i Danmark. Dernæst vil de studerendes meritmuligheder og endelig vil samarbejde mellem danske og udenlandske uddannelsesinstitutioner blive belyst.

3.16.1 Samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner i Danmark

Der findes en række større og mindre eksempler på nationalt samarbejde der også omfatter andre uddannelsesinstitutioner end de evaluerede. Et af de mest ambitiøse eksempler er Center for Integreret Design som er et tværfagligt og tværinstitutionelt samarbejde mellem bl.a. Arkitektskolen i Aarhus, Aalborg Universitet og Danmarks Tekniske Universitet med tilknyttede forskere og ph.d.- studerende.

På arkitektskolerne er der ligeledes en række større og mindre samarbejder vedrørende uddannelse, udvikling og forskning med andre uddannelsesinstitutioner herunder Kunstakademiets billedkunstskoler, Københavns Universitet, Roskilde Universitetscenter, Aalborg Universitet, Statens Byggeforsknings Institut, Handelshøjskolen i Århus samt Ingeniørhøjskolen i Århus.

Ifølge selvevalueringsrapporterne fra Danmarks Designskole og Designskolen i Kolding er der på skolerne etableret forskellige samarbejder med andre danske uddannelsesinstitutioner vedrørende uddannelse, udvikling og forskning. Samarbejdspartnerne er blandt andet Handelshøjskolerne i København og Århus, Roskilde Universitetscenter, IT-højskolen, Danmarks Tekniske Universitet, Den danske Filmskole, Kunstakademiets Arkitektskole, Københavns Universitet, Århus Universitet m.v. Herudover er der samarbejder med forskellige virksomheder. Ligeledes har de to skoler et løbende tæt samarbejde både fagligt, administrativt og ledelsesmæssigt samt på undervisersiden.

Herudover påpeges det i selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole at der ved fremtidig forskning er behov for et nationalt samarbejde vedrørende en forskeruddannelse. Ved besøget på Danmarks Designskole mødte evalueringsgruppen ligeledes det synspunkt at skolens manglende forskningsmæssige status kan give en asymmetri i samarbejdet med uddannelsesinstitutioner med forskning. Der var således efter sigende eksempler på at man havde stoppet samarbejdsprojekter af denne grund.

I selvevalueringsrapporten fra Glas & Keramikskolen på Bornholm forklares det at der ikke er opbygget et netværk for nationalt samarbejde, til dels begrundet med skolens alder, til dels begrundet med forskellen mellem uddannelsernes indhold og struktur. Det fremhæves dog at to studerende fra Designskolen i Kolding er overført til Glas & Keramikskolen på Bornholm og at en studerende fra Glas & Keramikskolen på Bornholm undervises på Danmarks Designskole i et semester.

3.16.2 Merit for studerende

Generelt set er der ikke større problemer forbundet med at få merit mellem de to arkitektuddannelser eller mellem de to designskoler. Mellem Designskolen i Kolding og Danmarks Designskole er der formelt set ubegrænset meritoverførsel idet skolerne gensidigt har anerkendt studieforløbene som ækvivalente. Det bemærkes dog i selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole at overflytningerne mellem Designskolen i Kolding og Danmarks Designskole kun går i en retning – mod Danmarks Designskole.

Det er derimod langt vanskeligere at få merit mellem designuddannelserne og arkitektuddannelserne på grund af deres forskellige struktur og indhold. I selvevalueringsrapporten fra Danmarks Designskole fremhæves det at der sker overflytninger fra Kunstakademiets Arkitektskole til Danmarks Designskole. Danmarks Designskole har således dels godkendt kortere studieophold og dels overflytninger fra Kunstakademiets Arkitektskole. I hvert tilfælde har Danmarks Designskole individuelt bedømt ansøgeren og dennes kvalifikationer. Det bemærkes endvidere at det generelt er en umulighed for studerende fra Danmarks Designskole at blive optaget som gæstestuderende eller helt at blive overflyttet til Kunstakademiets Arkitektskole.

Meritmulighederne mellem Glas & Keramikskolen på Bornholm og de øvrige skoler fungerer ikke tilfredsstillende. Dette skyldes først og fremmest de store forskelle med hensyn til uddannelsernes indhold og struktur, herunder vægtningen mellem teori og håndværk. Det er evalueringsgruppens vurdering at der er et behov for at der gøres store anstrengelser for hurtigst muligt at lette udvekslings- og overførelsesmulighederne for de studerende.

Derfor anbefaler evalueringsgruppen at der igangsættes et målrettet arbejde på at forbedre meritmulighederne på kort sigt. På længere sigt vil en væsentlig forbedring af meritmulighederne mellem alle skolerne dog forudsætte strukturelle og indholdsmæssige ændringer af disse.

3.16.3 Internationalt samarbejde

Danmarks Designskole har mange internationale kontakter og deltager i en lang række internationale netværk og programmer, herunder i CIRRUS under Nordplusprogrammet i regi af Nordisk Ministerråd samt CUMULUS under EU's Erasmus/Sokrates-program. Skolen har gennem de sidste ti år prioriteret en udbygning af det internationale samarbejde og har blandt andet i dag udvekslingssamarbejde med omkring 50 udenlandske designskoler og universiteter i Europa, USA og Japan. Skolen fremhæver det dog som et problem at man på grund af det uløste titulaturproblem og den manglende forskning har svært ved at blive anset som en ligeværdig international partner.

Designskolen i Kolding anser det internationale samarbejde som vigtigt, men der er forskel på hvor højt det prioriteres indenfor de forskellige fagområder. Skolen deltager i CUMULUS under EU's Erasmus/Sokrates-program, og man opfordrer generelt de studerende til at tage på udlandsophold, men skolens status som ikke-forskningsinstitution og uden en internationalt anerkendt titulatur giver - ifølge følgegruppen - de studerende meritproblemer.

Begge arkitektskoler deltager i både Sokrates- og Nordplusprogrammet og opfatter generelt uddannelserne som internationaliserede i såvel indhold som form.

De studerende på Kunstakademiets Arkitektskole kritiserede dog under besøget det sekretariat der formidler udlandsophold for de studerende for ikke i tilstrækkelig grad at være opmærksom på designområdet.

For at kunne sammenholde skolernes erklærede hensigter i forhold til internationaliseringen med konkrete indikatorer på samme, er der i den følgende tabel opstillet fire enkle variable til belysning af omfanget af internationaliseringen.

Tabel 12**Mål for internationalisering**

Antal studerende og undervisere med studieophold i årene 1996-1998

	Antal studerende ²	Antal udenland- ske studerende ²	Antal fastansatte undervisere ²	Udenlandske gæsteundervisere ²
Danmarks Designskole	56	150	0	0
Arkitektskolen i Aarhus Designafd.	17	24	8	5
Kunstakademiets Arkitektskole, designstuderende	13	20	11	0
Designskolen i Kolding ¹	4	17	0	0

Note 1: Tallene gælder kun for året 1998

Note 2: Ophold af mindst tre måneders varighed. For de studerende er der tale om meritgivende studieophold

Note 3: Tal for Glas & Keramikskolen på Bornholm findes ikke på grund af skolens unge alder

Selvom talmaterialet i tabellen er noget uensartet er der dog et par forhold der springer i øjnene:

- For det første er det mere almindeligt at udenlandske studerende opholder sig ved de danske designuddannelser end omvendt. Det kan afspejle at de danske designuddannelser opfattes som internationalt attraktive, men kan også være et udtryk for at de danske studerende ikke i samme grad som udenlandske studerende ønsker at rejse ud.
- For det andet ses det modsatte forhold for lærernes vedkommende: Ved arkitektuddannelserne er det almindeligt at lærerne har længerevarende ophold i udlandet, mens det kun er ved Arkitektskolen i Aarhus at man anvender gæstelærere i længerevarende perioder.

Evalueringsgruppen anbefaler at designuddannelserne styrker den internationale udveksling af undervisere og studerende og den interne politiske og organisatoriske støtte til dette arbejde. Skolerne må i større grad end hidtil prioritere anvendelsen af gæstelærere fra udlandet, og søge at øge antallet af studerende som i en periode læser i udlandet. Herunder bør især Danmarks Designskole og Designskolen i Kolding prioritere at undervisere tager på udlandsophold.

Appendiks A

Evalueringskommissorium

Opdragsgiver

Kulturministeriet har anmodet Danmarks Evalueringsinstitut om at tilrettelægge og gennemføre en evaluering af designuddannelserne under Kulturministeriet.

Evalueringsområde

Designuddannelserne under Kulturministeriet evalueres på de videregående uddannelsesinstitutioner som tilbyder undervisning i design.

Følgende uddannelsesinstitutioner er omfattet af evalueringen:

- Danmarks Designskole
- Designskolen i Kolding
- Arkitektskolen i Aarhus
- Kunstakademiets Arkitektskole
- Glas & Keramikskolen på Bornholm

Evalueringens formål

Formålet med evalueringen er med udgangspunkt i uddannelsernes målsætninger at belyse uddannelseskvaliteten i bred forstand gennem en analyse dels af væsentlige aspekter ved designuddannelsen på de berørte institutioner, dels af de vilkår som uddannelsen fungerer under. Evalueringens konklusioner og anbefalinger skal dog respektere designuddannelserne under Kulturministeriets budgetmæssige rammer hvorunder uddannelserne fungerer.

Evalueringen skal inddrage:

- Organisatoriske/studiestrukturelle vilkår
- Administrative/økonomiske vilkår
- Undervisergruppens sammensætning, herunder ansættelsesforhold

- Studieopbygning, herunder optagelseskriterier, afstigningsmuligheder og mulighed for merit på designuddannelserne under Kulturministeriet øvrige designuddannelser
- Uddannelsesforløb, herunder uddannelsens længde
- Fagligt indhold, herunder de håndværksmæssige og teoretiske aspekter
- Praktikordninger
- Studieformer
- Pædagogisk udvikling og efteruddannelse
- Evaluerings-, prøve- og eksamensforhold
- Internationaliseringsaspektet i uddannelsen, herunder spørgsmålet om titulatur
- Dimittendernes ansættelsesforhold
- Eksterne relationer med nationale og internationale uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet
- Kvalitetssikring af undervisningen

Herudover skal evalueringen belyse og indeholde forslag til en arbejdsdeling mellem institutionerne for så vidt angår uddannelsesudbudet. Endvidere skal evalueringen afdække i hvilket omfang skolerne har et forskningspotentiale, forstået som de vilkår og rammer som eksisterer for forskning, herunder bl.a. lærergruppens sammensætning og uddannelse i forhold til relevante forskningsområder, samt i hvilken grad undervisningen inddrager resultaterne af forskning og kunstnerisk udviklingsarbejde. Yderligere uddannelsesaspekter kan inddrages i det omfang de pådrager sig særlig opmærksomhed.

Organisation

Evalueringsgruppen har det faglige ansvar for evalueringen. Med udgangspunkt i dokumentationsmaterialet skal evalueringsgruppen i den endelige evalueringsrapport fremkomme med konklusioner og anbefalinger, herunder stille konkrete forslag til hvordan kvaliteten i uddannelserne kan forbedres. Evalueringen skal som hovedregel indeholde konklusioner og anbefalinger der er relevante inden for de formelt gældende rammer og vilkår for uddannelserne, herunder studiestruktur og budgetmæssige rammer.

Danmarks Evalueringsinstitut har det praktiske ansvar for evalueringen og skal desuden sikre at der i evalueringsprocessen anvendes hensigtsmæssige og pålidelige metoder. Danmarks Evalueringsinstitut udpeger blandt sine medarbejdere en evalueringskonsulent der er ansvarlig for evalueringen. Evalueringskonsulenten varetager sekretariatsfunktionen og fungerer desuden som kontaktperson i forhold til evalueringsgruppen, opdragsgiver, uddannelsessteder o.a.

Tidsramme

Evalueringen igangsættes 1. kvartal 1999. Den endelige evalueringsrapport skal afleveres til Kulturministeriet senest i 2. kvartal 2000.

Appendiks B

Deltagerne i evalueringen

Evalueringsgruppen

- Prorektor Bente Kristensen (formand)
- Professor Per-Olaf Fjeld
- Kunsthåndværker Ursula Munch-Petersen
- Programansvarlig Håkan Edeholt
- Direktør Peter Bysted

Følgegruppen på Danmarks Designskole

- Timelærer Eva Grell Frederiksen (formand)
- Timelærer Barbara Adler
- Studerende Christian Dalsdorf
- Laboratorieleder Mary-Ann Hansen
- Underviser Nanna Herstad
- Underviser Arild Hoelstad
- Institutsekretær Nina Bolt Jørgensen
- Bygningsforvalter Allan Kragh
- Underviser Morten Lund
- Institutleder Peter Mackeprang
- Systemadministrator Henrik Malthorne
- Værkstedsassistent Rune Balle Olesen
- Institutleder Jens Overbye
- Timelærer Vibeke Riisberg
- Studerende Frederik Storm
- Underviser Anders Søndergaard

- Koordinerende inspektør Kurt Nielsen
- Administrator Lisbeth Dybdahl
- Rektor Gøsta Knudsen

Følgegruppen på Designskolen i Kolding

- Rektor Birte Sandorff
- Administrationschef Hanne Skov
- Værkstedsassistent Morten Cramer Buch
- Værkstedsassistent Lone Dalsgaard
- Fagleder Ulla Ræbild
- Fagleder Peter de Vroom
- Faglærer Søren Nørskov Laursen
- Studerende Stine Poulsgaard
- Studerende Jacob Skov Poulsen
- Studerende Klaus Mathiesen
- Studerende Anja Reedtz Funder

Følgegruppen på Arkitektskolen i Aarhus

- Lektor Lars Henriksen
- Arkitekt Carsten Rasmussen
- Lektor Poul Østergaard
- Studerende Jacob Ingvartsen
- Studerende Bjørn Grubbe Rasmussen
- Kontorfuldmægtig Kirsten Stæhr

Følgegruppen på Kunstakademiets Arkitektskole

- Professor Anders Brix Pedersen
- Lektor Lisbeth Gasparski
- Lektor Vibeke Bøisen
- Lektor Finn Selmer
- Lektor Jørgen Hauberg
- Studie- og forskningschef Ebbe Harder

Følgegruppen på Glas & Keramikskolen på Bornholm

- Afdelingsleder John Gibson (formand)
- Afdelingsleder Viki Noorman Koefoed
- Adjunkt Christian Heide Petersen
- Værkstedsassistent Torben Hansen
- Studerende Per Andreasen
- Studerende Anne Thorning
- Rektor Jens Lau Petersen

Danmarks Evalueringsinstitut

- Direktør Christian Thune
- Evalueringskonsulent Michael Andersen
- Evalueringsmedarbejder Marie Louise Widding

Udover ovenstående har en række undervisere, studerende og teknisk-administrativt personale deltaget i møder i forbindelse med institutionsbesøgene.

Appendiks C

Evalueringsmetode og datagrundlag

Evalueringen af designuddannelserne under Kulturministeriet er gennemført indenfor rammerne af den evalueringsmetode som Danmarks Evalueringsinstitut normalt har anvendt i forbindelse med evalueringerne af videregående uddannelser.

Et evalueringsforløb omfatter tre faser hvis elementer beskrives i det følgende:

- Igangsættelse og tilrettelæggelse
- Dokumentationsindsamling og besøg på uddannelsessteder
- Afrapportering

Igangsættelse og forundersøgelse

I forbindelse med tilrettelæggelsen af en evaluering nedsætter Danmarks Evalueringsinstitut i samarbejde med opdragsgiver en *evalueringsgruppe*. I sammensætningen af evalueringsgruppen er der lagt vægt på at medlemmerne skal have et professionelt fagligt forhold til evalueringsområdet, som de i deres primære ansættelsesforhold skal være placeret udenfor. Der tilstræbes deltagelse af internationale, fortrinsvis nordiske, eksperter i evalueringsgruppen.

Evalueringsgruppen har ansvaret for analysen af uddannelsesområdet og for de anbefalinger som fremsættes i evalueringsrapporten. Evalueringsgruppen har i løbet af evalueringen af designuddannelserne under Kulturministeriet afholdt i alt fire møder med Danmarks Evalueringsinstitut. Hertil kommer besøg på uddannelsesstederne og den afsluttende konference.

Danmarks Evalueringsinstitut har ansvaret for evalueringens gennemførelse, herunder den metodiske og den praktiske planlægning af evalueringen. Endvidere bistår Danmarks Evalueringsinstitut evalueringsgruppen i forbindelse med analysen af dokumentationsmaterialet og forestår udarbejdelsen af evalueringsrapporten.

Ved igangsættelsen af evalueringen blev de involverede uddannelsesinstitutioner skriftligt orienteret. Herefter etablerede hvert uddannelsessted en følgegruppe med ansvar for udarbejdelse af en selvevalueringsrapport. Selvevalueringsgrupperne har typisk bestået af repræsentanter for studieledelsen, fastansatte undervisere, studieadministrativt personale samt studerende.

Der er endvidere afholdt et informationsmøde mellem Danmarks Evalueringsinstitut og repræsentanter for uddannelsesstederne. På mødet blev evalueringens metode gennemgået, og evalueringens forløb og tidsplan samt vejledning til selvevaluering blev præsenteret.

Dokumentationsmateriale og institutionsbesøg

I Danmarks Evalueringsinstituts evalueringsmodel indgår forskellige delelementer der har til formål at tilvejebringe dokumentationsmateriale indenfor de uddannelsesområder der evalueres. Delelementerne i forbindelse med evalueringen af designuddannelserne under Kulturministeriet har været følgende:

- Selvevaluering
- Arbejdsmarkedsundersøgelse
- Institutionsbesøg

Selvevalueringen udgør et centralt element i Danmarks Evalueringsinstituts evalueringer. Selvevalueringen har to hovedformål:

- At tilvejebringe uddannelsernes vurderinger af egne målsætninger, styrker og svagheder for herved at stimulere til intern kvalitetsudvikling og til overvejelser om fremtidige strategier.
- At tilvejebringe skriftlig dokumentation om uddannelsen som grundlag for udarbejdelsen af den endelige evalueringsrapport.

Hvert uddannelsessted har gennemført en selvevaluering der er mundet ud i en selvevalueringsrapport. Selvevalueringsrapporten er udarbejdet af følgegruppen i overensstemmelse med vejledningen til selvevaluering fra Danmarks Evalueringsinstitut, hvori der opfordres til at selvevalueringsrapporterne dels er analyserende, dels fremadrettede med det formål at afdække styrker og svagheder ved uddannelsen.

Selvevalueringsrapporterne omfatter såvel kvalitative som kvantitative forhold og belyser en række centrale aspekter af betydning for uddannelsens kvalitet, herunder uddannelsens målsætning, struktur og faglige indhold, undervisnings- og eksamensformer, studenterprofilen samt de orga-

nisatoriske og økonomiske vilkår uddannelsen fungerer under. Som led i selvevalueringen er uddannelsesstederne desuden blevet bedt om at gøre rede for de eksisterende interne mekanismer til at sikre uddannelsens kvalitet. Der er efterfølgende blevet indhentet et mindre antal yderligere og præciserende oplysninger til supplement af selvevalueringsrapporterne. Selvevalueringsrapporterne er offentligt tilgængelige. De er dog ikke optrykt af Danmarks Evalueringsinstitut, men må rekvireres ved de pågældende uddannelsesinstitutioner.

Sideløbende med udarbejdelsen af selvevalueringsrapporterne iværksatte Danmarks Evalueringsinstitut gennemførelsen af en *arbejdsmarkedsundersøgelse*. Formålet med undersøgelsen var at kortlægge dimittenders tilknytning til arbejdsmarkedet med hensyn til arbejdsløshed, branchetilknytning og beskæftigelsesmæssige status. Arbejdsmarkedsanalysen er udarbejdet på baggrund af oplysninger fra Danmarks Statistik vedrørende dimittender fra årene 1994 til 1996 og deres arbejdsmarkedstilknytning i 1997.

Efter udarbejdelsen af selvevalueringsrapporterne gennemførte evalueringsgruppen og Danmarks Evalueringsinstitut en *besøgsrunde* på de evaluerede uddannelsesinstitutioner. På besøgene mødtes evalueringsgruppen med de forskellige grupper tilknyttet uddannelserne herunder følgegruppen, ledelsen, fastansatte og ikke-fastansatte undervisere samt studerende. Herved fik evalueringsgruppen mulighed for dels at få uddybet aspekter i selvevalueringsrapporterne, dels at drøfte emner som evalueringsgruppen fandt centrale i forhold til evalueringsområdet, med de aktører som er involveret i uddannelsen. Institutionsbesøgene rapporteres ikke særskilt eftersom evalueringsgruppens indtryk fra institutionsbesøgene kommer til udtryk i evalueringsrapporten.

Afrapportering

På grundlag af dokumentationsmaterialet og besøgene på uddannelsesinstitutionerne har evalueringsgruppen og Danmarks Evalueringsinstitut udarbejdet en *foreløbig evalueringsrapport*. Den foreløbige rapport er fremsendt til uddannelsesstederne som grundlag for konferencen samt med henblik på rettelse af faktuelle og tekniske fejl.

Ved *konferencen* deltager repræsentanter for de involverede uddannelser, evalueringsgruppen og Danmarks Evalueringsinstitut. Det primære formål med konferencen er at drøfte såvel præmisserne for evalueringsrapportens analyser som evalueringsgruppens konklusioner og anbefalinger.

Efter konferencen udarbejdes den *endelige evalueringsrapport* der fremsendes til Kulturministeriet og uddannelsesinstitutionerne m.fl. og offentliggøres sammen med evalueringens dokumentationsmateriale.

Appendiks D

Bilag til evalueringsrapporten

- Selvevalueringsrapport, Designuddannelsen, Danmarks Designskole
- Selvevalueringsrapport, Designuddannelsen, Designskolen i Kolding
- Selvevalueringsrapport, Designuddannelsen, Arkitektskolen i Aarhus
- Selvevalueringsrapport, Designuddannelsen, Kunstakademiets Arkitektskole
- Selvevalueringsrapport, Designuddannelsen, Glas & Keramikskolen på Bornholm
- "Styrkelsen af det gode håndværk. Ideer og forslag", udgivet af Udvalget til sikring af håndværk, Kulturministeriet 1998
- Regeringens Designredegørelse, Erhvervsministeriet
- Evalueringsrapport af forskningen ved Kunstakademiets Arkitektskole 1996-1998
- The Sciences of the Artificial, 1969
- Budgetanalyse af Kulturministeriets videregående uddannelser, november 1999, Økonomistyrelsen

Selvevalueringsrapporterne kan evt. rekvireres ved henvendelse til de pågældende uddannelsesinstitutioner.

Appendiks E

Supplerende statistik

Tabel 1

Studiegennemførelse målt som andel af studiestartere, 1990-93, der har gennemført den femårige uddannelse inden 1. okt. 1998

	1990	1991	1992	1993
Designskolen i Kolding	55 af 69 =80%	43 af 61 =70%	41 af 64 =64%	34 af 57 =60%
Danmarks Designskole	121 af 127 = 95%	111 af 119 =93%	123 af 127 = 97%	110 af 130 = 85%
Arkitektskolen i Aarhus, designafdeling	12 af 17 =71%	11 af 13 =85%	4 af 15 =23%	1 af 19 =5%

Note: Kunstakademiets Arkitektskole er ikke medtaget da talmaterialet ikke er specificeret i forhold til designafdelinger

Tabellen skal læses således at der f.eks. i 1990 var 69 studiestartere på Designskolen i Kolding. Heraf havde 55 – svarende til 80% - senest den 1. okt. 1998 gennemført den femårige uddannelse.

Tabel 2

Arbejdsløshed i 1995-1997 fordelt på årgange og institutioner/afdelinger

	Årgang 1994, målt i 1995	Årgangene 1994-95, målt i 1996	Årgangene 1994-96, målt i 1997
Designskolen i Kolding			
Visuel Kommunikation	3 af 11 = 27 %	7 af 22 = 32 %	13 af 35 = 37 %
Industriel Design	5 af 17 = 29 %	6 af 30 = 20 %	11 af 41 = 27 %
Unika	16 af 19 = 84 %	20 af 47 = 43 %	29 af 66 = 44 %
Danmarks Designskole			
Industriel Design	12 af 22 = 55 %	27 af 56 = 48 %	47 af 94 = 50 %
Kommunikation	4 af 16 = 25 %	12 af 52 = 23 %	14 af 80 = 18 %
Rum	11 af 31 = 35 %	17 af 69 = 25 %	26 af 85 = 31 %
Unika	14 af 16 = 88 %	25 af 33 = 76 %	29 af 48 = 60 %
Arkitektskolen i Aarhus			
Design	14 af 24 = 58 %	9 af 37 = 24 %	21 af 57 = 37 %
Kunstakademiets Arkitektskole			
Design	15 af 30 = 50 %	20 af 42 = 48 %	25 af 69 = 36 %
Øvrige afdelinger	22 af 83 = 27 %	58 af 207 = 28 %	80 af 325 = 25 %
Totalt	116 af 269 = 43 %	201 af 595 = 34 %	295 af 900 = 33 %
Totalt ekskl. kunstakademiets Arkitektskole, øvrige afd.	94 af 186 = 51 %	143 af 388 = 37 %	215 af 575 = 37 %

Obs. Arbejdsløshed er i tabellen defineret som arbejdsløs i mindst halvdelen af det år hvor den er målt. Når der således i anden kolonne, række to står "3 af 11 = 27 %", menes der at der i alt var 11 dimittender fra Designskolen i Kolding, Visuel Kommunikation, i 1994 og heraf var 3, svarende til 27%, arbejdsløse i mindst halvdelen af 1995.

Appendiks F

Danmarks Evalueringsinstituts rapporter

- *Humanbiologi*, august 1993, ISBN 87-601-3863-7
- *De samfundsvidenskabelige suppleringsuddannelser*, oktober 1993, ISBN 87-601-3966-8
- *Videregående historieuddannelser*, marts 1994, ISBN 87-601-4198-0
- *Bygningsingeniøruddannelser*, april 1994, ISBN 87-601-4150-6
- *Evaluation of Mikroelektronik Centret at The Technical University of Denmark*, maj 1994
- *Jordemoderuddannelsen*, juni 1994, ISBN 87-601-4280-4
- *Uddannelserne til Tegnsprogstolk og Mund-Hånd-System/Skrivetolk*, juni 1994, ISBN 87-601-4308-8
- *Praktik i videregående uddannelser*, juni 1994, ISBN 87-601-4235-9
- *Matematik/økonomiuddannelser*, oktober 1994, ISBN 87-601-4465-3
- *Socialrådgiver- og Socialformidleruddannelser*, november 1994, ISBN 87-601-4473-4
- *De videregående Teknikeruddannelser*, januar 1995, ISBN 87-601-4668-0
- *Farmaceutuddannelsen*, januar 1995, ISBN 87-601-4571-4
- *Den sociale kandidatuddannelse*, februar 1995, ISBN 87-601-4703-2
- *Videregående biologi- og biokemiuddannelser*, marts 1995, ISBN 87-601-4706-7
- *Videregående idrætsuddannelser*, maj 1995, ISBN 87-601-4863-2
- *Uddannelserne i teatervidenskab og dramaturgi*, maj 1995, ISBN 87-601-4485-8
- *Videregående tyskuddannelser*, maj 1995, ISBN 87-601-4848-9
- *Evaluering af Kulturministeriets forsøgsuddannelser*, maj 1995, ISBN 87-601-4869-1
- *Eksportingeniøruddannelsen*, maj 1995, ISBN 87-601-4900-0
- *Sprog- og økonomiuddannelserne*, september 1995, ISBN 87-601-4941-8

- *Fra ord til handling, en metode til kvalitetsudvikling på uddannelsesinstitutioner*, september 1995, ISBN 87-601-5459-4
- *Mange bække små ... kvalitetsudvikling af ergoterapeutuddannelsen*, oktober 1995, ISBN 87-601-5729-1
- *HA-uddannelserne*, november 1995, ISBN 87-601-5664-3
- *Universiteter i forandring – universitetsloven og de eksterne repræsentanter i de styrende organer*, december 1995, ISBN 87-601-5916-2
- *Jurauddannelserne*, marts 1996, ISBN 87-601-5986-3
- *De romanske sproguddannelser*, marts 1996, ISBN 87-601-5947-2
- *Antropologiuddannelsen og etnografiuddannelsen*, juni 1996, ISBN 87-601-6358-5
- *Sygeplejerskeuddannelsen*, juli 1996, ISBN 87-601-6372-0
- *Maskin-, produktions- og skibsiingeniøruddannelserne*, november 1996, ISBN 87-601-6693-2
- *Psykologiuddannelserne*, november 1996, ISBN 87-601-6845-5
- *Fjernundervisning på Bornholm*, november 1996, ISBN 87-601-6801-3
- *De videregående medie- og kommunikationsuddannelser*, november 1996, ISBN 87-601-6750-5
- *Radiografuddannelsen*, december 1996, ISBN 87-601-6787-4
- *Maskinmesteruddannelsen*, december 1996, ISBN 87-7790-075-8
Rapport samt bilag skal bestilles hos Søfartsstyrelsen, tlf. 39 27 15 15
- *Diplomeksamen i medicinsk forskning*, december 1996, ISBN 87-601-6854-4
- *Den lægevidenskabelige kandidatuddannelse*, december 1996, ISBN 87-601-6856-0
- *Kursusevaluering, konferencerapport*, december 1996, ISBN 87-601-7083-2
- *Arkitektuddannelsen på Arkitektskolen i Aarhus*, januar 1997, ISBN 87-601-7116-2
- *De videregående datalogiuddannelser*, januar 1997, ISBN 87-601-6864-1
- *Undersøgelse af lærerseminariernes studieordninger*, marts 1997, ISBN 87-601-1621-8
- *HD-uddannelserne*, april 1997, ISBN 87-601-1358-8
- *Videregående uddannelser i dansk/nordisk*, juni 1997, ISBN 87-601-1804-0
- *Folkloristikuddannelsen*, juli 1997, ISBN 87-601-1972-1
- *Evaluering af deltidsuddannelsen på Den Sociale Højskole i Esbjerg*, oktober 1997, ISBN 87-601-1863-6
- *Fysioterapeutuddannelsen*, november 1997, ISBN 87-601-2190-4

- *Ergoterapeutuddannelsen*, december 1997, ISBN 87-601-2677-9
- *Uddannelserne i slaviskeløsteuropæiske sprog og kulturer*, december 1997, ISBN 87-601-2597-7
- *Økonomiuddannelserne*, januar 1998, ISBN 87-601-2747-3
- *Uddannelsen ved Kunstakademiets Arkitektskole*, februar 1998, ISBN 87-601-3163-2
- *Billedkunstudannelserne i Danmark*, marts 1998, ISBN 87-601-3305-8
- *Tandlægeuddannelsen*, april 1998, ISBN 87-601-3291-4
- *Elektroingeniøruddannelserne*, maj 1998, ISBN 87-601-7202-9
- *Landskabsarkitektuddannelsen ved Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole*, juni 1998, ISBN 87-601-7236-3
- *Engelskuddannelserne*, juni 1998, ISBN 87-601-7234-7
- *De videregående uddannelser i sprogvidenskab*, juli 1998, ISBN 87-601-7333-5
- *Danmarks Lærerhøjskole*, juli 1998, ISBN 87-601-7243-6
- *Kaospilotuddannelsen*, oktober 1998, ISBN 87-601-7609-1
- *Censorinstitutionen i forandring – en undersøgelse af samarbejdet mellem censor institution og videregående uddannelser*, november 1998, ISBN 87-601-7681-4
- *Uddannelserne i kunsthistorie*, november 1998, ISBN 87-601-7855-8
- *De videregående matematik-, fysik- og kemiuddannelser*, november 1998, ISBN 87-601-7779-7
- *Statskundskab, forvaltning/administration og samfundsfag*, december 1998, ISBN 87-601-7940-6
- *Uddannelserne i litteraturhistorie/litteraturvidenskab samt kultur, æstetik og kulturformidling*, december 1998, ISBN 87-601-7848-5
- *Kvalitetsudvikling af Korte Videregående Uddannelser*, 1999, ISBN 87-601-8000-5
- *Kemiingeniøruddannelserne*, 1999, ISBN 87-601-8037-4
- *Veterinæruddannelsen*, april 1999, ISBN 87-601-8257-1
- *Geografiuddannelserne*, august 1999, ISBN 87-601-8384-5
- *Teologiuddannelserne*, august 1999, ISBN 87-601-8270-9
- *De musikvidenskabelige uddannelser*, august 1999; ISBN 87-601-8309-8
- *Bacheloruddannelserne i erhvervsprog*, august 1999, ISBN 87-601-8381-0
- *Miljø- og planlægningsuddannelser på DTU, RUC og AAU*, august 1999, ISBN 87-601-8405-1

- *Filosofi- og idéhistorieuddannelserne*, november 1999, ISBN 87-601-8501-5
- *Cand.merc.-uddannelserne*, december 1999, ISBN 87-601-8676-3

I forbindelse med hver enkelt evalueringsrapport er der udgivet et antal bilag, omfattende eksempelvis brugerundersøgelser og selvevalueringsrapporter. Disse bilag kan rekvireres gennem Statens Information (T 33 37 92 00), hvor også rapporterne kan bestilles.